Täysistunto

Keskiviikko 18.5.2022 klo 13.59—18.09

Täysistunto alkoi klo 13.59. Täysistunto päättyi klo 18.09.

Puhetta johtivat puhemies Matti Vanhanen (13.59—14.58) ja ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (14.58—18.09).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 74/2022 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja sivistysvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, ministeri Lindén.

Keskustelu

14.00 **Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyseessä on niin sanottu avoterveydenhuollon hoitotakuun tiukennus eli perusterveydenhuollon vahvistaminen. Kuten aina kaikissa asioissa, asiantunteva ja erinomainen virkamiehistö sosiaali- ja terveysministeriössä on valmistellut minulle hyvän esittelypuheenvuoron, mutta ajattelin, että nyt puhun sydämestäni. Tämä ei tule paperista vaan tämä tulee sydämestä:

Kyseessä on asia, jota kaikki hallitukset ovat viimeisten 20 vuoden aikana yrittäneet Suomessa saada aikaiseksi. Vuonna 2004 saimme pääministeri Vanhasen hallituksen aikana säädetyksi hoitotakuulain, joka huomattavasti paransi hoidon saatavuutta erikoissairaanhoidossa. Silloin perusterveydenhuollon tilanne oli niin hyvä, että 80 prosenttia potilaista, siis suomalaisista, pääsi kolmessa vuorokaudessa terveyskeskukseen vastaanotolle, ja sen takia terveyskeskukseen jätettiin niinkin pitkä aika kuin kolme kuukautta hoitotakuun määräajaksi.

No, tuo erinomainen hoitotakuun tiukentaminen johti siihen, että me olemme saaneet vuosi vuodelta enemmän — toki nyt korona-aika on ollut poikkeus — nimenomaan toimenpidevaltaisia hoitoja erikoissairaanhoidosta, mutta perusterveydenhuolto ja mielenterveystyö ovat jääneet samalla jalkoihin. Nyt on aika tehdä siinä suhteessa parannuksia.

Voidaan tietysti kysyä, mikä on eduskunnan tehtävä, mikä on erikseen sitten kuntien ja ensi vuonna hyvinvointialueiden, koska käytännössähän meillä eräät kunnat tällä hetkellä pystyvät tarjoamaan aivan erinomaisen saatavuuden perusterveydenhuollon palveluihin mutta, kuten esimerkiksi tänään luimme Helsingin Sanomista, keskimääräinen odotus hoitoonpääsyyn on 37 vuorokautta. Variaatio toki oli yhdestä vuorokaudesta 90 vuorokauteen terveysasemittain.

Mistä tässä lainsäädännössä on kysymys? Tässä on kysymys avosairaanhoidosta. Avosairaanhoidolla tarkoitetaan terveyskeskuksen hammaslääkärille, lääkärille ja hoitohenkilöstölle pääsyä tilanteissa, joissa potilaalla on sairaus. Ei siis ennalta ehkäisevä käynti, esimerkiksi neuvolakäynti, kuulu tämän piiriin, eikä myöskään kiireellinen hoito. Kiireellinen hoitohan meillä täytyy joka tapauksessa tarjota aina välittömästi.

Mikä on sitten tämän kiireettömän hoidon osuus vaikkapa terveyskeskuslääkärien työn kokonaisuudesta? Se on noin 50 prosenttia, koska lääkärienkin työstä 30 prosenttia on sitä kiireellistä ja sitten ennalta ehkäisevää työtä on käytännössä sellainen 15 prosenttia. Tämä kiireetön työkin jakaantuu kahteen osaan: Sellaiseen ennalta suunniteltuun työhön, kun vaikkapa diabeetikko tulee kolmen kuukauden päästä sovitulle kontrollille, ja silloin se kolme kuukautta on ihan hyvä ja normaali aika. Tämä asia puolestaan koskee kulloisenkin sairauden tai olemassa olevan sairauden pahenemisvaiheen ensikäyntiä. Sen osuus rahalla mitattuna on kustannuslaskennassa 238 miljoonaa euroa koko Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon 22 miljardista eurosta, eli kysymys on yhdestä prosentista. Siihen yhteen prosenttiin meidän on nyt kohdistettava määrärahoja ja lainsäädännöllisiä toimenpiteitä, niin että saamme tämän asian paremmalle tolalle.

Tämä laki oli lausunnolla tuossa keskitalven aikana, ja lausuntokierroksella kävi ilmi, että korona on ollut niin voimakas rasite meidän terveydenhuoltojärjestelmälle, että alkuperäinen tavoite, että saisimme 1.4.23 toteutettua seitsemän vuorokauden hoitotakuun, ei ole realistinen. Sen takia tämä on porrastettu nyt niin, että 1. päivä syyskuuta vuonna 23 tavoite on 14 vuorokautta — kuten muuten edustaja Kilven kirjallisessa kysymyksessä kokoomuksen taholta joku aika sitten ehdotettiinkin — ja sitten siitä vuoden päästä, eli 1.11.24, on tavoite seitsemän vuorokautta. Suun terveydenhuollossa tavoite on kolme kuukautta nykyisen kuuden kuukauden sijasta, ja hoitajan vastaanotolla seitsemän vuorokautta, myös silloin samaan aikaan kun tämä tulee voimaan lääkärinvastaanottotoimintaan.

Tilannehan on se, että tällä hetkellä hammashuoltoon pääsee jo tässä hoitotakuuajassa 90 prosenttia potilaista ja hoitajan vastaanotolle 90 prosenttia. Ongelmana on lääkärinvastaanottotoiminta. Henkilöstö on olemassa, ja se on tällä hetkellä yksityisillä vastaanotoilla. Jos me emme onnistu työtä kehittämällä sieltä houkuttelemaan väkeä terveyskeskuksiin, me voimme aina ostopalvelulla hoitaa tämän asian. Jokainen suomalainenhan pääsee tällä hetkellä itse valitsemalleen lääkärille nopeasti, kun maksaa sen itse. Kysymys on nyt vain siitä, että silloin se ei ole julkista terveydenhuoltoa.

Tästä lainsäädäntöuudistuksessa on kysymys. Harvoin pääsee siihen tilanteeseen, että se tärkein asia, miksi on eduskuntaan pyrkinyt, on omassa esittelyssä, ja tästä olen erittäin onnellinen. — Kiitoksia. [Jukka Gustafsson: Sen huomaa! Kiitos!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Aittakumpu.

14.06 **Pekka Aittakumpu kesk:** Arvoisa puhemies! Kiitän ministeri Lindéniä tämän tärkeän asian esittelystä. Kahtena edellisenä päivänä olemme täällä eduskunnassa käyneet tärkeitä turvallisuuteen liittyviä keskusteluja. Nytkin olemme hyvin merkittävän asian äärellä. Kyse on siitä, miten me takaamme kaikille suomalaisille, myös täällä eduskunnan lehtereillä tänään oleville lapsille ja nuorille, tulevaisuudessa riittävät, laadukkaat ja sujuvasti saatavat sosiaali- ja terveyspalvelut.

Arvoisa puhemies! Ulkoinen ja sisäinen turvallisuus ovat monin tavoin yhteyksissä toisiinsa. Jotta olemme vahvempia ulkoisten uhkien edessä, tulee meidän olla myös sisäisesti vahvoja ja yhtenäisiä. On äärimmäisen tärkeää, että jokaisesta ihmisestä tässä maassa pidetään huolta.

Käsittelemme tosiaan nyt hallituksen esitystä hoitotakuuksi. Esityksen tavoite on välttämätön. Tavoitteena on, että jokainen suomalainen saisi tarvitsemansa hoidon nykyistäkin sujuvammin. Esityksellä tosiaan tiukennetaan perusterveydenhuollon hoitotakuuta. Kiireettömään tutkimukseen tai hoitoon pääsyn määräaika lyhenisi kolmesta kuukaudesta seitsemään päivään — kolmesta kuukaudesta seitsemään päivään. Suun terveydenhuollossa määräaika lyhenisi kuudesta kuukaudesta kolmeen kuukauteen. Hoitotakuu koskisi sekä fyysisiä että psyykkisiä terveysongelmia ja päihdeongelmien hoitoa. Suomessa hoitoonpääsyajat kiireettömässä hoidossa ovat kansainvälisesti vertailtuna varsin pitkiä, ja ihmiset ovat asuinalueensa mukaan eriarvoisessa asemassa. Tämä hoitotakuu tulee parantamaan alueiden tasa-arvoa.

Arvoisa puhemies! Valitettavasti, kuten ministeri äsken kertoi, korona-aikana hoitoonpääsy monen kohdalla vaikeutui. Hallituksen esityksessä todetaan, että palvelujärjestelmä ei kyennyt täysin vastaamaan lisääntyneeseen tarpeeseen esimerkiksi perusterveydenhuollon mielenterveyspalveluissa ja päihdepalveluissa. Mielenterveys- ja päihdeongelmat ovat valitettavan yleisiä. Hoitoonpääsyn vaikeus voi aiheuttaa vakavia inhimillisiä murhenäytelmiä ja tulla myös kalliiksi yhteiskunnalle. On äärimmäisen tärkeää, että nyt hyvinvointialueilla vahvistetaan sitä, että perusterveydenhuollossa on riittävästi myös mielenterveystyöhön ja päihdetyöhön koulutettua henkilöstöä. Nopeampi hoitoonpääsy kaiken hoidon tarpeen osalta on välttämätöntä myös siksi, että se ehkäisee terveysongelmien vaikeutumista ja vähentää kalliimman erikoissairaanhoidon tarvetta.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä suurimman haasteen hoitotakuun toteutumiselle aiheuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyys. Voimaantulon porrastus mahdollistaa sen, että palvelun järjestäjät voivat siirtyä tiukentuviin hoitoonpääsyn määräaikoihin hallitummin ja että henkilöstön rekrytointiin on enemmän aikaa. Henkilöstön saatavuuden takia ostopalveluilla on tärkeä rooli esityksen toimeenpanossa varsinkin ensimmäisinä vuosina ja jonoja purettaessa. On arvioitu, että laskennallisesti avosairaanhoidon kapasiteetin lisäys tarkoittaisi vuodesta 2026 lukien 672 lääkärin ja 476 sairaanhoitajan henkilötyövuoden lisäystä.

Arvoisa puhemies! Hoitohenkilökunta tarvitsee kaiken mahdollisen tuen ja työolojen kehittämisen, jotta he jaksavat arvokkaassa työssään. Keskustalle oli tärkeää ja kynnyskysymys, että tällä kaudella toteutettiin yksi maamme historian suurimmista hallinnollisista uudistuksista, sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus. Sen tärkeänä tavoitteena on parantaa sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuutta ja hillitä kustannusten kasvua.

On hyvä, että hallitus on myös lisännyt hoitoalan koulutuspaikkoja. Tärkeä on myös syksyllä 21 käynnistetty ohjelma sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunnan saatavuuden turvaamiseksi. Tämän viikon tiistaina taas julkisti raporttinsa sote-palvelujärjestelmän varautumisen selvitysryhmä. Haluan tässä yhteydessä kysyä, arvoisa ministeri Lindén: Miten tämän kyseisen ohjelman ja raportin ehdotuksia ollaan toteuttamassa? Miltä tilanne niiden osalta näyttää?

Arvoisa puhemies! Suomi on hieno maa. Pidetään jokaisesta huolta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Räsänen.

14.11 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys, hoitotakuun parantaminen, on erinomainen esitys. Ministeri Lindén, te kerroitte, että puhutte sydämestänne, mutta jäin ihmettelemään sitä, että ette sanallakaan maininnut ettekä kertonut sitä, millä tavalla, minkälaisella rahoituksella tämä sinänsä hyvä hanke aiotaan käytännössä toteuttaa. Tämähän on tulossa voimaan vasta 1.11.2024, eli seuraava hallitus käytännössä tämän laittaa toimeen, ja täällä hallituksen esityksessä todetaan, että hoitotakuun toteuttaminen tässä muodossa edellyttää vuoden 2026 tasolla 672 lääkäriä lisää, 476 sairaanhoitajaa lisää ja 160 miljoonan euron vuosittaisen rahoituksen. Nyt pitäisin kyllä erittäin tärkeänä, että ministeri kertoisi, millä tavalla nämä lääkärit ja hoitajat tähän hankitaan, millä tavalla tämä rahoitetaan.

Venäjän hyökkäyssodan ja Nato-keskustelun varjoon on jäänyt se, että terveydenhuoltomme on tosiasiassa vakavassa kriisissä. Palkkakiista on pahimmillaan kärjistymässä hoitajien joukkoirtisanoutumisiin, mutta tämä hoitajapula ja terveydenhuollon henkilöstön pula on pahentunut jo pitkään. Eduskuntaryhmämme on koko vaalikauden ajan patistanut hallitusta ratkaisemaan hoitajapulan, ja esitimme tälle vuodelle jo puolen miljardin euron rahoitusta, mutta hallitus ei ole tähän tarttunut. Hoitovelan ja myös koronapaineen kurittamien hoitajien, lääkäreiden ja muiden sote-ammattilaisten hätähuudot on otettava vakavasti. Hoitotakuuta parantavia pykäliä tarvitaan, jotta potilaat pääsevät nopeammin hoidon äärelle, mutta kyllä niiden toteuttamiseen tarvitaan nimenomaan resurssit, sekä tekijät että rahoitus. Meillähän on samanaikaisesti hallitus myös tehnyt tämän vanhusten ympärivuorokautisen hoidon henkilöstömitoituslain, joka sekin on tulossa seuraavan hallituksen käytännössä toteutettavaksi eli voimaan 2023, mutta sekin tarkoittaa yli 4 000:n hoitajan lisätarvetta valtakunnallisesti. Tässäkin hallituksen esityksessä pykäliin kirjattu tavoite on erinomainen, on tärkeä, mutta resurssit puuttuvat.

Onkin vaara, että näiden seurauksena esimerkiksi kotipalvelut heikkenevät, kun joudutaan henkilöstön painopistettä siirtämään laitoksiin sekä avosairaanhoitoon. Tätä hoitajien jättimäistä koulutustarvetta kiihdyttää myös lähivuosien eläköityminen. Kunta-alalla eläköityy seuraavan kymmenen vuoden aikana neljäsosa nykyisistä sairaanhoitajista, kolmasosa lähihoitajista. Me myös tiedetään se, että sote-alan koulutuksen saaneista yli 72 000 tekee töitä muualla kuin koulutuksensa mukaisessa työssä. Nyt kiireesti pitäisi saada toimia, joilla sote-työn houkuttelevuutta vahvistetaan, jotta osa tästä reservistä saataisiin alalle, ja myös tarvittaisiin kannusteita, jotta eläkkeelle jääneet työhaluiset terveydenhuoltoalan ammattilaiset voisivat tarttua työntekoon. Päinvastoin, terveydenhuoltohenkilökunnasta tällä hetkellä moni suunnittelee alanvaihtoa, ja yhdestäkään työikäisestä hoitajasta tai lääkäristä ei nyt olisi varaa luopua. Koronaepidemian velatkin ovat vielä maksamatta, eli meillä on sielläkin hyvin paljon sitä hoitotaakkaa ja hoitovelkaa, joka on edelleen käsissämme.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä suren sitä, että hallitus teki päätöksen Kela-korvausten romuttamisesta, mikä on järjetön ja vahingollinen päätös, [Ben Zyskowicz: Lyhentää jonoja!] koska se on ajamassa julkisia palveluja entistä ruuhkaisemmiksi. Ja päinvastoin, nyt olisi romuttamisen sijaan aika vahvistaa Kela-korvauksia, jotta tätä palveluruuhkaa saataisiin purettua. [Jukka Gustafsson: Mistä rahat?] Kiitos. — Niin, mistä rahat?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Guzenina.

14.17 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä ja ymmärrettävää toki, että oppositiosta halutaan kiirehtiä asioita. Mutta me elämme nyt tilanteessa, jossa koronan jälkeisessä maailmassa Suomi on hieman erinäköinen kuin silloin aikoinaan, kun esimerkiksi Säätytalolla hallitusneuvotteluissa tästä asiasta yhteisesti sovittiin, ja pidän sitä hyvin vastuullisena, että ministeri on katsonut tässä tarpeelliseksi askelluksen, tämän prosessin turvallisen etenemisen. Nyt kun katsomme, hyvinvointialueilla turvallista siirtymää korostavat kaikki toimijat, ja tässä asiassa on samalla tavalla. Jos meillä ei ole riittävästi henkilökuntaa, ei meillä ole myöskään palveluita, ja siksi meidän täytyy tässä edetä harkitusti, rauhallisesti, vakain askelin, niin kuin ministeri on nyt tässä esittänyt tehtäväksi. [Päivi Räsäsen välihuuto]

Pidän tärkeänä myöskin sitä, että kun oikeistopuolueista on usein kritisoitu, että esimerkiksi sosiaalidemokraatit eivät hyväksyisi yksityisten palveluiden käyttämistä, niin tässä esityksessä voidaan myöskin yksityiset valjastaa tähän tärkeään työhön, kansakunnan terveyden ja hyvinvoinnin varmistamiseen, mukaan. Tämä on kyllä ihan yhteinen ponnistus, johon tarvitaan niin yksityisiä [Puhemies: Aika!] kuin julkisia palveluita.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Laiho.

14.18 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tämä hallituksen hoitotakuuesitys on aikamoista kansalaisten bluffia. Rahoitus ja keinot puuttuvat. Tavoitteen kirjaaminen lakiin ei riitä, jos henkilöstöä ei ole ja keinot uupuvat. Samaan aikaan hallitus on leikkaamassa Kela-korvausta, mikä tulee lisäämään entisestään julkisen perusterveydenhuollon kuormaa.

Miten, ministeri Lindén, aiotte varmistaa, että tulevilla hyvinvointialueilla on keinot ja resurssit purkaa hoitojonot ja yltää hoitotakuun vaatimukseen? Tämä näyttää jäävän seuraavan hallituksen kontolle.

Hoitotakuuesitys ei sisällä myöskään Terapiatakuu-kansalaisaloitteen ehdotettua esitystä, vaikka näin lupailtiin myös hallituspuolueiden suusta. Nykyiset hallituspuolueet lupasivat tukensa terapiatakuulle. Koronan myötä mielenterveyspalveluihin pääsy on heikentynyt samaan aikaan, kun palveluiden tarve on lisääntynyt.

Kansalaiset ansaitsevat päästä palveluihin nopeammin, ja nyt tämä vesitetään tässä esityksessä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lohi.

14.20 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää ministeriä tämän lakiesityksen tuomisesta eduskuntaan ja esittelystä. Jo esittely minusta osoitti, että erittäin asiantuntevasti on tämä asia nyt hallussa. Ja se, että tämä voimaantulo

nyt jaksotetaan, minusta osoittaa sen, että ymmärretään tämä käytännön tilanne kentällä. Se on todella viisasta tehdä näin.

Mitä tulee rahoitukseen, niin kehyksessähän on varauduttu tämän täytäntöönpanoon — olemme siitä juuri lausuneet valiokuntanakin. Mutta eihän tämä rahalla ratkea. Vaikka me pantaisiin kuinka paljon rahaa sinne, ei se ratkaise sitä. Pitää olla lääkäreitä ja pitää olla hoitajia. [Päivi Räsänen: Juuri näin!] Me tiedämme sen pulan, mikä kentällä nyt on, ja sen takia tässä on erinomainen pohja se, että tässä lähdetään siitä, että otetaan kaikki yhteiskunnan resurssit käyttöön, yksityisetkin, tarvittaessa palveluseteleillä otetaan käyttöön. Jos ei hyvinvointialue kykene itse tuottamaan riittävässä ajassa näitä palveluita, niin sitten ostetaan niitä ulkopuolelta tai tarjotaan palveluseteleitä. Eli lähtökohta tässä on erittäin hyvä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Juvonen.

14.21 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ihmisen pääsyä hoitoon ei pelkillä puheilla hoideta. Keskeinen kritiikin kohde tässä lakiesityksessä on se, että hallitus on säätämässä lain, joka tulee voimaan vasta seuraavan hallituskauden aikana, jättää toisin sanoen ongelmat, toimeenpanon ja rahoituksen, seuraavan hallituksen vastuulle.

Ottaen huomioon myös henkilöstön — joka on keskeisenä ydinkysymyksenä tässä — eläköitymisen, on sekä lääkärien että hoitajien koulutusmääriä nostettava merkittävästi, jotta hoitotakuu voisi toteutua esitetyllä tavalla. Ja lisäksi henkilöstön palkkausta ja työoloja ja arvostusta on parannettava, erityisesti niillä alueilla, joilla on jo nykyisellään vaikea saada henkilöstöä töihin.

Muun muassa kehyksissä ette lisää rahoitusta hoitajien erikoistumiskoulutukseen. Miksi ette? Se olisi yksi tärkeä asia, joka tulisi hoitaa välittömästi kuntoon, jotta saadaan osaajia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Nurminen.

14.22 **Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen äärettömän tyytyväinen ja ylpeä siitä, että tämä hallitus ja te, ministeri Lindén, tuotte tämän tärkeän hoitotakuuesityksen tänne meille eduskuntaan. Meidän perusterveydenhuollon palvelut ovat tällä hetkellä äärettömän eriarvoiset. Meillä on valtava määrä työttömiä ja ikääntyneitä, jotka odottavat terveyskeskuksissa pääsyä sinne perusterveydenhuoltoon. Ottaen huomioon henkilöstötilanteen, koronan, hoito- ja hoivavelan me tarvitaan nyt selkeä viesti alueille siitä, että tähän painopisteeseen on kiinnitettävä huomiota, että perusterveydenhuoltoa tulee vahvistaa, ja tämä porrastus ja nämä askelmerkit ja tähän kehyksissä varattu raha ovat hyvä signaali valtiolta alueille, että tähän tavoitteeseen on päästävä. Tämä tukee yhdenvertaisia, tasa-arvoisempia palveluita, ja kiitän myös siitä, että mielenterveyspalvelut ovat osana tätä esitystä. Kysyisin ministeriltä vielä tästä omalääkärijärjestelmästä, että miten sen voisi saada vastaamaan tähän haasteeseen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Virta.

14.23 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa jokaisen tulisi voida luottaa siihen, että yhteisin verovaroin rahoitettuja sosiaali- ja terveyspalveluita

saa silloin, kun niitä tarvitsee. On aivan selvää, että nämä hoidon saatavuuden ongelmat ovat muodostuneet vuosien, vuosikymmenten aikana. On kiitettävä hallitusta, että se nyt todella pyrkii löytämään koronapandemiankin jälkeen pahentuneeseen tilanteeseen kunnianhimoisesti ratkaisuja. On täysin kestämätöntä, että tällä hetkellä esimerkiksi lapset ovat täysin eriarvoisessa asemassa sen perusteella, mikä perheen varallisuustaso on: yksityisellä avun saa saman päivän aikana, julkisella puolella lapsikin voi joutua jonottamaan kohtuuttomia aikoja. On siis lapsen edun mukaista, että hallitus tämän esityksen tuo.

Mutta olen samaa mieltä siitä, että on aivan turhaa pyrkiä lailla ratkaisemaan ongelmaa, johon tarvitaan myös sitä henkilöstöä kentälle. Sen takia on myös hyvä, että tässä on nyt tehty porrastusta, on myöhennetty lain voimaantuloa, on lisätty budjettiin ja kehyksiin lisäresursseja, koska on aivan totta, että — aivan kuten täällä kuulimme — palveluita ei ole ilman tekijöitä. Sen takia nyt toivonkin, että hallitus jatkaa huomion kiinnittämistä siihen, mistä tekijät kentälle saamme.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kauma.

14.24 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Lindén, te totesitte äsken, että hoitoonpääsyn parantaminen on se syy, minkä takia ylipäätään halusitte tulla tänne eduskuntaan, ja se on varmasti meillä monella tavoite, mutta jos pelkästään lain säätäminen tai rahojen ohjaaminen olisi se asia, jolla tämä hoituu, niin tämähän olisi tehty jo aikoja sitten.

Ostopalvelujen käyttäminen, lääkärin käyttäminen, on ydinkysymys monta kertaa ollut kunnissa, mutta kuten edustaja Guzenina tässä aikaisemmin totesi, niin itse asiassa kunnissa on tämä keskeinen kysymys ollut juuri se, miten näitä on käytetty. Täytyy todeta, että teidän puolueenne SDP on ollut se, joka aktiivisimmin on torpannut ne ideat, että olisi käytetty joitain muita kuin julkisia toimijoita [Maria Guzenina: Ei pidä paikkaansa!] eli ostopalveluita, palveluseteleitä ja niin edelleen. Suomessa on henkeä kohden lääkäreitä enemmän kuin koskaan aikaisemmin, ja silti ihmiset eivät pääse hoitoon.

Mitä tulee mielenterveyspalveluihin, niin olen täsmälleen päinvastaista mieltä kuin edustaja Nurminen: tässähän nimenomaan ei pääse hoitoon neljässä viikossa, kuten terapiatakuussa ollaan toivottu. [Maria Guzenina: Espoon malli on demarien malli!]

Puhemies Matti Vanhanen: Aika. — Edustaja Mattila.

14.25 **Hanna-Leena Mattila kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Minun mielestäni tässä hoitotakuuta käsittelevässä lakiesityksessä parasta antia on se, että se tietyllä tavalla tasaviivaistaa fyysisten pulmien ratkaisemista psyykkisten pulmien ratkaisemiseen, ne tuodaan samalle rinnalle, mutta ongelma on, niin kuin täällä monessa puheenvuorossa on tuotu esille, että ammattilaisista on kaikilla hoidon tasoilla ja kaikilla hoitosektoreilla suuri pula.

Me Pohjois-Suomessa ollaan oltu tosi tyytyväisiä, että vuosi sitten syksyllä aloitettiin Oulun yliopistossa psykologikoulutus, ja se omalta osaltaan tulee mielen ammattilaisten saatavuusvajetta helpottamaan. Kysymykseni oikeastaan koskeekin sitä, onko sosiaali- ja terveysministeriössä ollut keskustelua, että mahdollisesti näitä psykologikoulutuspaikkoja lisättäisiin eri puolilla Suomea niissä koulutuspaikoissa, joissa se on jo tällä hetkellä olemassa, koska tiedossa on, että tämä nykyinenkään koulutus ei tule riittämään.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Saramo.

14.27 **Jussi Saramo vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos ministerille, joka on ottanut nyt kokonaisvaltaisesti koko tämän kentän — tämähän on osa laajempaa sote-uudistusten kokonaisuutta. Muistuttaisin täällä nyt vähän huonomuistisia oikeistopuolueita:

Kokoomus leikkasi Kela-korvaukset aivan olemattomiin, etteivät ne enää mahdollistaneet pieni- ja keskituloisten osallistumista. Siitä tuli tämmöinen tehoton yritystuki, joka käytännössä kattoi juuri tämän toimistomaksun ja oli verovarojen täyttä väärinkäyttöä. Oli hyvä, että tämmöiset turhat yritystuet poistettiin. Minusta niitä olisi pitänyt kasvattaa siltä osin, jos julkinen sektori ei pysty jotain palvelua tarjoamaan, mutta se malli, joka oikeistolla oli, ei toiminut.

Perussuomalaisia muistuttaisin tässä, että teidän puheenjohtajanne Purra totesi, että sote-uudistuksen palkkaharmonisointiin menee niin paljon rahaa, että ei hoitajien palkankorotuksiin ole varaa. Hän vastusti poliitikkojen puuttumista hoitajien palkkoihin, joita vasemmisto vastuullisesti on yrittänyt tukea, sitä, että niitä palkankorotuksia saataisiin. [Puhemies: Aika!] Kumpaa te linjaa te nyt oikein ajatte? [Arja Juvonen: Tarvitaan molemmat, se on selvä asia!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Huru.

14.28 **Petri Huru ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Räsänen ansiokkaasti otti puheessaan esiin tämän rahoituksen. Toivoisinkin ministerin ehkä vastauksessaan antavan vastausta siihen, jääkö se seuraavalle hallitukselle.

Myös tästä hoitajien määrästä kysyn: Mistä me saamme ne hoitajat, mistä he tulevat? Mitkä olisivat ne konkreettiset toimet, joilla alan vetovoimaa lisätään ja saadaan vaikka muille aloille tai muihin maihin siirtyneet hoitajat takaisin? Mitkä ovat niitä konkreettisia toimia? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Räsänen. [Edustajan mikrofoni on kiinni] — Mikrofoni.

14.29 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Saramolle totean, että vaikka nuo Kela-korvaukset ovatkin tasoltaan pienet, niin niillä on kuitenkin iso merkitys. Meillä on yli kolme miljoonaa vuosittaista Kela-korvattua yksityislääkärikäyntiä, ja näitä korvauksia käyttävät ja tarvitsevat erityisesti ikäihmiset, naiset ja pienituloiset. Kyllä näillä on merkitystä, mutta tämän järjestelmän romuttamisen sijaan niitä tulisikin vahvistaa. Sitähän me olemme esittäneet.

Ja puhemies, totean vielä sen, että tähän esitykseen sisältyvän runsaan lausuntopalautteen mukaan kaikkein suurimpana riskinä tälle hoitotakuun toteutumiselle pidetään sitä, että henkilöstöä ei ole saatavilla ja että arvioitu taloudellinen lisäresursointi on riittämätöntä. Toivon, että ministeri vastaa nimenomaan tähän kysymykseen, koska nämä ovat vakavia asioita ja te ette ole saaneet siellä työryhmässä aikaseksi esityksiä henkilöstön riittävyyden turvaamiseksi.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ollikainen.

14.30 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! En snabb tillgång till vård är en av hörnstenarna för en fungerande social- och hälsovård. Att man nu vill förkorta väntetiden för icke-brådskande vård från tre månader till sju dagar är väldigt, väldigt bra. Jag tycker det är en fin sak att man tar stöd av företagen inom hälsovårdstjänsterna här via servicesedlar. Bra också att man lyfter fram den psykiska ohälsan i den här helheten.

Arvoisa puhemies! On oikein totta, että meillä on aikamoinen hoitajapula tässä maassa ja on eläköitymisiä. Toki osaava ja motivoitunut henkilökunta on todella tärkeää, mutta haluan myös nostaa esille tässä, kun puhutaan tästä jaksottamisesta, että koska monet täällä ovat mukana myös hyvinvointialueilla, olisi ensisijaisen tärkeää, kun me nyt tehdään tätä palvelustrategiaa, että me itse voimme omalta osaltamme toisella tasolla kanssa olla mukana rakentamassa niin, että ihmiset pääsevät perusterveydenhuollon puolella nopeammin ja ajoissa hoitoon. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Multala.

14.31 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valitettavasti on niin, että tilanne on sellainen, että varmasti realismia on, että tämä lakiesitys ei sillä aiotulla aikataululla ehdi voimaan. Sinällään ymmärrän sen, että tätä siirretään. Tosin sitten varmasti paljolti sen toteutuminen jää seuraavien hallitusten varaan.

Kuitenkin, arvoisa puhemies, haluaisin kysyä siitä terapiatakuusta. Hallituspuolueet ovat kannattaneet laajasti terapiatakuun toteuttamista, ja ministeri Kiuru vielä ollessaan ministerinä lupasi useaan kertaan eduskunnalle, että hoidetaan tämä terapiatakuu sitten, kun tämä hoitotakuu saadaan voimaan, että hallitus haluaa parantaa kaikkien hoitoon pääsyä, ei vain mielenterveysongelmien osalta. Nyt kuitenkin mielenterveysjärjestöt ovat nostaneet esiin sen, että tässä tämä terapiatakuu jää toteutumatta. Siinähän ei vaadita hoitoon pääsyä seitsemässä vuorokaudessa hoidon tarpeen arvioinnista, vaan neljässä viikossa. Arvoisa ministeri Lindén, miksi olette jättänyt tämän palasen toteuttamatta?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ojala-Niemelä.

14.32 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitän lämpimästi ministeriä, että on tuonut tämän hoitotakuuta koskevan lakiesityksen meille käsiteltäväksi. Ymmärsin, että jo 62 prosenttia kunnista yltää tähän tavoitteeseen ja nyt tällä on sitten tarkoitus kirittää osaltaan niitä kuntia, jotka eivät tähän tavoitteeseen pääse.

Mutta tuon myös huolen tästä hoitajapulasta. Meillä esimerkiksi pohjoisessa Kittilän kunnassa oli kahdeksan sairaanhoitajan paikkaa auki, niin yksi hakija vain. Eli tämä on ihan todellinen, käsinkosketeltava tämä tilanne. Ja Väylän varressa Pellossa, Ylitorniossa kokeiltiin nyt ensimmäistä kertaa rahalla houkuttelua, eli maksettiin 200 euron rekryraha ja vielä lisäksi kunta tarjosi ilmaisen asunnon — ja nollatulos, ei ketään hakijoita. Eli rahakaan ei houkuttele. Siinä yhdyn kyllä edustaja Lohen näkemykseen, että ei tämä rahalla ratkea. Kyllä tässä tarvitaan myös muita pitovoima- ja vetovoimatekijöitä ja hyvää johtamista muun muassa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Zyskowicz.

14.33 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Nurminen on ylpeä hallituksesta, ja ehkä syytä onkin, sillä tämä hallitus osaa kirjoittaa pykäliin asioita, jotka eivät velvoita sitä, vaan seuraavia hallituksia, kuten tämän hoitajamitoituksen ja hoitotakuun. Kun hallitus kirjoittaa nämä asiat pykäliin, niin ei puutu kuin toimeenpano ja rahoitus.

Varsinainen kysymys on ministeri Lindénille seuraava: kun hallitus on leikkaamassa Kela-korvauksia, niin sanokaa nyt suoraan, uskotteko, että tämä leikkaus lyhentää hoitojonoja vai että tämä leikkaus pidentää hoitojonoja.

Sitten ihan eri asia, kun aikaa on. Hyvinvointialueille toivotaan toiminnan tuottavuutta. Miksi ette esitä uudistusta, jossa hyvinvointialueiden eri niin sanotut suoritteet jouduttaisiin samoilla kriteereillä hinnoittelemaan, jolloin vertaus eri alueiden tuottavuuden perusteella olisi mahdollista?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lohi.

14.34 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin kyllä oikaista niin, että vaikka tässä on tuommoinen siirtymäaika, niin ei seuraava hallitus ole se, joka panee täytäntöön hoitotakuun, vaan ne ovat hyvinvointialueet. Laki astuu voimaan, se velvoittaa hyvinvointialueita. Ei seuraavan hallituksen tarvitse tehdä yhtään mitään, [Välihuutoja kokoomuksen ja perussuomalaisten ryhmistä] vaan laki toteutuu. Jos me ajateltaisiin niin... Nyt on tulossa siirtymäaika, joka on itse asiassa ihan välttämätön. Me aiheuttaisimme isot ongelmat käytännössä kentälle, jos me nyt saman tien sanoisimme, että ensi vuoden alussa säädettäisiin laki, että pitäisi olla viikon hoitotakuu. Ei näin voi tehdä. Se olisi vastuutonta.

Ei kansalaisten hoitoonpääsyn tarve lähde vaihtelemaan sen mukaan, milloin hallituskausi tai vaalikausi vaihtelee. Tässä pitää toimia vastuullisesti, ja näin olisi toiminut jokainen muukin hallitus. Minusta tämä on viisautta, että otetaan aikalisä.

Ja mitä tulee sosiaalidemokraattien arvosteluun yksityisten käytöstä, minusta tämä osoittaa nyt, että he ehkä joskus puheissaan suhtautuvat yksityisen käyttöön vähän konservatiivisesti mutta ovat käytännön teoissaan hyvin liberaaleja, erittäin käytännönläheisiä. [Ben Zyskowicz: Kehitys kehittyy!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koponen.

14.35 **Noora Koponen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on hyvä, että täällä esitetään huolia liittyen tähän hoitotakuuseen, sillä on selvää, että meillä on käsissämme esitys, joka on mielestäni ehkä yksi tämän hallituksen kaikkein tärkeimmistä ja samalla haastavimmista uudistuksista. Mutta haluan samalla itse julkisessa terveydenhuollossa fysioterapeuttina työskentelevänä kiittää, että hallitus tarttuu tähän haasteeseen, jotta ihminen saisi apua ajoissa eikä silloin, kun on liian myöhäistä.

Ja samalla haluan muistuttaa, että vaikka tässä keskustelussa nousee vahvasti esiin lääkäreiden puute, hoitajien puute, niin sote-kentällä työskentelee iso osa muitakin ammattilaisia, joilla on merkittävä rooli siinä, että ihminen pääsee oikeassa ajassa oikealle vastaanottajalle, mistä erinomainen esimerkki on muun muassa suoravastaanottotoiminta. Olen lukuisia kertoja itse ottanut vastaan asiakkaan, jonka vaiva on pitkittynyt ja moninkertaistunut siitä syystä johtuen, että apua ei ole saatu ajoissa. Tärkeää on, että tämän uudistuksen

myötä osallistetaan ja kuunnellaan myös sote-alan ammattilaisia ja henkilöstöä, jotta me saamme parhaan mahdollisen osaamisen ja tiedon uudistuksen läpiviemiseen.

Puhemies Matti Vanhanen: Annan vielä vastauspuheenvuorot edustajille Eestilä ja Berg ja sen jälkeen ministerille kolme minuuttia. — Eestilä.

14.37 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lailla ei voi pakottaa ketään töihin tiettyyn terveyskeskukseen, eikä lailla voi korjata työolosuhteisiin liittyviä puutteita. Tämä on oikeasti aika iso ongelma. Se liittyy johtamiseen, liittyy moniin vanhoihin perinteisiin, joita edelleen terveydenhuollossa ja julkisissa terveydenhuollon järjestelmissä noudatetaan. Että siihen ei kyllä ihan yksi keskustelu riitä, eikä sitä täältä voi itse asiassa ohjata.

Mutta sen verran haluaisin kyllä puuttua tuohon, että omasta mielestäni järkevin sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus olisi ollut nostaa selvästi Kela-korvauksia ja määritellä taksakatto, jotta niitä ei väärinkäytetä. Näin olisimme ikään kuin välttäneet tämän mammuttimaisen uudelleenjärjestelyn, mutta näin ei tehty. Kysynkin ministereiltä: kun olette poistaneet Kela-korvauksen, niin onko nyt olemassa vaara, että meidän terveydenhuoltojärjestelmä kaksinapaistuu? On vakuutusperusteinen terveydenhuoltojärjestelmä, ja sitten meillä on julkinen terveydenhuoltojärjestelmä, jolla on kroonisia ongelmia saada työntekijöitä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Berg.

14.38 **Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kanssa hallitusta ja ministeri Lindéniä kiittää tästä erityisen tärkeästä esityksestä. Olen samaa mieltä siitä, että jotta me saadaan tämäkin lakiuudistus toimimaan konkreettisesti, me tarvitaan sitä hoitohenkilökuntaa jatkossa. Se on tärkeä asia, mutta se ei vie kuitenkaan pohjaa siltä, ettemmekö me tarvitse myös tätä uudistusta.

Kaikkien tutkimustulosten mukaan me tiedetään, että mitä nopeammin ihmiset pääsevät hoitoon sinne perusterveydenhuoltoon, sitä nopeammin he saavat avun siihen heidän sairauteensa, mihinkä he tarvitsevat, terveys paranee, ja sitä kautta me tullaan pitkässä juoksussa säästämään niistä erikoissairaanhoidon kuluista. Tästä on pitkään puhuttu, ja siinä suhteessa tämä on todella tärkeä uudistus, ja tämä on vietävä läpi, mutta siinä samassa meidän ehdottomasti pitää käyttää kaikki voimavaramme siihen, että meillä on myös jatkossa osaavaa ja koulutettua hoitohenkilökuntaa sosiaali- ja terveysalalla.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Lindén, kolme minuuttia.

14.39 **Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kysymyksiä tuli paljon, ja varmasti niihin kaikkiin en ehdi vastaamaan, mutta valiokuntakäsittelyssä varmasti jokaiseen asiaan saadaan kuitenkin vastaus.

Ensimmäiseksi toteaisin, että eduskunnan roolihan on tietysti erityisesti lainsäädäntö ja sitten yleinen rahoitus. Nämä asiathan ratkaistaan konkreettisesti nyt kunnissa ja tulevaisuudessa hyvinvointialueilla. Itse olin 43 vuotta töissä kunnallisessa terveydenhuollossa ja olen nähnyt järjestelmiä, joissa pääsee hoitajalle tai lääkärille, ei pääse hoitajalle eikä lää-

kärille, eli siellä käytännössä tehdään se työ, mutta meidän rooli täällä on tietenkin tämä makrotaso, eli lainsäädäntö, asettaa tavoitteet ja rahoitus.

Sitten toiseksi siirryn tähän rahoitukseen.

Tuossa esityksen sivulla 78 on erittäin tarkasti tämä rahoitus selitetty. Siinä kerrotaan, kuinka paljon tarvitaan rahaa vuosittain perusterveydenhuollon vahvistamiseen, kuinka paljon siitä kertyy sitten säästöjä, ei välittömästi, heti, mutta aika pian, esimerkiksi erikoissairaanhoidosta, ja se nettorivi menee niin, että ensi vuoden rahoitustarve on 73 miljoonaa nettona, sitten 117, sitten 130 ja sitten 128. Nämähän ovat nyt sitten vuoden 23 osalta kehyksessä, ja sitten ne ovat teknisessä kehyksessä jatkovuosina.

Järjestin erillisen keskustelun valtiovarainministeriön virkamiesten kanssa. En toki tässä nyt ryhdy referoimaan, voisiko sanoa, pienimuotoisia keskusteluja tai sen jälkeen saamaani kiittelevää sähköpostia, mutta esimerkiksi kansliapäällikkö Majanen totesi, että hän uskoo täysin tähän hankkeeseen ja tämän rahoituksen kestävyyteen, varsinkin kun tässä haetaan myös tuottavampia tapoja tehdä tätä toimintaa eikä vain lähdetä siitä, että raha ratkaisee kaiken.

Sitten tässä on tullut ehkä tämä kaikkein kiperin ja tärkein asia: henkilöstön saatavuus.

Kuten totesin, me olemme tällä hetkellä jo hyvin lähellä näitä hoitotakuun tavoitteita hammashuollossa. Siellä tarvitaan 5 miljoonaa euroa lisää rahaa, kun se kokonaiskulu on tällä hetkellä 500 miljoonaa. Se on käytännössä parinkymmenen hammaslääkärin työpanos.

Hoitohenkilöstön osalta me olemme myös hyvin lähellä, nyt jo. Siis 90 prosenttia niistä, jotka tarvitsevat hoitajan vastaanottoaikaa, pääsee. Se hoitohenkilökunnan lisäystarve ei tässä ole niin suuri. Sitä lukua, jota täällä muutamat referoivat, kysyin itsekin lainvalmistelijoilta. He totesivat, että siinä tämä rahoitus on teknisesti muutettu työpanokseksi. Se ei ole realistisesti juuri se tarkka työpanoksen tarve, vaan se voi olla käytännössä jotain muuta.

Lääkärien osalta tarve on suurin, mutta meillä on 1 600 nuorta lääkäriä tällä hetkellä yleislääketieteen erikoistumiskoulutuksessa. Yleislääketiede kiinnostaa taas, ja jos me puolet tästä tarpeesta esimerkiksi ostopalveluilla hoidamme ja puolet onnistumme saamaan terveyskeskuksen palkkalistoille, niin tämä asia on ratkaistu.

Tämän enempää en ehtinyt nyt tässä yhteydessä vastaamaan. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Aivan. — Puheenvuorolistaan, edustaja Mäkisalo-Ropponen.

14.42 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on tärkeä edistysaskel perusterveydenhuollon kehittämiseksi ja palvelujen saatavuuden parantamiseksi. Jatkossa perusterveydenhuoltoon on päästävä seitsemässä päivässä, ja tämä koskee sekä fyysisiä että psyykkisiä terveysongelmia. Lisäksi suun terveydenhuoltoon on jatkossa päästävä kolmessa kuukaudessa. Jos hyvinvointialue ei pysty antamaan palveluja itse, sen pitää hankkia ne muilta palveluntuottajilta.

Puhemies! Kiireetön hoito on päässyt vuosien kuluessa rapautumaan pahasti, ja tällä lainsäädännöllä on tarkoitus siirtää painopistettä takaisin perusterveydenhuoltoon. Nykyinen tilanne on monella tavalla järjetön ja epäinhimillinen. Ihmiset eivät saa tarvitsemaansa apua ajoissa, ja siksi tilanne pahenee ja ongelmat kasautuvat. Mitä vaikeammaksi asiak-

kaan ja potilaan tilanne muodostuu, sen kalliimmaksi hoitaminen yhteiskunnalle tulee. Pitkällä tähtäyksellä lakiesitys tulee säästämään hyvinvointialueen resursseja.

Viime aikoina on ryhdytty puhumaan myös käsitteestä ”häiriökysyntä”, mikä tarkoittaa sitä, että asiakas saa väärää palvelua, hän ei saa lainkaan palvelua tai hän saa vain osittain sitä palvelua, jota on tullut hakemaan. Esimerkiksi keskustelu turhista päivystyskäynneistä kuvaa hyvin tätä häiriökysyntää. Itse nimittäin ajattelen, että kukaan ei mene päivystykseen turhan takia, muuten vain odottamaan ja istumaan, vaan ihmisellä on silloin aina jokin avun tarve, tarve hakeutua ammattilaisen tai toisen ihmisen luo. Mutta hän on kenties väärässä paikassa hakemassa sitä apua, ja tämä voi johtua siitä, ettei ihminen ole päässyt perusterveydenhuoltoon tai jonkin muun avun pariin, missä häntä pystyttäisiin paremmin auttamaan kuin päivystyksessä. Tämä on epäinhimillistä ja kallista, ja tätä tilannetta voidaan osaltaan korjata tämän lakiesityksen avulla. Toki olisin minäkin toivonut, että hoitotakuu olisi astunut voimaan nopeammin, mutta ymmärrän hyvin, ettei se ole mahdollista, sillä hyvinvointialueiden muodostaminen ja pitkittynyt covid-19-pandemia ovat sitoneet palvelunjärjestäjien voimavaroja. Nyt muutos on tarkoitus tehdä hallitummin ja aikatauluja hidastaen. Lausuntokierroksella tätä toivoi 80 prosenttia hyvinvointialueista.

Vaiheistuksesta huolimatta näen kyllä myös muita huolia lainsäädännön toteutuksessa. Henkilöstön saatavuuteen perusterveydenhuoltoon ja yleensäkin sosiaali- ja terveystoimeen tarvitaan nyt voimallisia toimenpiteitä. Sosiaali- ja terveysalan veto- ja pitovoima on heikentynyt monestakin syystä. Työntekijöiden kanssa keskustellessani tulee esille muun muassa seuraavia asioita: työmäärä on liian suuri, työtä ei voi tehdä ammatti-identiteettinsä mukaisesti, urakehitysmahdollisuudet ovat huonot, ja oman työn ja työyhteisön kehittämiseen ei ole ollut vuosikausiin mahdollisuutta. Nyt tarvitaankin työolojen inhimillistämistä, työkulttuurien muutoksia, työn kehittämistä ja työntekijöiden ammattitaidon arvostamista. Myös Työterveyslaitoksen tutkimuksissa on tullut esille se, että oman työn ja työyhteisön kehittäminen sekä urakehitysmahdollisuudet ja erityisosaamisen käytön mahdollisuus työssä lisäävät työn mielekkyyttä. Perusterveydenhuollossa tulisikin rohkeasti kokeilla uudenlaisia toimintatapoja, esimerkiksi lääkäri—sairaanhoitaja-työparityöskentelyä sekä tiimityötä tukemassa tätä toimintatapaa. Aitoon yhdessä tekemiseen perustuva tiimityö ja järkevä uudenlainen työnjako olisivat sekä asiakkaan että työntekijöiden etu.

Tarvitaan myös digipalvelujen kehittämistä ja etävastaanottoja. Oikein toteutettuna ne säästävät sekä potilaan että työntekijöiden aikaa. Toisaalta on muistettava, että meillä on Suomessa noin miljoona digiosatonta, joilla ei ole valmiuksia, osaamista tai mahdollisuuksia käyttää sähköisiä palveluita, ja heillekin on varmistettava laadukkaat palvelut. Tavoitteena tulee olla, että jokainen saa oikeaa hoitoa, oikeaan aikaan, oikeassa paikassa ja hänelle soveltuvalla toteutusmuodolla. Tällä lakiesityksellä on omalta osaltaan mahdollisuus edetä tätä tavoitetta kohden.

Mutta ihan lopuksi, arvoisa puhemies, kun ministeri on nyt paikalla, muistuttelen ministeri Lindénin mieleen tapaamistamme Hoitotyön tutkimussäätiön edustajien kanssa, jossa tuli selkeästi esille se, että lääketieteen Käypä hoito -suositusten lisäksi tarvitaan tutkimusnäyttöön perustuvia hoitotyön ja sosiaalityön suosituksia. Kaiken toiminnan sosiaali- ja terveystoimessa tulee olla vaikuttavuusperusteista. Vaikuttavuusperuste on ainoa oikea tapa miettiä ja esimerkiksi priorisoida sosiaali- ja terveyspalveluita, ja ilman tutkimusnäyttöä tähän ei toiminnassa päästä. Tämä koskee myös perusterveydenhuoltoa ja sen kehittämistä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Tässä vaiheessa varatut 45 minuuttia on tullut käytettyä. Keskustelu ja asian käsittely nyt keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.47.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.19.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 2. käsittelyä.

Keskustelu jatkuu. Edustaja Said Ahmed, olkaa hyvä.

17.19 **Suldaan Said Ahmed vas:** Arvoisa puhemies! Kiitos, että pääsemme vihdoin esittelemään tätä tärkeää hoitotakuu-uudistusta. Hoitotakuun kiristyminen seitsemään päivään on yksi tämän hallituskauden tärkeimmistä eriarvoisuutta vähentävistä ja yhdenvertaisuutta lisäävistä kirjauksista. Tällä hetkellä terveydenhoidon saatavuudessa on suuria eroja eri puolilla maata ja myös eri väestöryhmien välillä. Köyhä mies kuolee kymmenen vuotta aiemmin kuin rikas mies.

Kun hoitoon pääsee jatkossa nopeammin, säästetään myös verovaroja. On viisasta hoitaa vaivat nopeasti pois eikä odottaa niiden pahenemista. Se on myös edullisinta yhteiskunnalle.

Suurin uhka tälle tarpeelliselle uudistukselle ja sen toteutumiselle on henkilöstön saatavuus. Tarvitsemme lisää lääkäreitä, sairaanhoitajia ja lähihoitajia, jotta tämä uudistus onnistuu. Heistä on jo nyt pulaa koko Suomessa. Meidän tulee kuunnella vakavasti henkilöstön viestejä siitä, mikä saisi heidät kiinnostumaan työstä terveyskeskuksessa ja millä palkalla heidät saisi pysymään työssä.

Hyvä terveydenhuolto kuuluu kaikille, ei harvoille.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koponen Noora poissa, edustaja Virta poissa. — Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä.

17.21 **Pasi Kivisaari kesk:** Arvoisa puhemies! Odottavan aika on tunnetusti pitkä. Erityisen kurjalta tuntuu, kun sairastava ihminen joutuu odottamaan hoitoa ja mahdollisuutta parantumiseen. Kipujen ja kolotusten kanssa eläminen vaikuttaa jokapäiväiseen elämään ja pahimmillaan aiheuttaa sekä fyysisen että henkisen toimintakyvyn alenemista ja mielen alakuloisuutta. Tällä hetkellä perusterveydenhuollossa on voimassa hoitotakuu, jonka mukaan kiireettömässä tapauksessa hoitoon pääsee kolmen kuukauden sisällä hoidon tarpeen arvioinnista. Luvalla sanoen, vaikka ihmisen hätä ei olisikaan välitön, kolme kuukautta on turhan pitkä joutokäynti siihen, että ihminen saa apua.

Hallituksen esityksessä kolme kuukautta lyhenisi seitsemään päivään. Muutos on merkittävä mutta toki samalla myös haastava terveydenhuollon näkökulmasta. Tosiasiassa kaikki ihmiset eivät tietenkään joudu odottamaan kolmea kuukautta. Tällä hetkellä jo 60 prosenttia ihmisistä pääsee lääkärin vastaanotolle viikon sisällä ja 75 prosenttia kahden vii-

kon sisällä. Tässä mielessä hallituksen esitys ei muodostu kohtuuttomaksi, mutta aikaa, resursseja ja järjestelyjä se vaatii.

Puhemies! Suomessa hoitoonpääsyajat kiireettömässä hoidossa ovat kansainvälisesti vertailtuna pitkiä. Myös alueelliset erot ovat isoja, mikä on yhdenvertaisuuden näkökulmasta ongelmallista. Esitys poistaa tätä epäkohtaa. Yhtenä sote-uudistuksen tärkeimpänä tavoitteena on parantaa peruspalveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta kaikkialla Suomessa, siis tavoite siitä, että ihmistä autetaan ennakollisesti eikä vasta sitten, kun on hengenhätä päällä. Ensi vuoden alussa toimintansa aloittavat hyvinvointialueet ovat keskeisessä roolissa hoitotakuun toteuttamisessa.

Suurimpana haasteena on mainittu myös hoitohenkilökunnan saatavuus. Kysymys ei ole helppo ratkaistavaksi ja linkittyy myös alan vetovoimaan, palkkaukseen, hyvään johtamiseen ja työolosuhteiden kehittämiseen.

Hoitotakuun määräajat kiristyvät siis vähitellen, mikä onkin vähintään kohtuullista. Syyskuussa 23 hoitotakuu lyhenee 3 kuukaudesta 14 päivään, ja marraskuussa 24 hoitotakuu lyhenee 7 päivään.

Arvoisa puhemies! Pienetkin vaivat heikentävät elämänlaatua ja vaikeuttavat työssäkäyntiä. Hoitamattomilla vaivoilla on myös tapana pahentua. Nopea hoitoonpääsy ja varhainen puuttuminen siirtävät painopistettä toivotulla tavalla erikoissairaanhoidosta perusterveydenhuoltoon. Se on myös oikeastaan tämän esityksen juju.

Puhemies! Kiitän ministeriä tästä esityksestä ja arvostan suuresti sitä, että olette yhä täällä paikalla. Esityksen tavoite on kunniakas, siis auttaa ajoissa, mikä on inhimillisesti ja myös taloudellisesti järkevää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

17.26 **Kim Berg sd:** Arvoisa puhemies! Olemme tänään saaneet lähetekeskusteluun hyvin tärkeän hallituksen esityksen, nimittäin esityksen seitsemän päivän hoitotakuusta. Kyse on yhdenvertaisuudesta ja ensikontaktin saamisesta hoitoon riippumatta siitä, millaisia palveluita ihmisellä on mahdollisuuksia tai varaa hankkia muualta. Hoitotakuulla taataan kansalaisille pääsy perusterveydenhuollon piiriin kiireettömissä tilanteissa aiemman kolmen kuukauden sijaan seitsemässä päivässä. Tällä tarkoitetaan nimenomaan, että ensimmäinen hoitotapahtuma eli kiireetön tutkimus tai hoitoon pääsy tapahtuisi seitsemässä vuorokaudessa. Myös hoidon tarve tulisi arvioida nykyistä nopeammin, kun sen olisi tapahduttava jo saman yhteydenoton tai päivän aikana.

Arvoisa puhemies! Tiukennus on hyvä tehdä nyt, kun uudet hyvinvointialueet ovat aloittamassa toimintaansa. Tämän lainsäädännön avulla hyvinvointialueilla toimintaa suunniteltaessa pystytään alusta asti varautumaan tilanteeseen ja perusterveydenhuoltoon panostaminen onnistuu alusta alkaen. Esityksessä on otettu huomioon, että esimerkiksi palveluseteleitä tai ostopalveluita voidaan käyttää, jos hyvinvointialue arvioi sen olevan tarpeen määräaikoihin pääsemiseksi. Myös uudistuksen voimaantulossa on otettu huomioon vasta aloittavat hyvinvointialueet. Tarkoituksena on asteittainen voimaantulo: ensin 1.9.2023 määräaika olisi 14 vuorokautta ja 1.11.2024 päästäisiin tavoitteeseen seitsemästä vuorokaudesta. Tällä on tarkoitus valmistaa palveluntarjoaja varautumaan muutokseen ja hallittuun siirtymään sekä lisähenkilökunnan hankkimiseen.

Arvoisa puhemies! Uudistus ei onnistu ilman osaavaa henkilökuntaa perusterveydenhuollossa. Sen lisäksi, että lisähenkilöstöä rekrytoidaan, on tärkeää vahvistaa perustervey-

denhuollon pito- ja vetovoima. Ratkaisut eivät ehkä ole nopeita, mutta niitä pitkäjänteisesti ja määrätietoisesti toteuttamalla tilannetta voidaan parantaa. Ministeri Kiurun asettama poikkihallinnollinen työryhmä on ehdottanut työvoiman riittävyyden ja saatavuuden vahvistamiseksi muun muassa henkilöstön motivointia ja työhyvinvoinnin parantamista sekä työnjaon sujuvuuden lisäämistä. Keinoja on tarkasteltava avoimin mielin ja ennakkoluulottomasti, että perusterveydenhuollossa henkilöstö voidaan saada voimaan hyvin ja jaksamaan työssään. Työryhmän ehdotukset eivät kuitenkaan yksin riitä hoitohenkilökunnan osalta. Näiden esitysten lisäksi tulee löytää ratkaisuja hoitohenkilökunnan työehtojen, kuten palkan, parantamiseksi, jotta alan vetovoimaisuutta saadaan parannettua. Hoitoalan monivuotinen palkkaohjelma on ehdoton edellytys tässä kokonaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Hoitotakuu ei koske ainoastaan fyysisiä vaivoja, vaan myös mielenterveyden ongelmien kohdalla oikeus päästä hoitoon on seitsemän vuorokautta. Tämä sisältää pääsyn lääkäriin tai, jos diagnoosille ei ole tarvetta, hoitajan tapaamiseen tai esimerkiksi psykologin suoravastaanottoon. Uudistus on erittäin tervetullut tässä yhteiskunnallisessa tilanteessa, jossa etenkin nuorten ja opiskelijoiden mielenterveyden haasteet ovat lisääntyneet. Erityisesti mielenterveyden ongelmissa ensikontaktin saaminen nopeasti on keskeistä, sillä sen avulla pystytään tarvittaessa laatimaan hoito- ja kuntoutussuunnitelma, jonka mukaan tarvittava jatkohoito toteutetaan. Näin taataan ihmiselle itselleen tieto siitä, että hänen tilanteensa on terveydenhuollon alan ammattilaisten tiedossa ja suunnitelma jatkosta on olemassa.

Arvoisa puhemies! Tilanne perusterveydenhuollossa on päässyt pahenemaan jo pitkän aikaa, ja tämän hallituksen esityksen avulla sitä päästään tosiaan korjaamaan. Hoitoon pääsyn nopeuttaminen on sekä inhimillisestä että taloudellisesta näkökulmasta kestävää. Pitkittynyt hoitoon pääsy voi pahentaa hoitoon hakeutuvan ihmisen tilannetta ja mutkistaa terveysongelmia entisestään, jolloin sekä inhimillinen kärsimys kasvaa että tilanteen parantamiseksi voidaan tarvita enemmän toimenpiteitä. On tärkeää saada terveydenhuollon peruspalvelut toimimaan niin, että ihmiset voivat luottaa saavansa myös niiden kautta palvelua terveysongelmiinsa. Kun hoitoa saadaan tarpeeksi aikaisessa vaiheessa, vähentyy tarve myös erityistason palveluiden tai päivystyspalveluiden käyttöön. Näin saadaan samalla aikaan taloudellisia säästöjä, kun vaivat voidaan saada hoidettua ennen niiden pahentumista tai perusterveydenhuollossa hoidettavissa olevien asioiden takia ei tarvitse kuormittaa päivystystä siitä syystä, että aikaa ei ole saatu perusterveydenhuoltoon. On aika palauttaa ihmisten luottamus perusterveydenhuoltoon, ja seitsemän päivän hoitotakuun avulla pystymme lähtemään rakentamaan sitä takaisin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

17.32 **Hanna-Leena Mattila kesk:** Arvoisa puhemies! Hoitotakuun toteuttaminen on yksi tämän hallituskauden tärkeimpiä sosiaali- ja terveyspoliittisia kysymyksiä. Tavoite hoitoonpääsystä kiireettömissä tapauksissa seitsemän vuorokauden sisällä hoidon tarpeen arvioinnista on erittäin kannatettava ja kunnianhimoinen. Hallituksen esityksessä ehdotetaan tiukennettavaksi perusterveydenhuollon kiireettömään hoitoon pääsyn määräaikoja. Hoitotakuu koskisi hoitoa, jossa on kysymys sairastumisesta, vammasta, pitkäaikaissairauden vaikeutumisesta, uusista oireista tai toimintakyvyn alenemasta. Merkittävimpänä kohtana pidän kuitenkin sitä, että hoitotakuu koskee yhtä lailla psyykkisiä kuin fyysisiä terveysongelmia.

Erilaiset ja eriasteiset mielenterveysongelmat ovat Suomessa luokiteltavissa kansansairauksiksi tätä nykyä. Ne ovat merkittävä syy syrjäytymiseen, päihteiden käyttöön, rikolliseen elämään, itsetuhoisuuteen, huonoihin ihmissuhteisiin ja siihen, että ei jakseta työelämässä. Psyykkisten pulmien ratkomiseen pätevät samat lainalaisuudet kuin fyysisiin vaivoihin: mitä varhaisemmin päästään oikean avun piiriin, sitä helpommin ja alhaisemmilla kustannuksilla pulmat ovat ratkaistavissa.

Tämän yhtälön toteuttamisessa on kuitenkin ollut monenlaisia haasteita. Ensinnäkin, mielenterveyspulmiin on liittynyt vahvaa stigmatisointia yhteiskunnassamme. Onneksi asenneilmapiiri on muuttumassa, ja erityinen kiitos siitä kuuluu nuorelle sukupolvelle, joka on rohkeasti nostanut mielenterveysasiat samalle viivalle fyysisten vaivojen kanssa. Tuntuu ihan järkeenkäyvältä ajatella, että laitetaanhan poikki menneeseen jalkaankin kipsi heti, kun luu on mennyt poikki. Tiedetään, että hoitamattomana jalka ei tule kuntoon. Jos psyyke horjuu ja kuormittuu niin, ettei se omin avuin tule tasapainoon, on mielen ammattilaisen apu tarpeen. Joskus voi riittää yksikin käynti, jos vaiva ei ole vakava ja kroonistunut. Sen sijaan näyttöä on riittämiin hoitamattomien mielenterveysongelmien inhimillisestä, yhteiskunnallisesta ja taloudellisesta kuormasta. Esimerkiksi varhain koulutuksesta, työelämästä ja sosiaalisesta elämästä syrjäytynyt nuori maksaa yhteiskunnalle miljoona euroa. Varhainen, oikea-aikainen hoitoonpääsy tulee tältäkin osin maksamaan itseään takaisin. Käytännössä mielenterveyspulmien hoito voi tarkoittaa paitsi terveyskeskuksessa toimivan hoitoammattilaisen antamaa hoitoa myös palvelusetelillä toteutettua lyhytterapiaa tai nettiterapiaa.

Arvoisa puhemies! Toinen syy, miksi seitsemän vuorokauden kuluessa tapahtuvaa hoitotakuuta voi luonnehtia kunnianhimoiseksi, on se, että koko terveydenhuollon sektorilla kamppaillaan muutenkin rajusti sote-henkilöstön saatavuuden ja riittävyyden parissa. Tämä näkyy vahvasti myös mielen ammattilaisten saatavuudessa. Kaikilla hoidon tasoilla erityisesti julkisella sektorilla on huutava pula kuraattoreista, psykiatreista, psykiatrisista sairaanhoitajista ja psykologeista, kaikista mahdollisista hoidon ammattilaisista. Hoitoammattilaisten saatavuus ei ole lainkaan pysynyt perässä, kun samaan aikaan eriasteiset mielenterveysongelmat ovat suorastaan räjähtäneet käsiin. Erityisesti perustason sairaanhoidossa hoitovaje on johtanut mielenterveysongelmien pahenemiseen ja erikoissairaanhoidon tarpeen lisääntymiseen, missä niin ikään on pulaa psyykenhoidon ammattilaisista. Saatavuushaaste on kuitenkin tiedostettu, ja siksi sosiaali- ja terveysministeriössä on varauduttu hoitoammattilaisten riittävyyteen lyhyen, keskipitkän ja pitkän ajan suunnitelmilla.

Me Pohjois-Suomen ihmiset olemme hyvillämme, että vuosi sitten Oulun yliopistossa avautui mahdollisuus opiskella psykologiaa. Iso kiitos tästä kuuluu silloiselle tiede- ja kulttuuriministeri Hanna Kososelle ja pääministeri Sanna Marinin johtamalle hallitukselle, jolla on ymmärrystä koko Suomen tarpeille. Toivomme, että muutaman vuoden kuluttua Oulusta valmistuvat psykologit haluavat jäädä auttamaan alueen ihmisiä ja helpottamaan osaltaan sitä mielenterveyskriisiä, joka maassamme vallitsee. Pahoin pelkään kuitenkin, että viimeistään seuraavan hallituksen opetusministeri saa pöydälleen anomuksen lisäkoulutuspaikoista. Tilanne on sen verran hankala niin Pohjois-Suomessa kuin muuallakin maassa. Toistan läsnä olevalle ministerille aiemmin iltapäivällä esittämäni kysymyksen: onko ollut keskustelua näistä lisäkoulutuspaikoista psykologien osalta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski poissa, edustaja al-Taee poissa, edustaja Nurminen poissa. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.37 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa puhemies! On hyvä, että näitä sosiaali- ja terveydenhuollon hoitonormeja uusitaan niin, että potilas pääsee hoitoon mahdollisimman pian. Se on varmaan kaikkien suomalaisten vilpitön tavoite.

Ongelmaksi on muodostunut varsinkin maaseutukunnissa osaavan henkilöstön saaminen töihin ja valtava lääkäripula. Se on jotenkin ihmeellistä, että vaikka meillä valmistuu lääkäreitä joka vuosi yhä lisää ja meillä on enemmän lääkäreitä kuin koskaan, siitä huolimatta lääkärin vastaanotolle pääseminen maaseutukunnissa alkaa olla melkoinen temppu jo sinällään.

Kun Siun sote aloitti muutama vuosi sitten toimintansa, niin siinähän lähdettiin sillä mielellä liikkeelle, että Pohjois-Karjalan kunnat yhdessä panostavat siihen, että tehdään yksi yhteinen kuntayhtymä, joka hoitaa sitä, minkä kautta haetaan tehokkuutta ja kustannussäästöjä. Mutta se havaittiin jo alkuvaiheessa, että meillä rahoitus on vajaa, ja sitä kautta saatiin laskennallisesti syntymään tilanne, että tiedetään jo, että kun lasketaan per capita -periaatteella, meillä on suurin piirtein kahden miljardin vaje terveydenhuollon rahoituksessa: kun lasketaan Pohjois-Karjalan maakunnan rahoitusvaje jaettuna henkilömäärällä ja siitä saatu luku kertaa Suomen väkiluku, niin suurin piirtein siitä tulee se hieman vajaa kaksi miljardia. Tämä ei ole minun keksimäni luku, vaan tämä on puhdasta matematiikkaa. Tiedän ne Pohjois-Karjalan Siun soten vajeet, mitä meillä ovat kunnat joutuneet tähän saakka maksamaan, ja tämä luku on valitettavasti totta. Se on hieman vajaa kaksi miljardia. Enkä usko, että tämä aloittava hyvinvointialue tämän ongelman pystyy jotenkin peittämään. Siihen en usko.

Toivon, arvoisa puhemies, että nyt kun ministeri on paikalla, saisin myös vastauksen siihen, että kun meillä on tämä palkkaharmonisaatio, jota Siun sote ja muutamat muut maakunnalliset kuntayhtymät ovat jo toteuttaneet, niin ne ovat nyt kuitenkin sellaisessa tilanteessa, että Suomi jaetaan tavallaan kahteen osaan: toisilla hyvinvointialueilla tämän harmonisaation maksaa valtio, ja näitä kuntayhtymiä kuten Siun sote ja moni muu, jotka sen jo panivat liikkeelle tunnollisina oppilaina, jotta saavat tämän homman hoidettua hyvissä ajoin pois, rangaistaan nyt siitä niin, että heidän pitäisi se itse maksaa loppuun. Pohjois-Karjalan maakunnan osalta se tarkoittaa kaikkinensa noin sadan miljoonan euron vajetta yhteensä koko harmonisaatiokaudelta eli siltä ajalta, minkä harmonisaation toteuttaminen kestää. Arvoisa puhemies ja arvoisa ministeri, jos tämä jää tällä keinoin niin kuin se tällä hetkellä on — ja jotkut ovat jopa valtionhallinnossa vaatineet, että kuntien pitää viedä se loppuun saakka — se tarkoittaa, että kahdesta neljään kuntaa Pohjois-Karjalassa menee nurin, ja se tulee johtamaan siihen, että tällä Siun sotella ja tulevalla hyvinvointialueella on niin rankkoja talousvaikeuksia, että hyvin suurella todennäköisyydellä, näyttää siis tällä hetkellä siltä, meidän hyvinvointialueen tulevaisuus on vaarassa. Se taas tarkoittaisi ihan täydellistä katastrofia Pohjois-Karjalan maakunnalle, koska reuna-alueiden kunnat tälläkin hetkellä pitkien välimatkojen kuntina maksavat palveluistaan paljon ja siellä on paljon väestöä, jonka hoidettavuus on todella korkealla tasolla, kun on paljon vanhoja ihmisiä ja sairaita ihmisiä.

Arvoisa ministeri, kun te olette paikalla, niin toivon, että avaisitte tämän ongelman ratkaisua jollakin lailla, koska sen totuuden kanssa meidän terveydenhuoltoalan ihmiset siellä Pohjois-Karjalassa elävät, ja hyvin monessa muussa maakunnassa, joilla on sama koh-

talo kuin Pohjois-Karjalalla. Kun 1.1.2023 alkaa, niin tämä kohtalo ei ole muuttunut yhtään miksikään, vaikka uudenvuoden raketit on ammuttu ja juhlaa vietetty.

Tämä on hyvin vakava asia, ja olen siitä hyvin murheellinen, että tällaiseksi on tilanne mennyt. Siellä on henkilöstö sosiaali- ja terveyspuolella varmasti yrittänyt parhaansa. Sama koskee pelastustointa; helposti unohdetaan, että pelastustoimihan on siinä samassa paketissa. Koko tämä porukka on tehnyt kyllä korona-ajankin töitä aivan valtavasti, eikä sieltä ole valituksia juuri kuulunut. Elikkä terveydenhuollon ja pelastustoimen henkilöstö on erittäin hyviä ammattilaisia, erittäin osaavia ihmisiä ja kohtalaisen vähään tyytyviä, ja toivoisin, että tähän otettaisiin nyt ministerin toimesta ja koko maan hallituksen toimesta ihan selkeä kanta, että tämä palkkaharmonisaatio viedään valtion yhteisellä päätöksellä kaikilla hyvinvointialueilla valtion kustantamana ihan samalla keinoin loppuun. Ei maakuntia ja hyvinvointialueita voi panna eriarvoiseen asemaan, koska se välittömästi vaikuttaisi näillä hoidon saatavuuteen ja hoidon tasoon. Sitä en jaksa uskoa, että Suomen eduskunnasta löytyy yhtään edustajaa, joka haluaisi tämän toteuttaa tällä tavalla.

Arvoisa puhemies! Toivon, että saan ministeriltä kohtapuoliin vastauksen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkinen, olkaa hyvä.

17.42 **Riitta Mäkinen sd:** Kiitos, arvoisa puhemies! Ihan tähän ensi alkuun täytyy sanoa, että on erinomaista, että ministeri on vielä tähän aikaan illasta täällä paikan päällä, kun tätä tärkeää keskustelua käydään. Täytyy sanoa myös se, että aikaisemmin päivällä oli kyllä ilo kuulla tätä lakiesityksen, hallituksen esityksen, esittelyä ministeriltä, jolla selkeästi on substanssi hallussa.

Täällä ollaan varmasti jo monesti todettu tänään se, että uudistus on erittäin tervetullut ja tärkeä ja lakiesityksellä aivan aidosti vahvistetaan myös terveydenhuollon peruspalveluja eli niitä perustason palveluja ja parannetaan palvelujen saatavuutta. Kuten tässä edellä esimerkiksi edustaja Berg totesi, niin tilanne terveydenhuollon kentällä on jo pitkään, vuosikausia itse asiassa, mennyt nopeastikin heikompaan suuntaan, ja tämä hoitoonpääsyn viivästyminen, kuten tiedämme, aiheuttaa paitsi merkittäviä kansantaloudellisia mutta myös inhimillisiä kustannuksia ja kärsimystä, ja siltä osin tämä laki on aidosti tarpeellinen.

Jonkun verran keskustelussa on tullut esille väitteitä siitä, että yksittäisellä lainsäädännöllä ei vielä asioita toimeenpanna eikä maailmaa saada valmiiksi. No, näin toki on, mutta samalla minä muistuttaisin siitä, että tämä on nyt ensimmäinen hallitus, joka ylipäätään on tämän lainsäädäntökehikon saanut aikaiseksi ja luodaan ylipäätään mahdollisuudet tämäntyyppisten palvelujen parantamiselle viedä niitä eteenpäin.

Tässä tilanteessa ja maailmanajassa se, että nyt hoitotakuun toimeenpanoa tullaan porrastamaan, on välttämätön ja täysin perusteltu. Nimenomaan tämän hoitotakuun toteutumisen näkökulmasta, mitä voidaan pitää realistisena ja saavutettavissa olevana, on todettu yhteisesti se, että on vain ja ainoastaan vastuullisuutta se, että emme aja toimintakenttää sen enempää kaaokseen lainsäädännöllä kuin mitä se tällä hetkellä koronan ja nyt tietenkin nykyisen työmarkkinatilanteen johdosta on.

Mutta ehkä sen haluaisin vielä lopuksi nostaa, että täällä on jonkun verran aikaa debatoitu myös siitä, millä tavalla eri ryhmät ja puolueet suhtautuvat eri palvelujen tuottajiin, ja sosiaalidemokraatteja kohtaan nyt on kuultu väitteitä, että me oltaisiin oltu jotenkin erityisen nihkeitä tai suhtauduttaisiin kielteisesti yksityisiin palveluntuottajiin. Voin vakuuttaa, että näin ei ole: paitsi tämän lainsäädännön toteutumisen näkökulmasta mutta myös ennen

kaikkea palvelujen yhdenvertaisuuden näkökulmasta me tarvitsemme sankalla joukolla myös yksityistä palveluntuotantoa Suomessa. Esimerkiksi Jyväskylää on johdettu vuosikymmeniä demarivetoisesti, ja olemme olleet valtakunnallisia kärkiä muun muassa palvelusetelitoiminnan käyttöönotossa ja laajentamisessa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

17.45 **Markku Eestilä kok:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Itse olen kyllä samaa mieltä kuin edustaja Mäkinen, että on hienoa, että ministeri jaksaa täällä olla, ja itse asiassa esitän kaksi kysymystä ministerille.

Mitä mieltä olette siitä, että kun katselin tuossa puoli vuotta sitten tilastoja, niin jos oikein muistan, niin kliinistä työtä tekevien lääkäreitten määrä oli Suomessa tuhatta asukasta kohti ehkä 3,3, ja sitten kun vertasin lukuja Norjaan ja Ruotsiin, niin siellä ne alkoivat nelosella — jommassakummassa maassa oli 4,5 — eli aikamoinen ero on kliinistä työtä tekevien lääkäreitten määrässä eri Pohjoismaissa, ja meillä se on selvästi alin. Mistä tämä johtuu, ja onko sille jotakin tehtävissä?

Ja toinen kysymys, mitä haluan ministeriltä kysyä, kun täällä nousi tämä lääkäripula esimerkiksi edustaja Hoskosen puheessa: Mistä mahtaa johtua ja mitä sille voi tehdä, että monilla syrjäisillä alueilla nämä terveyskeskukset eivät saa lääkäreitä eivätkä työntekijöitä riippumatta siitä, mitä laki sanoo? Kun itse olen joskus syrjäsilmällä tai syrjäkorvalla vähän kuunnellut näitä kavereita, että minkä takia, niin terveyskeskuksissa monesti työ on pakkotahtista ja vähän ehkä yksinäistä, ei ole ammatillista tukea ja näin poispäin. Nämä ovat niitä todellisia ongelmia, mitä käytännössä on. Ihan kuulisin mielelläni, koska ministeri on ammattilainen ja ymmärtää nämä substanssiasiat aika tarkkaan, että voiko tälle ongelmalle jotakin tehdä. Onko kenties syrjäseutulisät otettava entisen yhteiskunnan malliin käyttöön, että ne palvelut turvataan? Sillä eihän sekään nyt kovin järkevältä kuulosta, jos tämä hyvinvointialue tarkoittaa vuosituhannen suurinta keskittämistä — kyllähän siinä jo teollisuuspolitiikka ja puolison työpaikat ja kaikki häiriintyvät näissä pienemmissä kunnissa. Onhan niissäkin sentään järkevää yritystoimintaa, ja varsinkin tuolla Itä-Suomessa aika paljonkin metalliteollisuutta ja puunjalostusteollisuutta, niin onkohan se kansantalouden kannaltakaan järkevää, jos kaikki keskittyy sitten maakuntien keskuskaupunkeihin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Lindén, kolme minuuttia.

17.47 **Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén:** Arvoisa puhemies! Olen listannut tänne kymmenkunta kysymystä. Kahteen ehdin vastata silloin edellisellä kerralla. Otan siitä päästä näitä ensin, mihin tulee nopeimmin vastaus.

Edustaja Nurminen kysyi silloin aikaisemmin omalääkärimallin käyttöönotosta, ja siitähän aikaisempi kansliapäällikkö, myöhemmin vakuutusyhtiö Ilmarisen toimitusjohtaja Puro kirjoitti Helsingin Sanomissa erinomaisen kirjoituksen. Meillä on juuri nyt valmistumassa sopimus siitä, millä tavalla me lähdemme kehittämään omalääkärijärjestelmää ja saamme sen yhdistettyä tähän hoitotakuuseen ja terveyskeskusten kehittämiseen.

Toinen asia. Edustaja Hoskonen äsken mainitsi tuon kahden miljardin kysymyksen. Tunnen tämän laskelman. Sehän tulee siitä, että se 336 euroa, joka teidän alueeltanne jää saamatta tarveperusteisesta rahoituksesta, kerrotaan 5,5 miljoonalla asukkaalla, niin siitä tulee tällainen summa. Mutta emme nyt keskustele siitä ehkä tänään pidempään. Tämä

palkkaharmonisaatiokysymys on saatettu valtiovarainministeriön tietoon, koska se tuntuu todella epäoikeudenmukaiselta, että tietyt alueet joutuvat sen nyt maksamaan ja toisilla se on sitten vasta myöhemmin edessä.

Aikaisemmin täällä edustaja Zyskowicz kysyi sitä, onko tuottavuus otettu jollakin tavalla rahoituslaskelmissa huomioon. On otettu. Sen takia itse asiassa tietyt maakunnat, tietyt hyvinvointialueet — mainitsen nyt vaikka Keski-Suomen, Pohjois-Karjalan ja Päijät-Hämeen — ovat saamassa sitten enemmän rahoitusta kuin keskimäärin muut, vaikka tämä vaje sitten, jonka äsken mainitsin, kohtaakin Pohjois-Karjalaa. Se johtui juuri sillä alueella tehdystä hyvästä tuottavuustyöstä.

Aiemmin kysyttiin Kela-rahoituksesta. Siihenhän tehdään nyt todellakin leikkaus. Mutta hammashuollon Kela-korvauksiin ei kosketa eikä psykiatrian rahoitukseen. Lääkäripalkkiot pienenevät siitä, että noin 15 euroa aikaisemmin on saanut per käynti. Nyt se putoaa kahdeksaan euroon. Mutta aikaisemmat leikkauksethan ovat olleet paljon suurempia.

Henkilöstön saatavuuskysymys, siihen on viitattu täällä. Se on itse asiassa kaikkein suurin kysymys. Huomenna sote-ministeriryhmä käy läpi tätä aiemmin mainittua saatavuus- ja riittävyyshanketta, ja se on varmasti aivan kaikkein keskeisimpiä, mitä tässä tulee olemaan.

Sitten viimeisenä lyhyesti tästä mielenterveydestä, josta esimerkiksi edustaja Mattila jo itse selosti sen erittäin hyvin. Meillä on tällä hetkellä terveyskeskuksissa noin miljoona käyntiä mielenterveyden syiden takia. Ne kohdentuvat ehkä noin 150 000 henkilöön. On paljon arvosteltu siitä, että eikö tämä Terapiatakuu-kansalaisaloite sitten näykään tässä. Tämä on monimutkainen asia, ja se monimutkaisuus johtuu pitkälti siitä, että tämä psykoterapian käsite on vähän sellainen, että jos me näemme sen kovin kapea-alaisesti, niin ihan sellaisenaan se ei sisälly tähän, vaan tässä lähdetään siitä, että se normaali hoidon porrastus, joka meillä on yleislääkäreiden ja erikoislääkäreiden taikka terveydenhoitajien, sairaanhoitajien ja erikoissairaanhoidon välillä — sitä noudatetaan myös sitten tässä mielenterveyden hoidossa. [Puhemies koputtaa] Eli ensilinjaan me saamme kyllä jo hyvinkin nopeasti sellaiset terapiat, jotka ovat perusterveydenhuoltotyyppisiä, mutta sitten vaativimmissa hoidoissa ne noudattavat sitä erikoissairaanhoidon saatavuutta. Tämä nyt lyhyesti vastattuna, mutta tämä varmaan valiokunnassa tulee perusteellisesti käytyä läpi. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia ministeri Lindénille paikallaolosta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja sivistysvaliokunnan on annettava lausunto.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 76/2022 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan, jolle perus-

tuslakivaliokunnan, hallintovaliokunnan, lakivaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskusteluun. Ministeri Kari.

Keskustelu

14.48 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Emma Kari** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luonto on elinehtomme, mutta me elämme sille velaksi. Kulutamme luontoa niin nopeasti, ettei se itse pysy perässä. Siksi hallitus on antanut esityksen luonnonsuojelulaiksi, joka päivittää lain tälle vuosituhannelle. Tämä on vasta toinen suurempi uudistus luonnonsuojelulain historiassa. Alkuperäinen, pääministeri Kyösti Kallion ykköshallituksen eduskunnassa Kluuvin Heimolan talossa esittelemä laki täyttää ensi vuonna sata vuotta.

Arvoisa puhemies! Ilman luontoa ei ole elämää. Luontokato on aivan yhtä vakava kriisi kuin ilmastonmuutos. Suomen lajeista joka yhdeksäs on uhanalainen ja luontotyypeistä lähes puolet on uhanalaisia. Luonnonsuojelulaki ei yksin pysäytä luontokatoa, mutta se on perusta, jonka päälle suomalaisen luonnon vaaliminen ja turvaaminen rakennetaan.

Uudessa luonnonsuojelulaissa luontotyyppien suojaa vahvistetaan. Jatkossa uhanalaiset luontotyypit tuodaan asetuksella osaksi lakia. Suomen lainsäädäntö ei ole koskaan aiemmin tunnistanut kaikkia kymmeniä uhanalaisia luontotyyppejä. Niitä esiintyy Itämeressä, sisävesissä, niiden rannoilla, soilla, metsissä, kallioilla, perinneympäristöissä ja tuntureilla.

Lakiin ehdotetaan myös täysin uutta, tiukasti suojeltujen luontotyyppien suojeluluokkaa. Niihin lukeutuvat serpentiinikalliot, serpentiinikivikot, serpentiinisoraikot sekä rannikon avoimet dyynit.

Tärkeä uudistus on myös lakiin esitettävä vapaaehtoinen ekologinen kompensaatio. Jatkossa maanomistaja voi halutessaan tuottaa luontoarvoja ja saada niille luonnonsuojelulain mukaisen virallisen varmennuksen. Yritys voi ekologisen kompensaation avulla hyvittää toiminnastaan luonnolle aiheutuvat heikennykset. Tämä tuo uusia liiketoiminta- ja innovaatiomahdollisuuksia niin maanomistajille kuin yrityksille. Esimerkiksi uuden rakennuksen rakentaja voi kompensoida sen alle jäävät luontoarvot parantamalla vastaavia tai yhtä arvokkaita luontoarvoja toisaalla menetyksiä vastaavan määrän. Ekologinen kompensaatio on yksi tulevaisuuden tärkeistä keinoista luontokadon pysäyttämiseksi. Nyt ensimmäistä kertaa se tuodaan osaksi Suomen lainsäädäntöä.

Arvoisa puhemies! Lakiuudistuksella vahvistetaan saamelaiskulttuurin suojaa kansainvälisten sopimusten ja perustuslain mukaisesti. Jatkossa luonnonsuojelulain mukaisista toimista ei saa aiheutua vähäistä suurempaa heikennystä saamelaiskulttuurin harjoittamiselle.

Malminetsintää rajoitetaan nykyistä enemmän. Hallitus on päättänyt, että osana luonnonsuojelulain uudistusta se kielletään kokonaan kansallis- ja luonnonpuistoissa, eli yli 1,1 miljoonan hehtaarin alueella. Myös muilla valtion suojelualueilla malminetsinnän ehtoja tiukennetaan.

Ilmastonmuutos vaikuttaa myös luontoon. Siksi tässä uudistuksessa esitetään lakiin lisättäväksi ilmastonmuutokseen sopeutumisen toimia.

Laissa vahvistetaan myös suojelun taloudellisen tuen mahdollisuuksia, ja vapaaehtoiset Helmi- ja Metso-ohjelmat tuodaan lakiin. Luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä tuetaan sel-

keyttämällä ja osittain laajentamalla korvauksia koskevaa säätelyä. Maanomistajien oikeuksia turvataan täyden korvauksen periaatteeseen nojaavan korvausjärjestelmän avulla.

Ilmastopaneelin ohella Suomen luontopaneeli on vakiinnuttanut paikkansa. Nyt vahvistamme luontopaneelin roolia kirjaamalla sen luonnonsuojelulakiin.

Käytännössä koko luonnonsuojelulaki päivitetään tälle vuosituhannelle. Luonnonsuojelualueiden säätelyä ajantasaistetaan ja selvennetään, ja luontotiedon vahvistamisella vastataan lajien ja luontotyyppien suojeluntarpeeseen.

Arvoisa puhemies! Edeltävän asiakohdan esitellyt ministeri totesi, että ei olisi voinut uskoa olevansa täällä esittelemässä sitä lakia, joka on se syy, jonka takia tähän taloon on alun perin tullut. Itselläni on aika lailla samanlaiset tunnelmat juuri nyt.

Suomalaisen luonnon säilyttäminen tuleville sukupolville on aikamme päättäjien velvollisuus. Tätä lakiuudistusta on valmisteltu vuoden 2020 alusta lähtien, ja työhön on osallistunut laaja joukko ministeriöitä, tutkijoita, tutkimusorganisaatioita, järjestöjä ja edunvalvontatoimijoita. Haluan kiittää kaikkia työhön eri vaiheissa osallistuneita sekä kaikkia niitä suomalaisia ihmisiä, jotka ovat vaatineet meiltä tiukempia toimia Suomen luonnon puolesta. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Petelius.

14.54 **Pirkka-Pekka Petelius vihr:** Arvoisa puhemies! Ihan tähän alkuun haluan kiittää hallitusta ja erityisesti ympäristöministeri Karia tästä tärkeästä lakiesityksestä sekä haluaisin sanoa muutaman sanan.

Tässä tulikin jo lakia esiteltyä kattavasti, mutta minulle tärkeä asia on tässä uudistuksessa ekologinen kompensaatio. Minusta on hienoa, että uuden luonnonsuojelulain myötä Suomikin astuu niiden yli 50 valtion joukkoon, joiden lainsäädännössä ekologinen kompensaatio on jo mukana. Tähän asti niin yhteiskunnassamme kuin lainsäädännössäkin on ikään kuin hyväksytty oletus siitä, että taloudellinen toiminta voi ja saa heikentää luontoa, että luonnon tuhoutuminen on ikään kuin luonnollinen ja välttämätön paha, joka taloudellisesta toiminnasta seuraa. Huomiotta sen sijaan on jäänyt se, että luontokadon seuraukset maksamme me kaikki. Ekologisen kompensaation kautta tätä olettamusta muutetaan suuntaan, missä luonnon tilan paraneminen on kaiken taloudellisen toiminnan lähtökohta ja päämäärä, niin sanottu irtikytkentä, koetun hyvinvoinnin ja taloudellisen kasvun irti kytkeminen luonnonvarojen kulutuksesta. Jos taloudellinen toiminta heikentää luontoa, tämä heikentäminen on korvattava. Kyseessä on merkittävä ajattelutavan muutos, ja se on keskeisessä roolissa luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa.

Arvoisa puhemies, värderade talman! Tällä hetkellä ekologinen kompensaatio on lakiesityksessä vapaaehtoista, ja emme tiedä vielä, miten paljon vapaaehtoinen kompensaatio houkuttelee toimijoita tai kuinka paljon tämä maanomistajia kiinnostaa. Mutta on syytä olettaa, että ekologinen kompensaatio monimuotoisuuden turvaamisen lisäksi luo uusia liiketoimintamalleja ja kannustaa nykyistä tehokkaammin maanomistajia vaalimaan arvokkaita luontokohteitaan, kuten ministeri tässä totesi.

Ekologinen kompensaatio ei ole keino — toivottavasti — ostaa puhdasta omaatuntoa tai ympäristöystävällistä brändiä, vaan kannustaa toimijoita minimoimaan toimintansa haitalliset ympäristövaikutukset. Jotta luonnon tuhoutumiselle saadaan asetettua todellinen hinta, tulevaisuudessa ekologisesta kompensaatiosta tulee säätää mielestäni velvoittavaa. Niin

kauan kuin kompensaatio on vapaaehtoista, riskinä on, että sitä käytetään vain imagon parantamiseksi silloin, kun se on riittävän halpaa.

Nykyinen toimintamme aiheuttaa väistämättä heikentäviä muutoksia ympäröivään luontoon. [Puhemies: Puhuja voi jatkaa pöntöstä!] Tulevaisuudessa näille muutoksille tulee asettaa hintalappu. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkisalo-Ropponen.

14.57 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Kiitos tästä tärkeästä lakiesityksestä. Olen itse lukemassa juuri Juha Hurmeen kirjaa ”Suomi”, ja siinä kirjailija kirjoittaa monimuotoisuuden olevan ”luonnon huoltovarmuusvarasto, jolle tulevaisuus rakentuu”, ja hän jatkaa: ”Se oli sellaista jääkauden jälkeen, ja se on sellaista nyt ja aina.” Hyvin sanottu, mutta jos emme tee nopeasti korjaavia toimenpiteitä, luonnon huoltovarmuusvarastomme on vähentymässä kiihtyvällä vauhdilla.

Luontokato on ilmastonmuutoksen ohella ihmiskunnan olemassaolon suurimpia uhkia, eikä sitä ole onnistuttu pysäyttämään edes Suomessa, ja tämä uusi luonnonsuojelulaki on keskeinen lainsäädännön väline luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi. Sen avulla voidaan suojella uhanalaisia tai muutoin arvokkaita lajeja, luontotyyppejä, elinympäristöjä sekä laajempia aluekokonaisuuksia. Uudistusta tarvitaan Suomen luonnon köyhtymisen pysäyttämiseksi, sillä lajeistamme joka yhdeksäs ja luontotyypeistämme lähes puolet ovat tällä hetkellä uhanalaisia.

Puhemies! Vaikka hallitus on nostanut luonnonsuojelun rahoituksen ennätyksellisen korkeaksi ja tehnyt erinomaista työtä ilmastonmuutoksen torjumiseksi ja kunnianhimoisten päästövähennystavoitteiden asettamiseksi, niin tätä työtä on kyllä jatkettava. Seuraavan hallituksen tulee nostaa luontokadon pysäyttäminen ilmastonmuutoksen torjunnan rinnalle, ja meidän on luotava kunnianhimoinen toimintasuunnitelma luontokadon pysäyttämiseksi. Edustaja Petelius toi hyvin näitä asioita esille edellisessä puheenvuorossaan. Tutkijayhteisössä on tällä hetkellä laaja konsensus siitä, että ilman ennallistamista ja luontoarvojen heikkenemisen selvää rajoittamista luonnon monimuotoisuus jatkaa heikkenemistään ja uhkaa myös koko ihmiskunnan tulevaisuutta. Nämä ennakoinnit on otettava vakavasti, ennen kuin on liian myöhäistä.

Ja arvoisa puhemies, ihan lopuksi: Haluan kiittää yhtä tiettyä kohtaa tässä lakiesityksessä, minkä ministeri itsekin toi esille. Eli tässä lakiesityksessä on erittäin hyvää se, että tässä ehdotetaan nykyistä vahvempia säännöksiä saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksien huomioon ottamisessa lain toimeenpanossa. Se on todella tärkeää. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

15.00 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Luonnonsuojelulakimme täyttää ensi vuonna 100 vuotta, ja sitä uudistetaan vasta toista kertaa. Tämä tekee hallituksen esityksestä historiallisesti merkittävän.

Luonnonsuojelulain säätämisen ja tämän päivän välissä on monta luonnonsuojelijasukupolvea, jotka ovat taistelleet väsymättä arvokkaan suomalaisen luonnon puolesta. Jo 50- ja 60-luvuilla Kuusamossa käytiin koskisodat paikallisten jokien suojelemiseksi, jotta niitä ei kahlittaisi vesivoiman tuotantoon. Yli 30 vuotta sitten käytiin Suomen kenties tunnetuin

metsäsota, kun metsänomistaja ei halunnut avohakata metsäänsä piirimetsälautakunnan painostuksesta huolimatta. Nämä taistelut luonnon puolesta osoittavat, että monimuotoinen suomalainen luonto, sellaisena kuin sen tänä päivänä näemme, ei ole itsestäänselvyys. Tiedämme myös, että luonnontilaisen luonnon määrä vähenee tälläkin hetkellä. Rohkeita, väsymättömiä luonnonsuojelijoita tarvitaan edelleen puolustamaan arvokasta luontoamme. Osana tätä jatkumoa hallitus on nyt uudistamassa luonnonsuojelulakia.

Luonnonsuojelulain kokonaisuudistus tulee todella tarpeeseen ja vie suomalaista luonnonsuojelutyötä eteenpäin. Hallituksen esityksellä on mittaa liki 500 sivua, mikä osoittaa, että kokonaisuus on varsin laaja. Uudistuksen tärkeänä tavoitteena on luonnonsuojelun vahvistaminen ja valtavirtaistaminen. Yksin luonnonsuojelulailla luontokatoa ei Suomessa pysäytetä, mutta se on tärkeä keino suojella arvokkainta luontoamme. Se on perusta, jonka päälle on hyvä rakentaa se keinojen kokonaisuus, jolla pysäytämme luontokadon. Suomi on sitoutunut luonnon monimuotoisuuden heikentymisen pysäyttämiseen, mutta tosiasia on, ettemme ole siinä onnistuneet. Uusia luonnonsuojelun keinoja tarvitaan, ja niitä tämä hallituksen esitys osaltaan tarjoaa.

Yksi lain keskeisistä uudistuksista on luontotyyppien suojelun vahvistaminen, kun kaikki Suomen uhanalaiset luontotyypit tuodaan asetuksella osaksi lakia. Tämä on tärkeää siksi, että uhanalaiset lajit tarvitsevat elääkseen niille sopivia elinympäristöjä. Elinympäristöjen turvaaminen edellyttää, että uhanalaisten luontotyyppien huomioon ottaminen saadaan vaikuttavasti osaksi kaikkea maankäyttöä. Tässä olennaista on kattava luontotieto ja sen hyödyntäminen sekä riittävä valvonta.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tärkeä uusi avaus on vapaaehtoinen ekologinen kompensaatio. Ekologista kompensaatiota tarvitaan silloin, kun luonnolle aiheutuvaa vahinkoa ei voida välttää. Sen tulee aina olla viimesijainen keino. On tärkeää, että ekologinen kompensaatio kirjataan nyt lakiin ja että sille luodaan sääntely, jolla kompensaation todellinen lisäisyys voidaan todentaa. Näin voidaan välttää viherpesun mahdollisuus. Jotta kompensointi olisi laajasti vaikuttavaa, se pitäisi tulevaisuudessa mielestäni kirjata velvoittavaksi ja mukaan myös alueiden käyttöä säätelevään lainsäädäntöön. Vapaaehtoinen kompensaatio on kuitenkin hyvä alku.

Kolmas tärkeä uudistus on se, että kaivostoimintaan tähtäävä malminetsintä kielletään kansallispuistoissa ja luonnonpuistoissa. Tämä on tärkeä viesti siitä, että kaivostoimintaa on tässä maassa rajoitettava. Malminetsintä ei kuulu luonnonsuojelualueille, ja siksi on tärkeää, että myös muilla valtion luonnonsuojelualueilla malminetsinnän ehtoja tiukennetaan. Ajattelen, että lähtökohtaisesti malminetsinnän pitäisi olla kiellettyä kaikilla suojelualueilla, ja toivon, että lainsäädäntöämme kehitetään tulevina vuosina tähän suuntaan.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että vahvistamme tieteellisen tiedon roolia päätöksenteossa. Siksi on olennaista, että luontopaneelin toiminta vakiinnutetaan kirjaamalla sen tehtävät lakiin. Tarvitsemme luonnonsuojeluun ilmastopaneelin kaltaisen riippumattoman tieteellisen asiantuntijaelimen, joka tuottaa tutkittua tietoa luonnon monimuotoisuudesta päätöksenteon tueksi.

Lopuksi haluan myös kiittää ministereitä Kari ja Mikkonen tämän kokonaisuuden ohjaamisesta maaliin. Kiitos myös kaikille viranhaltijoille, kaikille asiantuntijoille ja sidosryhmille, jotka olette antaneet asiantuntemuksenne käyttöön tämän lain valmistelun aikana. Odotan mielenkiinnolla, että pääsemme syventymään tähän esitykseen ympäristövaliokunnassa, joka tulee antamaan laista mietinnön.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Soinikoski, olkaa hyvä.

15.04 **Mirka Soinikoski vihr:** Arvoisa puhemies! Luonto on kaiken elämän perusta. Se on peruskivi, jonka päälle koko ihmiskunta rakentuu. Ilman luontoa me emme ole mitään. Valitettavasti luonnolla ei ole omaa ääntä. Ihminen on toimillaan aiheuttanut kuudennen sukupuuttoaallon, joka uhkaa jopa miljoonaa eläin- ja kasvilajia. Suomen lajeista joka yhdeksäs ja luontotyypeistä lähes puolet on uhanalaisia. Näiden lukujen valossa on selvää, että meidän täytyy pysäyttää luontokato, jos haluamme säilyttää maapallomme elinkelpoisena. Siksi olen erittäin iloinen siitä, että hallitus on saanut valmiiksi esityksen luonnonsuojelulaista, joka vahvistaa luontotyyppien suojelua, kieltää malminetsinnän kansallis- ja luonnonpuistoissa, mahdollistaa vapaaehtoisen ekologisen kompensaation sekä parantaa saamelaisten oikeuksia. Kiitos valtioneuvostolle ja kiitos ympäristöministereille Kari ja Mikkonen lain valmistelusta ja sen edistämisestä. Tämän lain myötä luonnon ääni Suomen päätöksenteossa kuuluu astetta kovempana.

Arvoisa puhemies! Tämä on historiallinen päivä suomalaiselle luonnolle. Hallituksen esitys uudesta luonnonsuojelulaista on vasta toinen uudistus kyseiseen lakiin. Kyseessä on todella kaivattu uudistus, sillä tieto luontokadosta ja ilmastonmuutoksen vaikutuksista Suomen luontoon on lisääntynyt valtavasti sitten vuoden 1997, kun nykyinen laki on ollut voimassa. Se on myös kaivattu siksi, että luonto on suomalaisille rakas. Monen suomalaisen oikeustajua on koetellut se, että kansallis- ja luonnonpuistoissa on saanut harjoittaa malminetsintää. Kansallisaarteemme ovat olleet avointa riistaa, ja se ei ole ollut oikein. Nyt tämä vääryys korjataan ja malminetsintä kielletään kokonaan kansallis- ja luonnonpuistoissa.

Lisäksi laki parantaa ihmisten mahdollisuuksia osallistua oman elinympäristönsä suojeluun, kun saamelaiskulttuurin suojaa vahvistetaan ja ekologinen kompensaatio mahdollistetaan. Jatkossa arvokkaiden alueiden suojeleminen on myös taloudellisesti kannattavaa esimerkiksi maanomistajille. Näin voimme kannustaa suomalaisen luonnon vaalimista tuleville sukupolville. Nämä ovat tärkeitä toimia, joilla voimme entistä paremmin turvata suomalaisille arvokasta luontoa.

Arvoisa puhemies! Kaiken päätöksenteon tulee pohjautua tietoon. Tieteellinen tutkimus ei tarjoa helppoja vastauksia tai ratkaisuja, mutta se on ainoa keino luoda parempaa ja elinkelpoisempaa tulevaisuutta nykyisille ja tuleville sukupolville. On hienoa, että ensimmäistä kertaa lakiin on määritelty luontopaneelin tehtävät, jonka tarkoituksena on tuottaa riippumatonta tutkittua tietoa luonnon monimuotoisuudesta päätöksenteon tueksi. Sen toiminta vastaa Suomen ilmastopaneelia. Vain tietopohjaisella päätöksenteolla voimme luoda perustan kestävälle ja johdonmukaiselle luonnonsuojelulle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

15.07 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! Tämä on minulle tärkeä laki. On todellakin korkea aika uudistaa Suomen luonnonsuojelulaki. Suomen luonnon tilan heikkenemistä ei ole saatu pysäytettyä tähän mennessä. Lajeistamme joka yhdeksäs ja luontotyypeistämme lähes puolet ovat uhanalaisia. Tilanne on siis vakava. Elinympäristöjen heikkeneminen ja sen mukana seuraava lajikato uhkaavat myös meitä ihmisiä, sillä ihminen on osa luontoa eikä selviä ilman luontoa. Siksi on tärkeää, että luontoa suojellaan paitsi rajaamalla alueita

suojelualueiksi pois muulta käytöltä myös suojelemalla suoraan lain nojalla harvinainen ja arvokas luonto, jota ei ole varaa menettää tai korvata muualla. Näin nyt tehdään.

Seuraavaksi muutama tärkeä nosto laista.

Tällä uudella luonnonsuojelulailla suojellaan ensimmäistä kertaa suoraan tietyt luontotyypit, kuten serpentiinikalliot. Tämä on historiallista, ja on tunnustettu, että on niin arvokasta luontoa, että se suojellaan suoraan lailla ilman erillistä viranomaispäätöstä tai tapauskohtaista harkintaa tai joustoa muiden intressien hyväksi. Minä olen tästä erityisen iloinen. Yhtä lailla minua ilahduttaa suojeluohjelmien Helmi ja Metso nostaminen lain tasolle. Se korostaa niiden merkitystä ja alleviivaa niiden arvoa tässä ajassa. Hallitusohjelman lukua ympäristökriisin hillitsemisestä toteutetaan siis näin pala palalta.

Arvoisa puhemies! Uudessa luonnonsuojelulaissa esitellään uusi instrumentti: ekologinen kompensaatio. On tärkeää, että käytössä tulee olemaan tämä vapaaehtoinen mekanismi. Tavoitteena on sovittaa yhteiskunnan kannalta perusteltu, taloudellinen toiminta ja luonnonarvojen suojelu. Lopputuloksen tulisi olla ympäristön ja luonnon suojelun kannalta vähintään yhtä hyvä kuin ennen luontoa heikentävää toimintaa. Lähtökohtaisesti hyvitys on toteutettava saman luonnonarvon parantamisella.

Vasemmisto ajoi vielä tätä vahvempaa kirjausta. Me haluamme, että ekologisesta kompensaatiosta tulee vakitoimintatapa missä tahansa hankkeessa. Tämän lisäksi haluamme, että tietyt, kaikista uhanalaisimmat ja arvokkaimmat luontokohteet ja luontotyypit arvotetaan jatkossa kaiken kompensoimisen yläpuolelle sitovasti kuten aiemmin mainitut serpentiinikalliot. Kaikkea luontoa ei ole mahdollista hyvittää toisaalla. Lisäksi me vasemmistossa ajamme nettopositiivista luontovaikutusta normiksi hankkeisiin, eli luonnon menettämistä yhtäällä ylikompensoidaan hankkeenaikaisia vaikutuksia ehkäisemällä ja lieventämällä ja myös sitten toisaalla kompensoimalla.

Arvoisa puhemies! Luonnontilaan vaikuttaa miltei kaikki teollistuneen yhteiskunnan toiminta. Luonnosta saatavia raaka-aineita tarvitaan myös kestävän yhteiskunnan rakentamisessa. Puhun tässä kohtaa mineraaleista. Tällä luonnonsuojelulain uudistuksella rajataan kansallispuistot ja luonnonpuistot malminetsinnän ulkopuolelle. Myös tämä on arvovalinta, johon olen tyytyväinen. Kaikkialla ei ole mahdollista etsiä malmeja, vaikka me niitä tarvitsemmekin.

Vasemmisto on ajanut tässäkin vielä luontoystävällisempää linjaa. Me ajamme malminetsinnän rajaamista luonnonsuojelualueiden ulkopuolelle myös jatkossa.

Lopuksi haluan vielä sanoa, että luontoa tulee suojella kattavasti ja lainsäädäntömme kaikki mahdollisuudet ja toisaalta kaikki mahdolliset porsaanreiät huomaten. Esimerkiksi urbaania luontoa suojellaan parhaiten kaavoituksella, meidän ruokajärjestelmä vaatii kokonaisremonttia ja niin edelleen. Meidän on siis otettava vakavasti se, että kaikki ihmisen käyttöön otettu maa- ja meriala vaikuttaa luonnon toimintaan ja eri lajien elinympäristöihin ja selviytymismahdollisuuksiin. Siitä syystä suojellun alan lisääminen EU:nkin edellyttämään 30 prosenttiin on ensisijaisen tärkeää mahdollisimman nopeasti. Luonnon monimuotoisuuden heikentymiskehityksen pysäyttäminen on mahdollista vain riittävästi luontoa suojelemalla. No, tämä laki on erittäin tärkeä osa tätä työtä, ja on erittäin hieno päivä saada tämä laki eduskuntaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kinnunen Mikko, olkaa hyvä.

15.13 **Mikko Kinnunen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Moni suomalainen elää lähellä luontoa tässä Euroopan metsäisimmässä maassa. Maamme on pitkä. Meillä on hyvin erilaisia maisemia ja luontotyyppejä. Voimme ihastella kaunista merenrantaa, suuria sekametsiä, avaria soita, kimaltavia järviä, kumpuilevia tuntureita ja aukeita peltomaisemia. Moni saa myös suoraan tai välillisesti elannon luonnosta. Suomen luonto on monimuotoinen, elämme lähellä sitä. Sen viljeleminen ja varjeleminen ovat yhteinen tehtävämme. Siihen tälläkin hallituksen esityksellä pyritään.

Arvoisa puhemies! Käsittelyssä olevan esityksen kokonaistavoite — eli luonnon monimuotoisuuden suojeleminen ja luontokadon hillitseminen — on yhteinen. Luontotiedon vahvistaminen kouluissamme on hyvä asia. On hälyttävää, että lajeistamme joka yhdeksäs ja luontotyypeistämme lähes puolet on uhanalaisia. Tarvitsemme siis toimenpiteitä upean luontomme ja sen monimuotoisuuden turvaamiseen. Keinoista tulee päästä sopuun.

Me keskustalaiset tuemme sitä, että uudistuksia tehdään tukeutumalla mahdollistavaan ja kannustavaan lainsäädäntöön. Kaiken perustana on oltava ajatus, että turvaamme luonnon lisäksi elinkeinojen toimintaedellytykset ja suojelemme maanomistajan oikeusturvaa joka puolella Suomea. Jos asetamme kieltoja, niistä tulee maksaa ehdotuksen mukainen täysi korvaus maanomistajalle.

Arvoisa puhemies! Isoisäni oli maanviljelijä, joka rakasti luontoa ja tätä maata. Maatalouden vaikea asema pitää ratkaista samalla, kun puhumme nyt luonnon suojelemisesta. Emme saa vaikeuttaa uusilla laeilla puhtaan suomalaisen ruoan tuottajien asemaa. Luonnonvaratalouden näkymät laajemminkin pitää turvata.

On oikein, että lakiin lisätään uusi mekanismi vapaaehtoisesta ekologisesta kompensaatiosta. Se mahdollistaa sen, että taloudellisen toiminnan käynnistäjä voi kompensoida luonnon monimuotoisuudelle aiheutuvat haitat.

Tarvitsemme toimia, joiden avulla sopeudumme ilmastonmuutokseen. Meidän pitää kehittää lainsäädäntöä, jonka avulla suojelemme moninaista luontoamme ja arvokkaita luontokohteitamme. Luonto luo ja tuo hyvinvointia meidän jokaisen elämään.

Kun teemme uudistuksia, pidetään fokus siinä, että maankäyttäjillä ja elinkeinonharjoittajilla säilyy toimintavarmuus ja että toiminta on ennakoitavaa. Eräs viljelijä viestitti minulle tänään, että viljelijän keskittymistä perustyöhön eli viljelyyn haittaavat kasvava byrokratia ja kontrollointi. Viljelijä toivoi saavansa tuotteistaan riittävän hinnan vähemmällä toimistotyöllä. On tärkeää, että tämäkään laki ei lisäisi viljelijöiden toimistotaakkaa.

Voimme luottaa siihen, että vastuulliset viljelijät haluavat myös varjella. He elävät luonnosta. Meidän tulee varmistaa, että maamme huoltovarmuus toteutuu myös ruokaturvan osalta. Kun kokonaisturvallisuutemme on kunnossa, pystymme suojelemaan arvokasta luontoamme myös tuleville sukupolville, asumaan ja harjoittamaan elinkeinoja joka puolella tätä kaunista maata.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Taimela, olkaa hyvä.

15.17 **Katja Taimela sd:** Arvoisa herra puhemies! Käsissämme on nyt hallituksen esitys uudeksi luonnonsuojelulaiksi. Niin kuin ministeri Karikin totesi omassa esittelypuheenvuorossaan, luontokato on ilmastonmuutoksen ohella ihmiskunnan olemassaolon suurimpia uhkia. Ja niin kuin täällä edustaja Mäkisalo-Ropponen totesi, luontokatoa ei ole onnistuttu pysäyttämään edes Suomessa. Salikeskustelussa on jo myös käynyt ilmi, että luonnonsuojelulaki on keskeinen lainsäädännön väline luonnon monimuotoisuuden turvaami-

seksi. Sen avulla voidaan suojella uhanalaisia tai muutoin arvokkaita lajeja, luontotyyppejä, elinympäristöjä sekä laajempia aluekokonaisuuksia. Tätä uudistusta on valmisteltu laajassa yhteistyössä ja ympäristöministeriön asettamassa hankkeessa vuoden 2020 alusta lähtien.

Luonnonsuojelulain toimivuutta ja vaikuttavuutta on tarpeen vahvistaa, minkä lisäksi nyt on tullut todellakin aika lakia myös ajantasaistaa ja selkeyttää. Mitä uusi laki sitten tuo meille tullessaan? Vieraslajien poistoa suojelualueella yksinkertaistetaan, malminetsintä kielletään kansallispuistoissa ja luonnonpuistoissa kokonaan, ja valtion muilla suojelualueilla sen edellytyksiä tiukennetaan. Luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä tuetaan selkeyttämällä ja osittain laajentamalla korvauksia koskevaa sääntelyä. Ja kolmanneksi, eikä ollenkaan vähäiseksi, laki myös vahvistaa saamelaisten oikeuksia huomioimalla saamelaisten alkuperäiskansaoikeudet.

Arvoisa herra puhemies! Sanna Marinin hallitus on nostanut luonnonsuojelun rahoituksen ennätyksellisen korkeaksi. Tarvitsemme lainsäädännöllisiä ja rakenteellisia toimia, joista yhtenä esimerkkinä on toimijoita velvoittava ekologinen kompensaatio, joka nyt annetussa luonnonsuojelulaissa on vapaaehtoinen toimi, niin kuin monet teistä kollegoista ovat maininneet. Koen itse, että pelkällä vapaaehtoisuudella tämä ei toimi niin kuin luontomme edellyttää. Luontokadon torjuntaa pitää voida jatkossa tarkastella ja rahoittaa ”aiheuttaja maksaa” -periaatteella. Lain käsittelyssä täällä eduskunnassa on syytä ottaa huomioon myös se, että tutkijayhteisössä on laaja konsensus siitä, että ilman ennallistamista ja luontoarvojen heikkenemisen selvää rajoittamista luonnon monimuotoisuus jatkaa entistä enemmän heikkenemistään ja uhkaa myös ihmiskunnan tulevaisuutta.

Arvoisa herra puhemies! Niin kuin aiemmin totesin ja niin kuin on todettu salissa useamman kerran, tämä ekologinen kompensaatio jää nyt vapaaehtoisten toimien varaan. Ja uskallan ajatella, että seuraava hallitus viimeistään palaa tähän, ellei tavoitteita saavuteta. Mielenkiinnolla odotan myös, niin kuin edustaja Elokin, ympäristövaliokunnan kuulemisia ja käsittelyitä, jotka jo eilen ennakkokäsittelyssä aloitimme. Ajattelen myös niin, että näissä käsittelyissä ja valiokunnan kuulemisissa saamme myös kuulla ajatuksia tästä vapaaehtoistoimien onnistumisesta, jotta tiedämme varautua, mitä sitten tuleman pitää, jollei tavoitteisiin päästä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sipilä, olkaa hyvä.

15.21 **Juha Sipilä kesk:** Arvoisa puhemies! Luontomme suojelu on tärkeää. Käsittelyssä on siis tärkeä hallitusohjelmassakin sovittu mutta myös ristiriitoja herättävä lakipaketti. Luonnonsuojelulain valmistelussa hallituksessa tämä on kestänyt pitkään, mutta mielestäni aika kompromissien tekemiseen on kuitenkin kannattanut käyttää. Nykyinen laki on osin jo vanhentunut, ja säännöksiä uhanalaisten luontotyyppien suojeluun tarvitaan. Lakiin ehdotetaan nykyisen rajauspäätösmenettelyn ohella uutta tiukasti suojeltujen luontotyyppien luokkaa, mikä olisi voimassa suoraan lain nojalla. Lain tavoitteita ajantasaistetaan ja niihin lisättäisiin ilmastonmuutokseen sopeutumisen edistäminen. Luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen on mielestäni tärkeää, samoin kuin luontokadon hillitseminen. Samalla pitää löytää keinoja maanomistajien oikeuksien toteuttamiseen ja elinkeinojen toimintavarmuuden ja ennakoitavuuden varmistamiseen.

Vapaaehtoista ekologista kompensaatiota koskevat säännökset tulisivat voimaan uutena suojelukeinona lakiin vapaaehtoisten suojeluohjelmien — kuten Helmi- ja Metso-ohjel-

mien — rinnalle. Ekologinen kompensaatio tarkoittaa käytännössä sitä, että aiheuttaja vastaa -periaatteen mukaisesti toimenpiteillä luontotyypeille aiheutettua haittaa voidaan kompensoida toisella alueella esimerkiksi luontotyypin esiintymää tai lajin esiintymispaikkaa ennallistamalla, eli tuotetaan toisaalle heikennystä vastaava lisäys. Mielestäni on kannatettavaa, että ekologinen kompensointi toteutetaan nimenomaan vapaaehtoisena järjestelmänä. Valiokunta on aloittanut asian ennakkokäsittelyn, niin kuin edustaja Taimela juuri totesi. Saimme tuossa jo kuulla odotusarvon olevan, että tätä vapaaehtoista ekologista kompensointia tullaan käyttämään runsaasti ja että se tulee myöskin tarjoamaan aivan uudenlaisia liiketoimintamahdollisuuksia.

Suojelun ja siihen liittyvien erilaisten rajoitusten ohella laissa pyritään myös turvaamaan maanomistajien oikeusturva oikeudenmukaisen korvausjärjestelmän avulla, mikä tukee luonnonsuojelulain hyväksyttävyyttä. Laki perustuu täyden korvauksen periaatteelle, mikäli rajoituksista aiheutuu maanomistajille merkityksellistä haittaa. Laki puuttuu siis perustuslainsuojan omaavan omistusoikeuden kysymyksiin, joten on äärimmäisen tärkeää, että hallituksen esitys menee myös perustuslakivaliokunnan tarkkaan syyniin. Myös maanomistajien oikeusturva ja elinkeinojen toimintaedellytysten turvaaminen on tärkeää.

Julkisuudessa punnittu erilliskysymys liittyy malminetsintään luonnonsuojelualueella. Uuden ehdotuksen mukaan kansallis- ja luonnonpuistoihin ei nykyisestä poiketen voisi enää myöntää lupaa rauhoitussäännöksistä poikkeamiseen malmin etsimiseksi. Itse olen miettinyt sitä, että kun tämä kansallinen mineraalivarojen kartoitus on kuitenkin tärkeää ja Suomessa on kestävä ja toimiva järjestelmä tähän, vaikeutuuko tämä kartoitustyö nyt tämän lain myötä, vaikka se on selvää, että missään tapauksessa tuota ei voi hyödyntää näillä alueilla, eli kaivostoimintaa näillä ei voi tehdä.

Uskon, että tulemme keskustelemaan myös tässä salissa ja valiokunnassa valkoposkihanhista, se on meidän suosikkiaiheemme tuolla valiokunnassa. Hyvää tässä esityksessä on se, että karkotuslupia voidaan myöntää laajemmalle alueelle kerralla, mutta tässä yhteydessä olisi kyllä mahdollista myös luoda asiaan kerralla paremmat pelisäännöt. Esimerkiksi tämä lupien tekemisen paikka saisi olla lähempänä sitä, missä nämä haitatkin aiheutuvat — ei tietenkään liity nyt suoraan tähän lakiin.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan puolesta uskallan luvata, että teemme asiassa perusteellista työtä ja yritämme myös löytää mahdollisimman kattavaa yhteisymmärrystä ristiriitaisiakin tunteita herättävään hallituksen esitykseen. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Jatketaan puheenvuoroon. Edustaja Malm.

15.26 **Niina Malm sd:** Arvoisa puhemies! Nykyinen luonnonsuojelulaki on vanhentunut ja vaatii paljon korjauksia. Lain uudistaminen on tarpeen, koska luonnon monimuotoisuuden heikentymistä ei ole saatu pysäytettyä ja luontotyyppien ja lajien uhanalaisuudesta on saatu runsaasti uutta tietoa sitten vuoden 1997. Lisäksi ilmastonmuutos nopeuttaa ja voimistaa entisestään luonnossa tapahtuvia muutoksia. On hyvä, että tämä laki etenee eduskuntaan, mutta esityksessä ekologinen kompensaatio jää kuitenkin vapaaehtoisuuden varaan. Tarvitsemme jatkossa yrityksille velvoittavan lainsäädännön, jolloin luonnon häviämisestä joutuu maksamaan tai kompensoimaan sen toisaalla.

Hallitus on tehnyt hyvää työtä ilmastonmuutoksen torjumiseksi ja kunnianhimoisten tavoitteiden asettamiseksi. Ilmastolaki on juuri uudistettu ja vihreää siirtymää edistetty mo-

nin toimin. Nyt myös luontokadon pysäyttäminen täytyy nostaa ilmastonmuutoksen torjunnan rinnalle, ja sitä varten tarvitaan kunnianhimoinen toimintasuunnitelma. Tarvitsemme nimenomaan lainsäädännöllisiä ja rakenteellisia toimia, sillä pelkästään suojelurahoitusta lisäämällä emme onnistu, vaikka sekin on kyllä tärkeää. Luontokadon torjunta täytyy jatkossa rahoittaa aiheuttaja maksaa -periaatteella. Ekologisen kompensaation säännöt täytyy luoda tarkoin, ja sen tulee olla viimesijainen keino, kun haittoja ei voida estää tai lieventää. Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja luontokadon pysäyttäminen on äärimmäisen tärkeää, ja Suomen tulisi tehdä entistä enemmän tavoitteiden saavuttamiseksi sekä kotimaassa että globaalisti. Toivonkin, että seuraavana askeleena Suomessa otetaan käyttöön velvollisuus korvata rakennus- ja muissa hankkeissa aiheutunut luontokato vastaavan arvoisella suojelulla tai ennallistamisella toisessa kohteessa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

15.28 **Atte Harjanne vihr:** Arvoisa puhemies! Suomalaiset rakastavat luontoaan. Jos kysyisi keneltä tahansa täällä talossa tai kadunvarrella, mikä Suomesta tekee niin hienon maan, niin veikkaan, että siinä listassa aika nopeasti löytyy luonto kärkeen. Vastaavasti, jos sitä kysyy keneltä tahansa muulta kuin suomalaiselta, mikä Suomessa tekee vaikutuksen, varmaan luonto nousee siinäkin listassa. Samaan aikaan kyse ei ole vain tunteista ja mielikuvista vaan kiistattomasta tieteestä. Monimuotoinen, hyvinvoiva luonto on meidän oman inhimillisen hyvinvointimme, talouden, ruokaturvan ja oikeastaan kaiken perusta, elossapitojärjestelmä, joka on uhattuna. Luontokato, luonnon köyhtyminen, jatkuu Suomessakin. Siksi kiitos, ministeri Kari, tämän lain esittelystä ja erinomaisesta puheenvuorosta siinä yhteydessä. Tämä laki tulee tarpeeseen. Selvennykset, päivitykset, täsmennykset arvokkaimpien luontokohteiden suojelulain tasolla, luontopaneelin vahvistaminen, paljon puhuttu ekologinen kompensaatio — kaikki oikein hienoja ja tarvittavia asioita.

Edustaja Kivelä piti oikein hienon puheenvuoron, siinä oli monia hyviä pointteja, jaan ne kaikki. Hän totesi siinä, mitä kaikkea vasemmisto olisi tähän vielä kaivannut. Voin todeta, että se, ettei tämä laki vielä paremmin pureudu tähän meitä kohtaavaan uhkaan, ei ole pätkääkään vihreistä kiinni. Työ jatkuu.

Joka tapauksessa on hyvä huomata, että luonto ei säily, ellei sitä suojele, ja sitä varten tätä lakia tarvitaan. Mutta luonto ei myöskään säily pelkästään suojelemalla, luonnonsuojelun kautta, vaan luontokadon torjunnan ja pysäyttämisen pitäisi olla läpileikkaava teema oikeastaan kaikessa lainsäädännössä, samaan tapaan kuin ilmastonmuutoksen torjunta alkaa meillä pikkuhiljaa olemaan. Ja se tarkoittaa sitä, että siltäkin osin työ jatkuu myös ihan spesifin luonnonsuojelulain ulkopuolella, mihin täällä on tullutkin esityksiä, niin että varmaan vielä palataan tähän tulevaisuudessa tämänkin osalta. Mutta ennen kaikkea tämä teema pitäisi ymmärtää laveammin oikeastaan kaikkia asioita koskettavaksi.

Mutta yhtä kaikki, tämä on erinomainen esitys. Tämä on todella kaivattu esitys, ja tätä on tosiaan odotettu. Kiitos — hienoa, että se on nyt täällä talossa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Myllykoski, poissa. — Ledamot Ollikainen, var vänlig.

15.30 **Mikko Ollikainen r:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin suuret kiitokset esittelystä ministerille ja myös tästä luonnonsuojelulaista. Kuten tässä on mainittu, Suomen luonto on

todella kaunis ja sitä tulee vaalia. Hienoa, että nyt tätä luonnonsuojelulakia päivitetään. Lain uudistaminen on ollut välttämätöntä, ja nyt lain toimivuutta vahvistetaan ja selkeytetään. Tässä on muun muassa mukana myös, että vahvistetaan kuulemista, osallistamista, ja se on todella hieno ja hyvä asia myös paikallisväestön näkökulmasta, ja on todella tärkeää, että se kuuleminen on sitten myös aitoa. Se tuo luotettavuutta ja ymmärrystä myös paikallisesti — hieno asia, että tämä on tässä mukana. Lakiin on kirjattuna myös tämä ekologinen kompensaatio. Monet yritykset jo käyttävät tätä, ja se on hieno asia.

Ärade talman! Den här naturvårdslagen är en väldigt stor och bred helhet. Den är den tredje av sitt slag, och det är fint att den nu kommer fram och mer motsvarar nutiden.

Det finns många delar i det här. Bland annat pratar man om utrotningshotade arter, och många av dem har vi, och de här ska vi förstås skydda och jobba med väldigt, väldigt noggrant. Men jag vill ändå lyfta fram en sak som är viktig för mitt parti SFP som gäller att det instiftas bestämmelser om undantagstillstånd för jakt på skarv, en likadan praxis som man har haft sedan 2020 och använts för skador som orsakats av vitkindade gåsen. Nu kan alltså undantagstillstånd beviljas i sådana fall där skarven antingen är talrik eller orsakar särskilt stor och oförutsägbar skada. Speciellt i kustområdena har skarven drabbat jordbruk, fiskodlingar, kustfiske, yrkesfiske, och den här bestämmelsen är verkligen ett steg framåt och det tycker jag är en fin och bra sak, så jag vill tacka för det. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia, tack. — Nyt meillä on tässä vaiheessa tilanne sellainen, että annetaan ministerille kolmen minuutin puheenvuoro, ja sen jälkeen siirrytään seuraavaan asiaan. — Ministeri Kari, olkaa hyvä.

15.33 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Emma Kari:** Arvoisa puhemies! Kuten ympäristövaliokunnan puheenjohtaja puheenvuorossaan totesi, tämä tosiaankin on suurten tunteiden laki, ja haluan kiittää kaikkia tässä keskustelussa puhuneita edustajia. Täytyy sanoa, että tämä keskustelu lämmitti kyllä mieltä. Loppujen lopuksihan kyse on siitä, otammeko me luontokadon tosissamme, otammeko me tutkijoiden viestin tosissamme ja haluammeko me aidosti pysäyttää luonnon monimuotoisuuden hupenemisen. Jos me haluamme, niin silloin me tarvitsemme uusia keinoja, ja tähän tämä laki pyrkii vastaamaan.

Edustaja Kinnunen puhui kauniisti isoisästään, joka oli viljelijä ja joka on vahvasti vaikuttanut hänen ajatukseensa siitä, miten me ympäristöä viljelemme ja varjelemme. Täytyy itse sanoa, että minun isoisäni oli kalastaja ja syy siihen, miksi itse heräsin luontomme tilaan, siihen, mitä tapahtuu ympärillämme, oli se, että koko lapsuuteni kuuntelin isoisääni, joka kertoi siitä, mitä tapahtui Itämeren lohelle, mitä tapahtui meidän joillemme, mitä tapahtui hänen elinkeinonsa perustalle, ja tämän takia minusta tuli luonnonsuojelija. Meidän elinkeinomme nojaavat meidän luontoomme.

Useampi edustaja puhui tästä ekologisesta kompensaatiosta, ja oli kysymyksiä siitä, riittääkö tämä. Itse ajattelen, että tämä on äärimmäisen tärkeä avaus, tämä on äärimmäisen tärkeä lähtökohta, ja kiitän kaikkia hallituskumppaneita myös siitä, että yhteisymmärrys tämän eteenpäinviemisestä löytyi.

Kuten edustaja Ollikainen totesi, kiinnostus on ollut suurta, useat yritykset jo tekevät tätä, ja se, mitä yritykset toivovat, on se, että kun he tätä kompensaatiota haluavat tehdä, niin se myös varmasti toimii, ja sen takia se, että kriteerit on kirjattu lakiin, ne nojaavat lakiin, on äärimmäisen tärkeää.

Edustaja Kivelä peräänkuulutti tätä biodiversiteettistrategian suojelutavoitteiden eteenpäinviemistä. Tämä työ on ympäristöministeriössä käynnissä, ja Suomen sitoumuksen toteutuminen tullaan päivittämään tämän vuoden loppuun mennessä, eli työtä tämän puolesta kyllä jo tehdään.

Täällä useammatkin edustajat puhuivat viisaasti siitä, että yksi laki ei tietenkään riitä, me tarvitsemme paljon enemmän, ja se on juuri näin. Mikään laki ei tässä tilanteessa pysty luontokatoa yksin pysäyttämään, tämä on osa sitä palapeliä. Me tarvitsemme mukaan kaikki: me tarvitsemme mukaan yritykset, me tarvitsemme mukaan maanomistajat, me tarvitsemme mukaan kaikki suomalaiset. Tämä laki pyrkii tätä parhaansa mukaan mahdollistamaan.

Edustaja Harjanne totesi hyvin, että suomalaiset rakastavat luontoa, ja jos me täällä emme pysty luontokatoa pysäyttämään, [Puhemies koputtaa] missä se pystytään tekemään? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja näin keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.36.

———

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.51.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä.

Avaan keskustelun. Edustaja Kvarnström, olkaa hyvä.

17.51 **Johan Kvarnström sd:** Ärade talman, arvoisa puhemies! Ilmastokriisin lisäksi meillä on lajikadon takia luontokriisi. Se näkyy konkreettisesti hyönteiskuolemina, lintulajiston köyhtymisenä ja järvien happamoitumisena. Kysymys on sekä paikallinen että maailmanlaajuinen. Luonnon monimuotoisuus on edellytys kaikelle elämälle maapallolla. Toimivat ekosysteemit suojelevat katastrofeilta, tekevät meristä terveitä sekä tukevat kasvien pölytystä ja ilmaston vakautta. Vaikka Suomi onkin tehnyt monia asioita oikein, emme mekään ole kuitenkaan onnistuneet kokonaan pysäyttämään kielteistä kehitystä. Edelleen joka yhdeksäs maamme lajeista ja lähes puolet maamme luontotyypeistä on uhanalaisia. Olen iloinen siitä, että Marinin hallitus on hallituskaudellaan nostanut luonnonsuojelun rahoituksen ennätyskorkealle tasolle, tehnyt kovasti töitä ilmastonmuutoksen torjumiseksi ja asettanut kunnianhimoiset päästövähennystavoitteet. Tehokkaalla ja ymmärrettävällä lainsäädännöllä voimme nykyistä paremmin suojella uhanalaisia ja arvokkaita lajeja, luontotyyppejä ja elinympäristöä. Luonnonsuojelulain uudistaminen on linjassa tämän kanssa, ja sillä pyritään pysäyttämään Suomen luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen.

Uudessa luonnonsuojelulaissa otetaan myös ilmastonmuutos ja sen vaatimukset entistä paremmin huomioon. Ekologisen kompensaation kehittäminen on yksi monista tähän uudistukseen sisältyvistä konkreettisista toimenpiteistä. Ekologisen kompensaation avulla ihmisen toiminnasta jossain aiheutuneet vahingot luonnon monimuotoisuudelle voidaan vapaaehtoisesti kompensoida lisäämällä luonnon monimuotoisuutta jossain muualla. Järjestelmä olisi — ja sen tulee olla — valtion sääntelemä niin sanotun viherpesun estämiseksi. Vain tosiasiallinen luonnon monimuotoisuuden parantaminen lasketaan. Lainmuutos antaa meille myös useita keinoja vieraslajien torjuntaan: esimerkiksi suojeltujen alueiden vesilintukantoja uhkaavien minkkien ja supikoirien hävittäminen helpottuu, mikä on tervetullut muutos.

Arvoisa puhemies! Kaivostoiminta on tärkeää maamme taloudelle, mutta malminetsinnällä ja kaivostoiminnalla voi olla huomattavia vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen. Siksi on hyvä, että Metsähallituksen toimivalta myöntää lupia malmin etsintään kansallispuistoissa ja luonnonpuistoissa poistetaan.

Ärade talman! Gruvdriften är viktig för vårt lands ekonomi, men malmletning och gruvdrift kan ha betydande konsekvenser för den biologiska mångfalden. Därför är det bra att Forststyrelsens behörighet att bevilja tillstånd till malmletning i nationalparker och naturreservat slopas enligt propositionen för de nationalparker som grundats efter att den nuvarande naturvårdslagen trädde i kraft 1997 och för andra nationalparker enligt kommande förslag. Vi ska värna om våra fantastiska nationalparker och naturreservat. Nationalparken i Salla är en av de allra senaste och blev vårt lands 41:a nationalpark år 2021.

Ärade talman! Precis som det är viktigt med en rättvis grön omställning är det viktigt att ingen grupp drabbas oskäligt vid olika naturskyddsprogram och åtgärder. Rättvis ersättning till markägare är väldigt viktigt. Det är vidare av största vikt att tillgodose samernas rättigheter genom att i större utsträckning än för närvarande beakta samernas urfolksrättigheter vid verkställigheten av naturvårdslagen.

Arvoisa puhemies! Suomalaisten kulutuksesta johtuva luontokato ulottuu myös Suomen rajojen ulkopuolelle. Tämä muistuttaa meitä kiertotalouteen ja kestävään kuluttamiseen panostamisen tärkeydestä, mutta myös siitä, että asiaa on edistettävä myös kansainvälisillä areenoilla. Tänä syksynä Kiinan Kunmingissä järjestettävään YK:n biodiversiteettisopimuksen osapuolikokoukseen kohdistuu suuria odotuksia. Suomen tulee edistää sitä, että kokouksessa asetettaisiin kunnianhimoiset ja mittavat tavoitteet vuodelle 2030. Toivon, että tavoite suojella 30 prosenttia maailman maa- ja merialueista toteutuu.

Arvoisa puhemies! Luonnon monimuotoisuuden eteen tehtävän työn hitaus masentaa helposti. Onneksi kuitenkin myös jotkut asiat kehittyvät oikeaan suuntaan. Suomalaisten luontotietämys on parantunut huomattavasti vuosien varrella. Se antaa toivoa, koska silloin kun ihminen tuntee jonkin ilmiön ja tietää sen merkityksen, hän myös vaalii sitä. Siksi on hyvä, että uudistetulla luonnonsuojelulailla myös edistetään kansalaisten osallistumista heidän omaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon ja luonnonsuojelun suunnitteluun.

Ärade talman! Naturen är oersättlig, en förutsättning för vårt välbefinnande, vår hälsa och vår ekonomi, men naturen saknar en röst. Vi måste vara rösten för naturen som den del av den vi är. Det är upp till oss att värna om den, också för vår egen skull. — Kiitos, tack.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pitko poissa, edustaja Kalmari poissa, edustaja al-Taee poissa, edustaja Hassi poissa. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

17.56 **Markku Eestilä kok:** Arvoisa puhemies! Itse asiassa tämä luonnonsuojelulaki, kaivoslaki ja ilmastolaki pitäisi käsitellä eduskunnassa samassa yhteydessä ja käydä tämä kokonaisuus läpi ja arvioida sitä taustaa vasten, kuinka houkutteleva investointimaa Suomi on tulevaisuudessa. Itse katselin näitä pääkohtia tästä luonnonsuojelulaista. Toki sitä on 464 sivua, niin ettei sitä ihan iltapäivän aikana varmaan kukaan lue, mutta muutamia havaintoja siitä.

Lähtökohtahan, kuten täällä aikaisemmin illalla todettiin, on se, että kun tulee vihreä siirtymä ja me siirrymme sitten sähköiseen liikenteeseen ja uusiutuvaan energiaan, niin kyllähän se valtavasti vaatii lisää maametallien kaivamista globaalisti. On arvioitu, että parissakymmenessä vuodessa maametallien tarve kasvaa 7 miljoonasta tonnista 30 miljoonaan tonniin, ja tiettyjen metallien kohdalla on vielä monikymmenkertainen se määrä, mitä sitten globaalisti tarvitaan. Kyllähän tämän pitäisi Suomessa aiheuttaa lainsäädännössä sellainen näkemys, että luontoa suojellen ja kaikella tavalla ympäristöä suojellen meidän pitäisi mahdollistaa malminetsintä ja sitä myötä kaivosten perustaminen, koska se on Suomen vastuu tässä globaalissa tilanteessa, koska me olemme sitoutuneet vihreään siirtymään ja sitä kautta ilmastonmuutoksen vastustamiseen, mutta ei se kyllä tästä luonnonsuojelulaista ihan helpolla välity. Kyllä enemmänkin tänne on nyt sisällytetty uhkakuvia, jotka estävät malminetsintää ja vaikeuttavat kaivoksien perustamista Suomeen. Siinä mielessä Suomi ei kyllä sitä investointihoukuttelevuutta tämän lain mukaan pysty kovin paljon parantamaan.

Kuten jo aikaisemmin totesin, niin onhan tämä vaarallista, jos meillä oikeasti pitää olla joko luonnon puolella tai luontoa vastaan. Minä olen kyllä luonnon puolesta ja vastaan kertoimella 0,63. Se määrittelee ehkä, mitenkä itse ajattelen asioista.

Tähän lakiesitykseen sisältyy varovaisuusperiaate, ja se on kyllä aika vaarallinen periaate sen takia, että sehän toteutuessaan johtaa siihen, että hallinto-oikeuden tulkintavalta lisääntyy entisestään. Kun tähän lakiesitykseen käsitykseni mukaan sisältyy vielä kansalaisten valitusoikeuden parantaminen, niin ensinnäkin se tukkii tuomioistuimet, se pidentää valitusten käsittelyä. Ajatellaanpa sitä, että jo nyt olemme nähneet, miten esimerkiksi Finnpulp-tehdashanke kaatui korkeimman hallinto-oikeuden äänestyksessä tulkintanäkemysten eriävyyden vuoksi, meillä on valmis akkumineraalitehdas Harjavallassa, mutta se ei pysty aloittamaan ympäristölupakäsittelyn ja -tulkintojen vuoksi — voivat olla hyviäkin — ja itse muistan, arvoisa puhemies, kun Kajaanissa Murtomäessä oli tuulivoimapuistohanke, joka oli jo aika pitkällä ja johon oli miljoona hakattu rahaa, mutta korkein hallinto-oikeus totesi, että se häiritsee susien vapaa-aikaa ja mahdollisesti lisääntymistä — en ole ihan asiantuntija susien lisääntymisessä, miten se tapahtuu, mutta ilmeisesti ne jonkun verran väistävät, jos siellä alueella sitten liikkuu ihmisiä rakentamassa tuulivoimapuistoja, en tiedä varmaksi kyllä. Nämä esimerkit ovat kyllä semmoisia, kun kyllähän kuitenkin kansanvaltaisen järjestelmän pitäisi tehdä nämä päätökset, että jos tulkintaoikeus tämän varovaisuusperiaatteen takia entistä enemmän siirtyy sitten oikeusjärjestelmälle, niin panee kysymään, kuka enää uskaltaa ottaa riskiä, että lähtee investoimaan. Näitten valmistelu ja kaikki, mitä siihen liittyy, ja suunnittelu vaativat ensinnäkin resursseja ja aikaa, ja jos on suuri epävarmuus, mitä oikeusjärjestelmä Suomessa tulee olemaan mieltä ja miten se tul-

kitsee jotakin luonnon yksityiskohtaa, vaikka sitten joitakin susia tai muuta, onko niitä alueella vai ei, niin kyllähän siinä iso kysymysmerkki täytyy asettaa, kannattaako tämmöistä lakia yleensä säätää.

Sitten jos me ajatellaan malminetsintää, niin itse olisin hieman liberaali. Ei niin, että haluaisin millään tavalla kansallispuistoja tai luonnonpuistoja väheksyä — ne ovat tärkeitä — mutta olisin kuitenkin liberaali, että malmia voidaan etsiä. Jos sieltä löytyy vaikka Euroopan suurimpia esiintymiä — esimerkiksi tiedämme, että Euroopan unionin kobolttivaroista Suomen maaperässä, kallioperässä, on 94 prosenttia — jos jotakin tämmöistä löytyy, niin sitten olisi aika arvioida, pystytäänkö sittenkin perustamaan kaivos. Oma lähtökohta on se, että kun me joudumme maata kaivamaan Kiinassa ja Euroopassa tai missä tahansa päin maailmaa, niin eihän me voida Kiina-riippuvuuteen liian paljon alistua, kun nyt lähdetään Venäjä-riippuvuudesta pois. Kyllä Suomen pitää oma vastuu kantaa siitä, että meillä etsitään malmia ja perustetaan kaivoksia. Eiväthän ne tietenkään ympäristön tilaa paranna, mutta jonkunmoista realismia pitää olla Suomen talouden tulevaisuuden turvaamisessa ja työllisyydessä. Ja meidän pitää edistää vientiä. Eihän tämä alijäämä koskaan katkea, jos Suomi ei vientiä edistä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie poissa. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

18.01 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa puhemies! Luonnonsuojelulain uudistaminen sinällään on varmaan tarpeellinen. En sitä millään lailla polemisoi. Mutta, sanoisinko, tässä asiassa se vanha kansanviisaus lienee totta, että järki se pitää olla kerjätessäkin. Suomalainen metsien käyttö ei ole luonnon tuhoamista. Nythän meille on semmoinen mielikuva levitetty Suomeen, että metsien käyttö on tuhoamista, vain luonnonsuojelu on metsien suojelua, oikeaa metsien käyttöä. Se on juuri päinvastoin: jos me rauhoitamme nämä metsät, niin sehän tarkoittaa, että me tuhoamme siinä samalla hiilinielun ja samalla teemme siitä pikkuhiljaa semmoisen monokulttuurin. Kun metsä vanhenee, sieltä monimuotoisuus häviää. Esimerkiksi kuusikossa sehän tarkoittaa, että siellä on sen jälkeen vain kuusia ja kenttäkerroksessa ei kasva mitään muuta kuin karhunsammalta ja muutamia muita sammalia ja jokunen sieni. Tämä on se totuus. Minä ihmettelen, että ei mikään tiedotusvälinekään lähde tosiasiassa avaamaan, mitä se käytännössä on.

Suomessa käytännössä meidän vientituloista 20 prosenttia tulee metsäteollisuuden kautta. Käytännössähän se on enemmän, kun siihen lasketaan mukaan saavutettu energiahyöty, metalliteollisuuden kasvu, konerakentaminen, laiterakentaminen ja moni muu asia. Tämäkö halutaan tässä maassa lopettaa?

Edustaja Kvarnström tuossa omassa puheenvuorossaan vaati melkein ääni väristen, että pitää suojella lisää. Hänkö jakaa sitten metsäteollisuuden työntekijöille verokortit käteen, että näkemiin, teiltä loppui työpaikka? Kuka lähtee? Onko se sitten joku hallituksen ministeri vai joku hallituksen kansanedustaja? Toivoisin hieman vastuullisuutta näihin puheisiin, koska jos me emme tätä... Kun vaadimme samaan aikaan, että meidän pitää päästöjä vähentää, sehän tarkoittaa, että uusiutuvasta materiaalista eli puusta rakennamme yhä enemmän. Mistä me sitä puuta saamme? No, metsästä tietysti. Ja nyt jos suojellaan lähes kaikki metsät, niin kuin tuntuu olevan tämän päivän trendi, niin mistä sitten se materiaali otetaan? Ei mistään.

Samoin, jos me vaadimme uusiutuvaa energiaa, mistä me sen otamme? Ei saa metsää käyttää, se suojellaan. Ja nyt uusimman tiedon mukaan metsäenergian polttaminen EU:ssa viimeisimmän ympäristövaliokunnan tulkinnan mukaan ei ole enää kestävää, elikkä se on päästökaupan piirissä ja niin edelleen, rangaistusmääräysten alainen juttu. Millä ihmeellä me tämä energia sitten tehdään? Saksa lopetti ydinvoiman, muka luopuu kivihiilestä. Kohta loppuu maakaasu. Millähän se Saksa pyörittää sen Euroopan johtavan talouden? No, ei millään tietenkään. Se menee polvilleen, että pauke käy, ja samoilla keinoin käy Suomelle.

Suomi on Euroopan eniten maitaan ja metsiään suojellut valtio ylivoimaisesti. Jos Euroopan muut valtiot pääsisivät jonain päivänä samaan, niin voitaisiin sen jälkeen jatkaa tätä yhteistä ponnistusta ja odotella, kun toiset tulevat mukaan. Mutta eipä ole kuulunut.

Ja mistä me sitten ne uudet suojelualueet otetaan, kun tuntuu, että niitä talousmetsiä ei saa ollenkaan enää käyttää? Se tarkoittaa, että menetämme, niin kuin äsken sanoin, valtavan määrän työpaikkoja, valtavan määrän uusiutuvaa energiaa, valtavan määrän suomalaista työtä. Tulee työttömiä, valtion tuloverot laskevat lähes nolliin siltä alalta. Sama koskee kuntien tuloverokertymää, eläkevakuutusmaksujen kertymää. Eihän tässä keskustelussa ole enää minkäännäköistä järkeä. Tämä on vähän niin kuin innostunut pikkupoikaporukka, joista yksi keksii hyvän ja toinen pahemman, ja sitten ollaan jo jossakin ihan töllöntöitä tekemässä. Ei tämä näin voi mennä.

Euroopan unionin uusi villitys taksonomia vaatii, että 20 prosenttia metsistä on siirrettävä talouskäytön ulkopuolelle ja mukaan ei saa laskea niitä metsiä, jotka on jo suojeltu. Tämähän tarkoittaa Suomessa lähes kolmanneksen metsien suojelua. Siis haloo — lähes kolmannes Suomen metsistä pitäisi suojella. Tätä on moni idealisti esittänyt, että näin tulee toimia ja tällä me pelastamme kuulemma maailman. Sillä me nimenomaan tuhoamme tämän maailman, kun lopetamme uusiutuvan energian käytön, lopetamme uusiutuvista materiaaleista olevien asuntojen rakentamisen ja tuotteiden tekemisen. Puulle, jos mille, olisi tänäpänä valtava kysyntä maailmassa. Haluaako joku tämän lopettaa? Jos joku viisaista minulle kertoisi, missä siinä se viisaus on, niin mielelläni otan sen tiedon vastaan.

Komission esittämän biodiversiteettistrategian mukaan suojeltava minimi metsäalasta on 30 prosenttia. Jos tämä taksonomia vie 20 prosenttia plussaa metsien suojeluun ja 30 prosenttia vielä komission biodiversiteetin kautta, niin ei varmaan näitä lukuja voi yhteen laskea, mutta yli 30 prosentin mennään joka tapauksessa. Tämähän on aivan älytöntä touhua, että esitetään tämmöisiä lukuja, joilla ei ole mitään tekemistä totuuden kanssa.

Tämä koko Ursula von der Leyenin komission maailma on mennyt aivan kummalliseksi. Samaan aikaan, kun Euroopassa käydään sotaa ja pitäisi olla omavarainen, tuottaa omat ruuat, tuottaa omat rakennusmateriaalit, tuottaa oma energia, niin kaikki lopetetaan ja velkaannumme aivan hurjan lailla. 17.5. oli juhlapäivä, Nato-äänestyspäivä, mutta se ensimmäinen elvytyspaketti, joka silloin vuosi sitä ennen hyväksyttiin, oli suurimpia, pahimpia virheitä, mitä eduskunta koskaan on tehnyt. Annettiin verotusoikeus komeasti vielä siinä sivutuotteena EU:lle ja sinetöitiin sillä suomalainen elintason lasku. Samalla hyväksyttiin se, että me osallistumme toisten maiden kulujen maksuun, sosiaaliturvan maksuun ja velkojen maksuun. Minä en ole vielä tähän päivään mennessä, arvoisa puhemies, löytänyt siitä mitään järkeä, eikä siinä varmaan olekaan.

Mutta jos nämä suojelutavoitteet toteutuvat tällä keinoin kuin on tässäkin paperissa ja tämän päivän keskustelun puheenvuoroissa esitetty, niin minua ensi yönä ei niin hyvin nukuta. Tämä on jotain sellaista, että en jaksa sulattaa tätä millään. Suomalainen luonto pysyy puhtaimmillaan, suomalainen metsäammattilainen tai maanviljelijä tai metsässä kulki-

ja vaalii suomalaista luontoa. Hän haluaa kerätä marjoja, sieniä, rakentaa talonsa puusta, syödä suomalaista leipää ja ajaa turvallisesti hyvillä teillä ja nauttia elämästä. Tällä menolla, mitä nyt on tässä tänä päivänä esitetty, kaikelle tälle saamme kohtapuolin sanoa hyvästit, koska kellään ei ole siihen enää varaa. Suomi on maailman paras maa elää, ihan varmasti on, mutta tällä menolla se on kohta niin kallis, että kellään ei ole siihen varaa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, hallintovaliokunnan, lakivaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuksien ylimääräisestä indeksitarkistuksesta vuonna 2022

Hallituksen esitys HE 75/2022 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Avaan keskustelun. Esittelypuheenvuoro, ministeri Sarkkinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.36 **Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäyssodan kiihdyttämä inflaatio ja erityisesti energian ja ruoan hinnannousu ovat olleet voimakkaita jo alkuvuodesta 2022. Tässä hallituksen esityksessä pienituloisten etuudensaajien ostovoiman tukemiseksi tehtäisiin ylimääräinen indeksitarkistus eräisiin kansaneläkeindeksiin sidottuihin perusturvaetuuksiin sekä toimeentulotukeen. Indeksitarkistus tehtäisiin 1.8.2022, ja sen perusteena olisi tämän vuoden tammi—maaliskuun kuluttajahintaindeksien keskiarvo. Vuoden 2023 alusta indeksitarkistus tehtäisiin taas normaalisti.

Ylimääräinen kansaneläkeindeksin tarkistus koskisi tiettyjä perusturvaetuuksia ja rahamääriä. Pienituloisten ostovoiman parantamiseksi kansaneläkeindeksin tarkistus tehdään kansaneläkelaissa, kansaneläkelain voimaanpanolaissa ja takuueläkkeestä annetussa laissa säädettyihin etuuksiin ja rahamääriin. Näitä etuuksia ovat kansaneläkkeet, perhe-eläkkeet ja lapsikorotus sekä takuueläke. Eläketukilain mukainen eläketuen määrä on täysimääräisen takuueläkkeen suuruinen, joten senkin määrä tulee tarkistettavaksi.

Myös maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain ja maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain mukaiseen luopumistuen täydennysosaan tehdään ylimääräinen indeksitarkistus.

Myös rintamasotilaseläkelain ja ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain mukaista rintamalisän ja sotilasavustuslain mukaista sotilasavustuksen perusavustuksen

määrää tarkistetaan, samoin ylimääräisen rintamalisän määräytymistä koskevat rahamäärät sekä vammaisetuuksista annetun lain mukaisten vammaisetuuksien määrät.

Sairausvakuutuslain mukaista sairaus- ja vanhempainpäivärahojen sekä erityishoitorahan vähimmäismäärää sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain mukaista kuntoutusrahan vähimmäismäärää tarkistetaan. Lisäksi tarkistetaan työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa, peruspäivärahan korotusosaa, työmarkkinatuen määrää sekä työmarkkinatuen korotusosan ja lapsikorotuksen määrää. Näin ollen myös ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan määrä nousee, samoin vuorotteluvapaakorvauksen määrä sekä starttirahan määrä.

Myös toimeentulotuen perusosan määrä tarkistetaan, samoin opintotukilain mukaisen opintorahan, opintorahan huoltajakorotuksen ja oppimateriaalilisän sekä aikuiskoulutusetuuksista annetun lain mukaisen aikuiskoulutustuen perusosan määrä.

Täyden kansaneläkkeen määrä vaikuttaa eläketuloista tehtävään eläketulovähennykseen siten, että eläkeläisten verotus kevenee. Yksittäiset etuudet nousisivat noin kolme ja puoli prosenttia. Esimerkiksi täyden kansaneläkkeen määrä nousisi noin 24 euroa kuukaudessa, työmarkkinatuen määrä noin 26 euroa kuukaudessa, toimeentulotuen perusosan määrä noin 18 euroa kuukaudessa ja itsenäisesti asuvan täysi-ikäisen opintoraha noin 14 euroa kuukaudessa.

Etuudensaajien tilanteeseen vaikuttaa myös se, että nyt korotettavaksi esitettävät etuudet vaikuttavat myös toisiinsa. Yksilön tai perheen saaman korotuksen lopullinen määrä vaihtelee ja on tapauskohtainen. Kuitenkin myös perustoimeentulotukea saavien etuuksien kokonaismäärä pääsääntöisesti kasvaa, kun myös toimeentulotuen perusosan määrää tarkistetaan.

Ylimääräisen kansaneläkeindeksitarkistuksen tekeminen 1.8.22 lisäisi valtion menoja arviolta 93,8 miljoonaa euroa vuonna 2022 ja arviolta 10 miljoonaa euroa vuonna 2023. Lisäksi kuntien menot kasvaisivat arviolta 10,1 miljoonaa euroa vuonna 22. Ehdotus pienentäisi työllisyysrahaston työttömyysvakuutusmaksuilla rahoitettavia etuusmenoja noin 5 miljoonaa euroa. Eläketulovähennyksen kasvaminen vaikuttaa jonkin verran keventävästi myös työeläkettä saavien eläkeläisten verotukseen ja tukee eläkeläisten ostovoimaa. Eläketulovähennyksen suurenemisen arvioidaan vähentävän verotuloja vuonna 2022 noin 59 miljoonaa euroa. Tästä 18 miljoonaa euroa kohdistuisi valtiolle, 36 miljoonaa euroa kunnille, 2 miljoonaa euroa seurakunnille ja 3 miljoonaa euroa sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksuun. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Aittakumpu poissa. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

15.40 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Sarkkiselle tämän tärkeän korotuksen esittelystä, joka vasemmistoliiton vaatimuksesta hallituksessa sovittiin. Tässä hallituksen esityksessä ehdotetut kansaneläkeindeksiin sidottujen perusturvaetuuksien sekä toimeentulotuen ylimääräiset indeksitarkastukset ovat välttämätön ja tarpeellinen kädenojennus ja erityisesti kaikista pienituloisimmille. Hallituksen esityksessä esitettävän korotuksen myötä yksittäiset kansaneläkeindeksiin sidotut etuudet nousisivat tosiaan elokuusta alkaen noin kolme ja puoli prosenttia. Tämä tarkoittaa esimerkiksi täyteen kansaneläkkeeseen noin 24 euron korotusta ja opintorahaan noin 14,5 euron korotusta kuukaudessa.

Itse toimin myös Euroopan neuvostossa, ja esimerkiksi siellä Suomea on sen alaisen Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitean taholta useasti kritisoitu siitä, että perusturvamme ei normaalioloissakaan ole riittävällä tasolla. Myös esimerkiksi Ihmisoikeusliiton ja Amnestyn viime vuonna julkaiseman tärkeän raportin mukaan perusturvan taso ei tällä hetkellä turvaa riittävää toimeentuloa eikä myöskään taloudellisten ja sosiaalisten oikeuksien toteutumista.

No, tilanne on siis pitkään ollut monille jo valmiiksi hyvin haastava. Jo aiemmin tänä vuonna inflaatio on kiihtynyt, ja ihan tavallisten kansalaisten elämään olennaisesti vaikuttavien energian ja ruuan hinnan nousu on nyt ollut erittäin voimakasta. Ja nyt vielä, kuten ministeri totesi, Venäjän hyökkäyssota on edelleen vain nopeuttanut elinkustannusten nousua. Tämä erityisesti tuntuu sitten kaikista köyhimpien arjessa ja kukkarossa.

Onkin nyt tosi tärkeää, että näin haastavassa tilanteessa pienituloisimpia vastaan tullaan, minkä takia tämä ylimääräinen indeksikorotus on tosi tarpeellista nyt tehdä. Suomessa jokaiselle on taattava mahdollisuus riittävään toimeentuloon, ja vasemmistoliiton tavoitteena on tietenkin nostaa ylipäätään perusturvan tasoa ja myös yksinkertaistaa sosiaaliturvajärjestelmää kokonaisuudessaan.

No, tämä ylimääräinen korotus on välttämätöntä tehdä hintojen nousun aiheuttaman eriarvoistumisen hillitsemiseksi. Tämän lisäksi ajattelen, että elinkustannusten kohoamista on kuitenkin vielä jatkossakin seurattava ja sitten on varauduttava mahdollisiin lisätoimenpiteisiin tilanteen niin vaatiessa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kinnunen Mikko, olkaa hyvä.

15.43 **Mikko Kinnunen kesk:** Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Sarkkiselle lakiesityksen esittelystä. — Saimme elää Euroopassa ja Suomessa pitkään rauhallista aikaa. Meillä on ollut toki murheemme, kuten finanssikriisi, eurokriisi, hidas talouskasvu, pitkäaikaistyöttömyys ja korona. Isossa kuvassa olemme voineet pitkään luottaa siihen, että asiat kehittyvät suotuisasti. Nyt Ukrainan sota laittaa kaiken uuteen asentoon. Euroopan kokonaisturvallisuus on muuttunut, ja epävarmuus on suurta. Emme vielä tiedä, mitä kaikkea alkanut uusi aika tuo eteemme, mutta kuluvana talvena ja keväänä olemme saaneet esimakua siitä. 30 vuoden tauon jälkeen inflaatio on lähtenyt vauhtiin. Samalla pankkilainojen korot ovat nousussa. Hintojen nousu tuntuu vahvasti kansalaisten kukkarossa. Vallitsevassa tilanteessa valtion tulee reagoida, kuten juuri nyt toimitaan.

Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan korotettavaksi käytännössä kaikkia keskeisimpiä Kelan myöntämiä etuuksia perhevapaista opintotukeen. Ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan ja vuorotteluvapaakorvauksen sekä starttirahan määrät nousevat. Yksittäiset etuudet nousevat noin kolme ja puoli prosenttia. Esimerkiksi täyden kansaneläkkeen määrä nousisi noin 24 euroa, peruspäivärahan ja työmarkkinatuen määrät noin 26 euroa ja opintoraha noin 14,50 euroa kuussa. Toimeentulotuen perusosan määrä nousisi noin 18 euroa kuussa.

Perustelut ovat selvät: Energian ja ruuan hinta on kallistunut voimakkaasti. Hintojen nousu iskee kipeimmin pienituloisiin. Ilman etuuksien ylimääräistä korotusta ostovoima heikkenisi merkittävästi. Tulonsiirrot ovat tärkeä osa hyvinvointivaltiota. Niiden riittävyys pitää varmistaa.

Arvoisa puhemies! Keskellä Eurooppaa soditaan. Valtio ei kykene kompensoimaan kaikkia ongelmia, joita tulevaisuus tuo. Meidän tulee havahtua myös siihen, että elintasomme tulee laskemaan. Mutta heikoimmista pidetään huolta ja apua tarvitsevaa autetaan. Se on sivistystä. Se on oikein. Se on arvojemme mukaista.

On meidän aikamme kantaa yhteistä vastuuta. Raskaitakin aikoja voi tulla. Viisailla päätöksillä helpotamme ja ratkaisemme tilanteita. Yhdessä toimien selviämme, tästäkin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä.

15.47 **Pasi Kivisaari kesk:** Arvoisa puhemies! On jokapäiväinen tosiasia, että monet elämälle välttämättömät kustannukset ovat nousseet yli kriittisen pisteen. Huomaamme sen tankatessamme autoa, maksaessamme lämmityslaskuja, remontoidessamme kotia tai ostaessamme ruokaa. Tämä kaikki ilmentyy sillä, että samalla rahalla saamme vähemmän, tai pahimmillaan niin, että toimeentulo on täysin selviytymistä laskuista tai huolta siitä, miten päivän ruuan voisi hankkia, kun tili huutaa tyhjyyttään.

Tässä valossa hallituksen esitys on reagointia vallitseviin ongelmiin, kun hintojen nousu on paikoin sietämätöntä. Huomio kohdistuu, kuten kuuluukin, erityisesti pienituloisiin ihmisiin. Hallitus siis ehdottaa pienituloisten etuudensaajien ostovoiman tukemiseksi ylimääräistä indeksitarkistusta perusturvaetuuksiin sekä toimeentulotukeen.

Tässä yhteydessä on myös poikkeuksellista, että korotus tehdään keskellä vuotta, siis 1.8.22 alkaen.

Nämä toimet vaikuttavat myös työttömyysetuuksiin, joten esimerkiksi ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan, vuorotteluvapaakorvauksen sekä starttirahan määrät nousevat myös. Korotusten määrät vaihtelevat tilannekohtaisesti, mutta esimerkiksi täyden kansaneläkkeen määrä nousisi noin 24 euroa kuukaudessa ja itsenäisesti asuvan täysi-ikäisen opintoraha nousisi noin 15 euroa kuukaudessa.

Puhemies! Nämä korotukset auttavat mutta eivät tietenkään ratkaise lopullisesti kaikkia pienituloisten toimeentulo-ongelmia. Hallitus osoittaa tilannetajua ihmisten arjen vaikeuksia ymmärtäessään ja tunnistaessaan, että ostovoiman tukeminen on myös edellytys pärjäämiselle.

Puhemies! Isossa kuvassa myös auttaisi se, että köyhän asiaa ymmärrettäisiin myös Venäjällä, jonka hyökkäyssodan vaikutukset näkyvät bensapumpuilla ja yleisenä levottomuutena kaikkialla maailmassa. Putinin sota moukaroi jokaisen taloutta aivan kestämättömästi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

15.50 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Inflaation kiihtyminen on johtanut ja johtamassa ostovoiman tuntuvaan heikkenemiseen. Tämä tuntuu rankimmin niillä, joiden tulot ovat hyvin pienet. On tärkeää, että reagointi meneillään olevaan kehitykseen on nopeaa. Lainmuutos auttaa kaikkein vaikeimmassa tilanteessa olevia.

Arvoisa puhemies! Aikaistettu kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuksien indeksitarkistus on perusteltu tässä hintojen nousutilanteessa, erityisesti energian ja ruuan hinnan nousu on ollut poikkeuksellisen voimakasta tänä vuonna. Nousu alkoi jo ennen Venäjän hyökkäystä Ukrainaan, mutta hyökkäyksen vaikutukset ovat kiihdyttäneet hintojen nousua entisestään.

Ylimääräisen aikaistetun korotuksen piirissä olisivat muun muassa kansaneläke, takuueläke, perhe-eläke ja lapsikorotus. Kansaneläkemuutoksen seurannaisvaikutuksiin kuuluu myös eläketulovähennyksen suureneminen, joka vähentää tämän vuoden verotuloja 59 miljoonalla eurolla ja keventää jonkin verran myös työeläkettä saavien eläkkeensaajien verotusta. Aikaistettu indeksikorotus koskee monia muitakin etuuksia kuin eläkkeitä: se koskee esimerkiksi työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa, toimeentulotuen perusosaa ja opintorahaa. Myös maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain mukaiseen luopumistuen täydennysosaan ehdotetaan tehtäväksi ylimääräinen indeksitarkistus. Luopumistukijärjestelmästä luovuttiin vuoden 2018 lopussa, eikä uusia luopumistukia enää siis myönnetä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Myllykoski poissa. — Edustaja Mäkisalo-Ropponen, olkaa hyvä.

15.52 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tavoitteena on turvata pienituloisten eläkkeensaajien ja edunsaajien maksukykyä kiihtyvän inflaation tilanteessa. Myös energian ja polttoaineiden hinnannousu esimerkiksi venäläisestä energiasta irrottautumisen johdosta voi johtaa eriarvoisuuden lisääntymiseen suomalaisessa yhteiskunnassa. Tavoittelemamme vihreän siirtymän nopeuttaminen ei tule onnistumaan, ellei sitä tehdä sosiaalisesti oikeudenmukaisesti. Kaikkein heikoimmassa taloudellisessa asemassa olevia ei saa laittaa globaalien kriisien tai yhteiskunnallisten muutosten maksumiehiksi. Erityisesti nyt epävarmoina aikoina on tärkeää, että jokaisesta kansalaisesta pidetään huolta ja toimeentulo turvataan. Toisaalta on myös muistettava, että tilanne ei ole ollut perusturvan osalta hyvä aiemminkaan.

Puhemies! Tämä lakiesitys on siis erittäin perusteltu, ja tämä päätös korottaa suurinta osaa kansaneläkeindeksiin sidottuja etuuksia ja rahamääriä noin 3,5 prosenttia, mutta on myös muistettava, että eri etuudet vaikuttavat myös toisiinsa, eli etuusmäärä vaihtelee tapauskohtaisestikin. Kaikkein tärkeintä on kuitenkin muistaa, että jatkossa tarvitsemme perusturvaan perusteellisemman korjausliikkeen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Berg poissa. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

15.53 **Pia Lohikoski vas:** Arvoisa puhemies! Elinkustannusten äkillinen nousu vaikuttaa pienituloisten arkeen syvästi. Perusturvan taso Suomessa ei ole normaalioloissakaan kovin hyvä. Köyhimpien elämään vaikuttaa myös korkea asumisen hinta. Hintojen nousu saattaa nyt yhtäkkiä viedä perheeltä kasvikset lautaselta tai lapselta harrastuksen tai sitoa perheen lomallakin kotiin, kun ei ole varaa liikkua. Vasemmistoliiton politiikan ytimessä on pienituloisista huolehtiminen ja hyvän elämän takaaminen sekä riittävän elintason varmistaminen myös heille.

Eläkeläisten lisäksi Suomessa elää paljon työikäisiä, jotka eivät voi nostaa elintasoaan työllä: työkyvyttömyyseläkeläiset, kotona vauvaa hoitavat vanhemmat, pitkäaikaistyöttömät, joiden ainoa tulo on sosiaaliturva. Meidän tulee pitää huolta riittävästä perusturvan tasosta, ja siksi on tärkeää, että kiihtyneen inflaation aikana voimme nopeasti reagoida tilanteeseen ja pyrkiä helpottamaan myös köyhimpien ja pienituloisimpien taloudellista tilannetta.

Arvoisa puhemies! Hallitus on tehnyt päätöksen etuuksien poikkeuksellisesta kesken vuoden tulevasta indeksikorotuksesta, joka tulisi voimaan esityksen mukaan 1.8. Ministeri Sarkkisen ehdottaman ja esittelemän lakiehdotuksen lisäksi hallitus on muun muassa linjannut, että toimeentulotuessa tulisi ottaa huomioon kohonneet energialaskut. Vaikka nyt tehtävä kansaneläkeindeksin ylimääräinen korotus on melko pieni — suurimmalle osalle etuudensaajista joitakin kymppejä kuukaudessa — se on kuitenkin välttämätön toimi estääksemme köyhyyden ja eriarvoisuuden lisääntymistä.

Tarvitsemme myös muita toimenpiteitä niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä huolehtiaksemme siitä, etteivät geopoliittisen epävarmuuden ja maailmanmarkkinoilla tapahtuvien šokkien vaikutukset kohdistuisi epäsuhtaisesti juuri köyhiin. Lyhyellä aikavälillä meidän on mietittävä esimerkiksi köyhien ja pienituloisten liikkumisen tukemista julkisessa liikenteessä. Lisäksi meidän on ennaltaehkäistävä lapsiperheiden köyhyyttä parantamalla matalan kynnyksen palveluiden saatavuutta ja tukemalla esimerkiksi kunnallisesti järjestettäviä puistoruokailuita.

Suomen on kohdattava nyt tämä tosiasia. Pitääksemme kaikki ihmiset mukana täysipainoisina yhteiskunnan jäseninä Suomen sosiaaliturvaa olisi jo nostettava pysyvästi. Samoin meidän on puututtava asumisen kalleuteen. Itse kannatan lämpimästi perustuloa, jolla voisimme varmistaa perustoimeentulon kaikille heidän elämäntilanteestaan riippumatta. Yhteiskuntamme hyvinvointi vaatii päämäärätietoisuutta ja suurempaakin visiota yhdenvertaisesta ja köyhyydestä vapaasta Suomesta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja al Taee, poissa. — Edustaja Kiljunen Kimmo, olkaa hyvä.

15.57 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Aivan ensimmäiseksi haluan onnitella ministeri Sarkkista ja koko hallitusta siitä, että teillä on omatunto paikallaan. — Tällä hallituksella on aidosti omatunto paikallaan, sillä me tiedämme tämän tilanteen: ryöstäytynyt inflaatio — siinä on monia tekijöitä, kansainvälisiä tekijöitä ja myöskin kotimaisia tekijöitä — ja tämä nopeasti kasvanut inflaatio saattaa ennen kaikkea kaikkein pienituloisimmat ihmiset vaikeuksiin. Siinä mielessä hallitus reagoi hienolla tavalla lähtiessään korottamaan kansaneläkeindeksiin sidottuja indeksejä, mukaan lukien tietysti kansaneläkeindeksi ja taitettu indeksi. Siinä on myöskin muita pienituloisia ihmisiä, kuten opintorahan saajia, toimeentulotuen saajia ja niin edelleen, joista on tänään useammassa puheenvuorossa puhuttu.

Tämä on tärkeä tärkeä asia. Tämä on siis aikaistettu, ylimääräinen indeksikorotus, ja se vastaa tähän huutoon, että inflaatio on ryöstäytynyt käsistä.

Kuitenkin kannattaa muistaa, että kun me puhumme eläkkeistä — ja tässä puhutaan myöskin eläkkeistä — niin nyt tässä tapauksessa emme puhu primäärisesti vanhuuseläkeläisistä, koska se vanhuuseläke Suomessa ei ole kansaneläke eikä takuueläke. 70 prosenttia täyttä kansaneläkettä saavista ja myöskin takuueläkettä saavista on työikäisiä ihmisiä eli työkyvyttömyyseläkeläisiä. Kyllä, he ovat erittäin haavoittunut ryhmä suomalaisessa yhteiskunnassa, joilla toimeentulo on tosi suuressa vaikeudessa, ja myöskin aikanaan kun siirtyvät sitten vanhuuseläkkeelle, heille on pieni eläketurva tulossa. On tärkeää, että heitä autetaan, mutta 98 prosenttia yli 65-vuotiaista eläkkeellä olevista ihmisistä saa työeläkettä.

Nyt kun tässä tehdään aikaistettu korotus näihin kansaneläkesidonnaisiin Kela-tukiin, niin ehdottaisin hallitukselle vakavasti pohdittavaksi myöskin sitä, että tälle valtaenemmis-

tölle vanhuuseläkkeellä olevista ihmisistä, jotka saavat vain työeläkettä, myöskin tehtäisiin aikaistettu indeksitarkistus. Työeläkeindeksiin — kuuluisa taitettu indeksi, joka sinänsä vaatisi myöskin korjausta, mutta en ota sitä tässä yhteydessä esille — tämä indeksitarkistushan tehdään vain 1. päivä tammikuuta kunakin vuonna. Olisiko nyt tässä ryöstäytyneessä inflaatiotilanteessa myöskin kaikkiin vanhuuseläkkeisiin tehtävä tämmöinen ylimääräinen indeksitarkistus kesken vuotta, esimerkiksi nyt 1.8. alkaen, mikä tässäkin on esillä? Tämä minusta olisi erittäin tähdellistä juuri sen vuoksi, että me tunnistamme sitten sen, että suurin osa iäkkäistä ihmisistä eli vanhuuseläkeläisistä saa nimenomaan työeläkettä, ja tätä ehdottaisin nyt hallitukselle pohdittavaksi.

Arvoisa puhemies! En avaa nyt keskustelua tästä muusta indeksipohjasta — siitäkin voisi käydä keskustelun, mukaan lukien tämä taitettu indeksi, joka tässä on kuormana ja kaiken päällä — mutta nyt ainakin tämä ylimääräinen tarkistus myöskin työeläkeindeksiin olisi aiheellinen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ehdimme ottaa vielä yhden puheenvuoron ennen ministerin puheenvuoroa tähän yhteyteen. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

16.00 **Ilmari Nurminen sd:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Myös minä haluan kiittää ministeri Sarkkista näistä indeksikorotuksista. Kuten tiedetään, niin eletään hyvin poikkeuksellisia aikoja, ja niin ruuan kuin muun elämisen kustannukset ovat nousseet ja näiden vaikutus erityisesti pienituloisiin on huomattava. Sen takia on äärettömän tärkeää, että niin toimeentulotuen perusosaa, takuueläkettä, työmarkkinatukea, opintotukea, kansaneläkettä ja muita Kela-sidonnaisia indeksejä tarkastetaan ja sitä kautta helpotetaan ja huomioidaan ja autetaan erityisesti yhteiskunnan heikoimmassa asemassa olevia ihmisiä.

Itsekin voisin vielä kysyä tätä samaa, mitä edustaja Kiljunen: Miten me ulotamme tätä myös pienempiin työeläkkeisiin? Siellä on kuitenkin iso ryhmä myös hyvin pienituloisia, jotka tarvitsevat tässä tilanteessa myös sitä ostovoimaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt on ollut niin lyhyitä puheenvuoroja, että edustaja Yrttiahon puheenvuoro tiiviinä mahtuu mukaan.

16.01 **Johannes Yrttiaho vas:** Kiitos, arvoisa puhemies! Todellakin tämä on tarpeellinen ja tärkeä esitys hallitukselta, mutta täytyy toki todeta, että tällaisenaan täysin riittämätön. Ongelmahan tässä on se, että nyt näitä joitakin etuuksia korotetaan tammi—maaliskuun indeksien keskiarvolla ja tämä korotus astuu voimaan vasta 1.8. ja tiedetään, että tässä on inflaatio kiihtymässä. Tällä hetkellä se on 5,7 prosenttia, eli tämä esityksen mukainen 3,5 prosentin korotus tarkoittaa käytännössä sitä, että pienituloisilla menee ostovoiman suhteen kyllä miinukselle.

Tämä esityshän tarkoittaa siis todellakin, että täyden kansaneläkkeen määrä nousisi noin 24 euroa kuukaudessa, peruspäivärahan ja työmarkkinatuen määrä nousisi noin 26 euroa kuukaudessa, itsenäisesti asuvan täysi-ikäisen opintoraha 14,5 euroa kuukaudessa ja toimeentulotuen perusosan määrä nousisi noin 18 euroa kuukaudessa. Tietysti sitten eri etuuksien yhteensovittamisen myötä nämä todelliset korotukset voivat olla vähän pienempiäkin. Olisikin todella tärkeää — siis jatkossa ja hyvin pian jo — hallituksen saada aikai-

seksi ihan koko sosiaaliturvajärjestelmäänkin tasokorotus koko järjestelmän mitassa, nimittäin nämä hintojen nousupaineet ovat sikäli kovia nyt.

Sen verran täytyy sanoa vielä tästä Suomen Nato-päätöksestä, että se mitä todennäköisimmin lisää jännitteitä Euroopassa ja tulee kyllä vaikuttamaan myös talouteen. Euroopan talousnäkymät muuttuvat entistä heikommiksi, ja kun Saksassa ja Keski-Euroopassa näin tapahtuu, niin se heijastuu nopeasti Suomen vientiteollisuuden kautta täällä meidän kansantalouteemme ja työllisyysasteeseen sitä kautta laajasti ihmisten toimeentuloa heikentäen.

Toivonkin, että nyt tässä olemme käsittelemässä vasta päänavausta. Kun tämä noin 100 miljoonan menolisäys tässä tapahtuu — kustannusvaikutus tietysti on isompi verovaikutusten kautta — niin 100 miljoonan menolisäys on suhteellisen vaatimaton, kun katsoo vaikka, että tänä keväänä on hallitus päättänyt useiden satojen miljoonien lisäämisestä esimerkiksi aseisiin ja turvallisuusviranomaisten toimintaan.

Mutta kiitos tähänastisesta. Toivon, että työ jatkuu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edelleen tilanne on semmoinen, että mahtuu vielä yksi kolmen minuutin puheenvuoro. Jos edustaja Hoskonen tiivistää siihen, niin olkaa hyvä.

16.05 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia puheenvuorosta. Lyhyesti: Tämä lakiesitys on ihan ajankohtainen ja arvostettava. Heikoimmista pidetään huoli, se on selvä asia.

Se, mistä minä olen todella huolissani, on kustannusten nousu, mistä asiasta edellinen edustaja Yrttiaho puhui puheenvuorossaan ja moni muu edustaja tässä on käyttänyt samansuuntaisen puheenvuoron. Tänäkin päivänä talousvaliokunnassa oli käsittelyssä asia päästökaupan ulottamisesta liikenteeseen, mikä tarkoittaisi käytännössä polttoainemittareilla pumppuhintoihin pahimmillaan 40—50 prosentin korotusta litraan. Sitten kun energian hinta tämän takia nousee — ihan varmasti nousee — ja pahoin pelkään sitä, että Venäjä lopettaa lähiaikoina tiettyjen tapahtumien takia maakaasun myynnin Suomeen, niin se tulee iskemään tämän maan talouteen, sanoisin, se iskee pahemmin kuin sairaskohtaus. Se tulee vaikuttamaan siihen, että tämän ensimmäisen kvartaalin talous, mikä elettiin, on plussalla, kasvu jotakin 1,5 prosentin tienoilla muistamani mukaan, suurin piirtein näin, mutta seuraavat kvartaalit tulevat olemaan jyrkkää alamäkeä.

Euroopan unioni työntää jalkaansa joka oven väliin. Sieltä tulee suomalaisille lisää maksettavia veroja, ja pahinta niissä on, arvoisa puhemies, se, että kun kyseiset verot viedään Suomesta Brysseliin, se tulee aiheuttamaan sen, että Suomen valtiolle tuleva tuloveron ja eri muiden verojen virta pienenee, jolloin valtiontalouden vaje kasvaa. Olemme sellaisessa noidankehässä, josta ulospääsy — en sano, että se on mahdotonta — on erittäin vaikeaa. Minua hirvittää tämä meno, mitä nyt täällä eduskunnassa tehdään.

Tämä arvoisan ministerin esittelemä lakiesitys on hyvä, tämä on positiivinen — kannatan lämpimästi — mutta siitä, että me mennään tälle tielle, että nostetaan omia kustannuksia ja maksetaan ulos rahaa ja elämme seitsemän miljardia velkaa vuodessa, voin, arvoisa puhemies ja arvoisa ministeri, vakuuttaa, että nämä juhlat eivät jatku pitkään. Hartaasti toivon olevani väärässä, mutta pahoin pelkään, että olen oikeassa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Sarkkinen, kolme minuuttia.

16.07 **Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia keskustelusta ja myös kannustuksesta. On ylipäätään hyvä asia, että sosiaaliturvaetuutemme ovat pääsääntöisesti indeksisidonnaisia. Kuitenkin tällaisessa aika poikkeuksellisessa tilanteessa, kun elinkustannukset nousevat hyvin nopealla tahdilla, on vuodenvaihteessa tulevaan normaaliin indeksikorotukseen monelle pienituloiselle hyvin pitkä aika. Siksi päätimme korottaa näitä kansaneläkeindeksiin sidottuja etuuksia ylimääräisellä indeksikorotuksella jo kesken vuoden, ja samalla tarkistettiin tätä eläketulovähennystä, joka auttaa siis jonkin verran myös työeläkettä saavia.

Täällä kysyttiin siitä, miksi ei myös työeläkeindekseihin tehty vastaavia korotuksia. Ehkä totean, että tämä on nopea keino, joka on yksin hallituksen päätettävissä oleva asia, kun puhutaan näistä verorahoitteisista etuuksista. Kun mennään työeläkejärjestelmän puolelle, reagointia ei ehkä pystytä tekemään yhtä nopeasti. Kyse on myös kolmikantaisista asioista, joissa ovat mukana palkansaajat ja työnantajat, joten tämäntyyppinen hyvin nopea hallituksen yksipuolinen reagointi ei työeläkejärjestelmän kautta ehkä ole samalla tavalla helppoa.

Tämä esitys siis yhteensä korottaa tänä vuonna etuuksia reilulla 100 miljoonalla eurolla ja keventää eläkeläisten verotusta noin 60 miljoonalla, joten siinä mielessä tämä on suurin piirtein se mittakaava, missä liikutaan. Ymmärrän, että tämä ei kata kaikkia nousevia kustannuksia kaikille ja että voi kritisoida esitystä siitä, että se on liian vaatimatonta, mutta näen kuitenkin tämän tärkeänä ja toteuttamiskelpoisena tapana kesken vuoden reagoida tähän nousevien hintojen tilanteeseen ja tukea kaikista pienituloisimpia. Toki hallitus on tehnyt muitakin toimia tämän hintojen nousun vastaamiseksi, kuten nostanut työmatkavähennystä ja keventänyt polttoaineen jakeluvelvoitetta, tavoitteena helpottaa liikkumisen kallistumista suomalaisille. On selvää, että kun tämä hintojen nousu on näin laaja-alaista, niin sitä täytyy edelleen seurata ja on oltava valmius tehdä myös lisätoimia.

Mutta, arvoisa puhemies, lopuksi totean, että yhdyn näkemyksiin siitä, että perusturvan taso Suomessa vaatii yleisestikin ottaen korotusta. Tähän ovat myös kansainväliset elimet kiinnittäneet toistuvasti huomiota. Me korotimme hallituskauden alussa monia etuisuuksia, perusturvaetuisuuksia, kansan- ja takuueläkettä, ja toivon, että pystyisimme löytämään ylivaalikautisen parlamentaarisen sitoumuksen perusturvan tason korottamiseen, jotta pystyisimme helpottamaan pienituloisten suomalaisten elämää ja myös vähentämään toimeentulotukiriippuvuutta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkinen poissa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 71/2022 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Avaan keskustelun. Esittelypuheenvuoro, ministeri Henriksson, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.10 **Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Oikeusministeriössä jonkin aikaa vireillä olleessa lunastuslain uudistamishankkeessa on korvausperusteiden uudistamisen lisäksi ollut tarkoituksena tehdä lakiin useita menettelyitä keventäviä ja sääntelyä ajantasaistavia muutoksia. Näillä muutoksilla myös yhtenäistettäisiin lunastuslain ja hallintolain yleistiedoksiantoa koskevaa sääntelyä sekä täydennettäisiin EU:n ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskevan direktiivin kansallista täytäntöönpanoa.

Käsillä olevaan esitykseen ei valitettavasti sisälly lunastuslain korvausperusteita koskevia muutoksia. Näitä koskeva uudistus ei toteudu tällä hallituskaudella. Siitä olen henkilökohtaisesti todella pahoillani. Me emme valitettavasti hallituksen sisällä löytäneet tässä poliittista yhteisymmärrystä. Tämän vuoksi yva-direktiivin täytäntöönpanon täydentämisen edellyttämät muutokset ja siihen liittyen myös asiakirjojen tiedoksiantoa koskevat säännösehdotukset on päätetty erottaa omaksi esityksekseen.

Värderade talman! De ändringar som kompletteringen av MKB-direktivet förutsätter och i samband med det också de föreslagna bestämmelserna om delgivning av handlingar har avskilts till ett separat förslag.

Muutoksia ehdotetaan tehtäväksi lunastuslupamenettelyssä tapahtuvaa asiakirjojen tiedoksiantoa, asianosaisten ja muiden tahojen kuulemista sekä lunastuslupamenettelyssä annettavan päätöksen tiedoksiantoa koskeviin säännöksiin. Lunastusmenettelyssä puututaan perustuslain turvaamaan omaisuudensuojan ytimeen. Oikeusturvan kannalta on tärkeää, että asianosainen saa luotettavasti tiedon vireillä olevasta lunastusmenettelystä sekä asiassa annettavasta päätöksestä. Tämän vuoksi hakemusasiakirjat ja päätös annettaisiin jatkossakin lunastuksen kohteena olevan omaisuuden omistajalle sekä käyttöoikeuden haltijalle pääsääntöisesti todisteellisesti.

Viranomaisen kanssa tapahtuva asiointi sähköistyy ja siirtyy lisääntyvässä määrin yleiseen tietoverkkoon. Vastaavasti lunastuslupamenettelyssä hakemusasiakirjojen ja päätösten tiedoksiannossa siirryttäisiin kunnan ilmoitustaululla tapahtuvasta kuuluttamisesta asian ratkaisevan viranomaisen verkkosivuilla tapahtuvaan tiedoksiantoon. Tämä tarkoittaisi sitä, että esimerkiksi voimalinjan lunastuslupahakemusta koskevat asiakirjat löytyisivät jatkossa yleisestä tietoverkosta asian ratkaisevan viranomaisen verkkosivuilta.

Värderade talman! I förfarandet för inlösningstillstånd ska det vid delgivning av ansökningshandlingar och beslut övergås från kungörelse på kommunens anslagstavla till delgivning på den myndighets webbplats som avgör ärendet. Detta innebär att till exempel de handlingar som gäller en ansökan om inlösningstillstånd för en kraftledning i fortsättningen kommer att finnas tillgängliga i det allmänna datanätet på den myndighets webbplats som avgör ärendet. De ändringar som föreslås i inlösningslagen förbättrar tillgången till information.

Lunastuslakiin tehtäväksi ehdotetut muutokset parantaisivat tiedon saatavuutta. Nämä selkeyttäisivät lisäksi muiden kuin asianosaisten mahdollisuutta osallistua lunastuslupamenettelyyn ja lausua käsityksensä lupahakemuksen tarkoittamasta hankkeesta.

Och som jag sade på finska kan jag också på svenska konstatera att den här inlösningslagen tyvärr inte till övriga delar kommer att förnyas under den här regeringsperioden på grund av att vi inte internt i regeringen hittade en gemensam linje.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

16.15 **Markku Eestilä kok:** Arvoisa puhemies! Käytän puheenvuoron tässä kohtaa, vaikka asiani ei täysin kyllä liity tähän. Osittain liittyy. — Ministeri mainitsi täällä aivan oikein, että omaisuudensuoja on tärkeä ja yhteiskunta ei voi pakkolunastaa mitä tahansa vaan siihen pitää olla painavat perusteet, ja käytän ministerin läsnä ollessa puheenvuoron siksi, että olen tehnyt lakialoitteen, jonka eilen taisin jättää, jossa ampumaratojen merkitystä korostetaan lunastusperusteena. Se ei ole juridisesti pätevä, sen toki ymmärrän, mutta sehän koskee samankaltaista lakia kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi.

Jätin sen lakialoitteen sen takia, että meillä ampumarataverkosto on erittäin vahvasti supistunut: 90-luvun lopussa oli vielä 2 000 ampumarataa, nykyään on 650 ampumarataa. Ympäristösäädökset ovat niin isoja, että enää eivät resurssit riitä pienillä metsästysseuroilla. Me Nato-kysymystä juuri käsittelimme täällä, ja maanpuolustustahto ja kaikki ne harjoittelut liittyvät vahvasti reserviläisten ammuntoihin, metsästysharrastuksiin, poliisin ampumaharjoituksiin ja erinäköisten turva-alan ammattilaisten harjoituksiin. Jos ampumarataverkosto pienenee, niin sillä on merkitystä maanpuolustustahtoon ja näihin ampumaharjoitteisiin.

Aikanaan kun se lakialoite tulee tänne, niin sen tarkoitus on vain nostaa profiilia, niin että jos kunta ei pääse maanvaihdossa tai sitten pitkäaikaisessa vuokrasopimuksessa maanomistajan kanssa yhteisymmärrykseen siitä, että jonnekin tulee se esimerkiksi maanpuolustuksen kannalta tärkeä ampumarata, niin silloin yhteiskunta voisi käyttää pakkolunastusta, mutta niin, että laissa olisi edes nykyistä paremmat perusteet pakkolunastaa. Pakkolunastus on äärimmäinen keino, eikä siihen pidä lähteä, ellei kysymyksessä ole tärkeä yhteiskunnallinen etu, maanpuolustuksen etu tai joku vastaava.

Halusin tässä kohtaa tuoda ministerin tietoon, että tämmöinen lakialoite on eduskunnassa jätetty.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

16.17 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille hyvästä taustoittamisesta tässä asiassa. — Todellakin tässä erilaisessa lunastuksen käyttämisessä, jossa valtio lunastaa yksityisen omaisuutta johonkin käyttöön — johon varmaan joku hyvä syykin löytyy sitten — on toimittava nimenomaan niin, että asianosaisia kiinteistönomistajia ja oikeudenomistajia informoidaan varmentavalla tavalla niin, että he saavat tiedon riittävän ajoissa. Toivoisin kuitenkin, että tässä mentäisiin vielä jopa vähän avoimemmin liikkeelle, niin että se tiedottaminen olisi hyvinkin paljon etukäteen, jo suunnitteluvaiheessa, koska monella ihmisellähän on kysymyksessä esimerkiksi joku metsätilan lunastaminen, pakkolunastus tai siirtäminen valtion omaisuudeksi, ja muistamani mukaan niitähän koskee sääntö, että siitä joutuu maksamaan korkeimman mahdollisen korvauksen, mikä markkinoilta on saatavissa — ja se on aivan oikein — mutta sitten tässä on myös tämä, että muille kerrotaan tieto yleisesti kunnan ilmoitustaululla olevalla ilmoituksella.

Muistan elävästi, arvoisa ministeri, että silloin kun Naturaa tehtiin tähän maahan, se tiedottaminen oli niin ala-arvoista, että ihmiset, joiden kiinteistöt, metsätilat ja kesämökkitontit, jäivät Natura-alueille, eivät edes tienneet, että heidän omaisuutensa on sillä alueella, joka vaikutti välittömästi siihen oikeuksien käyttöön — ei saanut rakennuslupia millään, hakkuuoikeudet olivat vähän niin ja näin, ja loppujen lopuksi kävi pahimmillaan niin, että valtio joutui lunastamaan tiettyjä alueita. Ihmiset eivät edes tienneet, että asia on näin. En sano enempää, vaan totean vain, että tämä oli kyllä sellaista oikeudenkäyttöä tässä maassa, koko Natura-hankkeen ylläpito, että se ei vastaa minkäännäköistä oikeusturvaa yksityisen ihmisen kannalta. Heiltä vietiin omaisuuden käyttöoikeus, ja silloin sanottiin, että se ei vaikuta mihinkään millään tavalla. Miten kävi? Juuri päinvastoin kävi. Kaikki mahdolliset rajoitukset ovat tulleet päälle, pahimmillaan omaisuus on ulosmitattu, metsästysoikeus on mennyt ja moni muu. Esimerkkinä: Ilomantsissa eräs seura piti yllä kylän ihmisten helpotukseksi hiihtolatua sen alueen läpi, joka on nyt Natura-aluetta. Ennen sen luvan sai puhelinsoitolla, ja nyt ei saa millään.

Siis on tehty alueita, joilla ympäristöviranomaisella on terroristin oikeudet. Ei kukaan voi niitä estää, ja kun ne sanovat, että ei tule lupaa, niin ei tule. Tuo oli rumasti sanottu, ja sitä pahoittelen, mutta tämä kuvaa sitä, miten valtion viranomainen suhtautuu paikallisiin ihmisiin. Ei kiinnostanut pätkän vertaa, miten siellä ihmisillä... Siitä järjestettiin tilaisuuksia monella, monella tapaa, ja ei mitään, leviteltiin vain käsiä ja sanoivat vain, että koettakaa pärjätä. Ei näin voi sivistysvaltiossa menetellä. On äärimmäisen vaarallista, että tälle tielle on lähdetty, ja ympäristöpuolella ollaan käyttämässä samoja menetelmiä edelleen. Kun sieltä löytyy joku suojeltu eläin- taikka kasvilaji, niin siellä on heti käyttörajoitukset päällä ja sitten kyseisen metsäomaisuuden arvo on käytännössä mennyt, kun kukaan ei puuta enää osta. [Puhemies koputtaa]

Nämä ovat vakavia juttuja, ja toivon, että oikeusministeri näihin puuttuu. Toki näiden osalta ollaan jo myöhässä, mutta tulevaisuuteen voi aina vaikuttaa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle ilmastolaiksi

Hallituksen esitys HE 27/2022 vp
Toimenpidealoite TPA 58, 93/2021 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 2/2022 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteista. — Avaan keskustelun. Edustaja Soinikoski, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.20 **Mirka Soinikoski vihr:** Arvoisa puhemies! Uusi ilmastolaki on yksi tämän hallituskauden merkittävimmistä ilmastotoimista. Se asettaa kunnianhimoiset ja kauaskantoiset raamit Suomen ilmastotavoitteille, jotka osaltaan varmistavat Suomen hiilineutraaliuden saavuttamisen vuoteen 2035 mennessä ja ilmastotyön jatkumisen yli vaalikausien. Uudet ilmastotavoitteet pohjautuvat Suomen ilmastopaneelin suosituksiin, mikä alleviivaa niiden tietopohjaisuutta. Tämä on ensiarvoisen tärkeää, sillä kuten aiemmin tänään luonnonsuojelulain kohdalla sanoin, vain riippumattomalla ja tietoon perustuvalla päätöksenteolla voimme luoda perustan kestävälle ja johdonmukaiselle ilmasto- ja luontopolitiikalle. Pitkän aikavälin tavoitteet luovat myös ennakoitavuutta, joka kannustaa investoimaan puhtaisiin ratkaisuihin. Suomella on kaikki mahdollisuudet nousta johtavaksi puhtaan teollisuuden ja teknologiaratkaisujen edelläkävijäksi. Meillä on jo osaaminen, suunta ja tahtotila. Lämmin kiitos koko valtioneuvostolle ja ympäristöministereille Kari ja Mikkonen tämän tärkeän lain viemisestä eteenpäin. Se antaa toivoa tulevaisuuteen.

Arvoisa puhemies! Kevään IPCC:n ilmastoraportin ja Ukrainan sodan seurauksena meillä ilmastolaki on entistäkin ajankohtaisempi, koska se vauhdittaa meitä entisestään kohti fossiilitonta hyvinvointivaltiota. Nopea irtautuminen fossiilisista polttoaineista on sekä tehokasta ilmasto- että turvallisuuspolitiikkaa, sillä merkittävä osa Suomen fossiilisista polttoaineista tulee Venäjältä. Fossiilisista irtautuminen tukee Suomen hiilineutraaliustavoitteita ja huoltovarmuutta, kun emme ole niin riippuvaisia ulkovaltojen fossiilisista polttoaineista. Samalla se parantaa Suomen energia-alan työllisyyttä ja osaamista, kun nojaudumme enenevissä määrin kotimaisiin puhtaisiin ratkaisuihin. Päästöttömän yhteiskunnan rakentaminen tarkoittaa valtavaa määrää uutta teollista tuotantoa, työpaikkoja ja vientimahdollisuuksia. Se tarkoittaa toivoa paremmasta huomisesta.

Arvoisa puhemies! Suomen pitää olla luontopositiivinen maa, mikä tarkoittaa luonnon monimuotoisuuden vähenemisen kääntämistä luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi. Tämä tarkoittaa sekä luonnonsuojelun vahvistamista että ilmastonmuutoksen hillitsemistä. Näihin kumpaankin ilmiöön hallitus on tarttunut rivakasti uudistamalla sekä luonnonsuojelulakia että ilmastolakia.

Luontopositiivisen Suomen kannalta on erittäin tärkeää, että päästöjen vähentämisessä ei pyritä vain hiilineutraaliuteen vaan pitkällä aikavälillä hiilinegatiivisuuteen. Ainoastaan vähentämällä päästöjä voimme lisätä luonnontilaisten elinympäristöjen määrää, joita il-

maston lämpeneminen uhkaa. Tämä on myös uuden ilmastolain tavoite, sillä sen pitkän aikavälin tavoitteena on vähentää päästöjä 90 prosenttia vuoteen 2050 mennessä. Päästövähennykset yhdessä luonnonsuojelun kanssa luovat pohjan sille, että vaelluskalat, pölyttäjähyönteiset ja niistä elävät linnut jälleen kukoistavat ja Itämeren sinilevälautat harvinaistuvat. Tämän toteutuminen vaatii kunnianhimoista, johdonmukaista ja pitkäkestoista työtä, [Puhemies koputtaa] jolle uusi ilmastolaki antaa hyvät puitteet.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Said Ahmed, olkaa hyvä.

16.24 **Suldaan Said Ahmed vas:** Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutoksen hillitseminen on ihmiskunnan kohtalonkysymys. Elämme ilmastotieteen mukaan viimeisiä vuosia, joiden aikana on mahdollista estää ilmaston hillitsemätön kuumeneminen. Se on meidän poliitikkojen tehtävä. Siksi olen iloinen, että hyväksymme nyt uuden, tiukemman ja kunnianhimoisemman ilmastolain Suomeen. Ilmaston kuumenemisesta maksavat tällä hetkellä niiden maiden ihmiset, jotka eivät ole sitä aiheuttaneet, ja maapallon kaikista köyhimmät. Tämä on todella väärin. Me lännessä olemme vaurastuneet teollistamalla ja samalla päästäneet ilmakehään liikaa päästöjä jo nyt. On siis meidän tehtävämme johtaa päästöjen leikkaamista.

Arvoisa puhemies! Toinen ihmisryhmä, joka ei ole aiheuttanut ilmastokriisiä, ovat lapset ja nuoret. Kuitenkin juuri he ovat kaikista ahdistuneimpia — ja syystä: heidän tulevaisuutensa on vaakalaudalla. Ainoa kestävä lääke ilmastoahdistukseen ovat riittävät ilmastotoimet. Niitä peräänkuulutan nyt ja jatkossa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

16.25 **Mauri Peltokangas ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme hallituksen esitystä uudeksi ilmastolaiksi. Lain tavoitteena on hillitä ilmastonmuutosta ja edistää ilmastonmuutokseen sopeutumista. Hiilineutraalisuus ei ole hallituksen ainoa tavoite, vaan kansalaisten kuritus jatkuu hiilinegatiivisuuden kasvattamisella myös neutraaliustavoitevuoden 2035 jälkeen. Päästövähennystavoitteita on siis asetettu myös vuodelle 2040 ja vuoden 2050 tavoitteita päivitetään.

Perussuomalaiset eivät hyväksy ilmastopolitiikan kiristyksiä tässä hetkessä. Olemme sitä mieltä, että vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoitteista on yksinkertaisesti luovuttava. Euroopan unionin tavoite 2050 ei tule toteutumaan, joten hallituksen asettama tavoite ei ole enää pelkästään kunnianhimoinen, se on tuhon tie.

Ilmastotavoitteita voidaan pohtia sen jälkeen, kun saamme oman maamme huoltovarmuuden kuntoon ja Euroopassa tilanne normalisoituu. Tänään on katsottava tärkeysjärjestystä ja siirrettävä vihreä ideologia sivuun. Me emme pelasta yksin globaalia yhteistä ilmastoa ajamalla tuotantoamme alas ja vaikeuttamalla suomalaisten arkielämää. Nähdäkseni jokainen suomalainen teollisuuden työpaikka on itsessään ilmastoteko, sillä halpatuotantomaissa päästöt eivät kiinnosta ketään.

Arvoisa puhemies! On erikoista, ettei edes nykyinen, vakava maailmantilanne saa hallituksessa aikaan mitään tarvetta uudelleenarvioida tavoitteita. Esityksen valmistelutyö tehtiin ennen Ukrainan ja Venäjän sotaa, eikä se huomioi tarpeeksi huoltovarmuuskysymyk-

siä ja energiapolitiikan tarpeita. Liian kunnianhimoinen ilmastopolitiikka aiheuttaa kotitalouksille vääjäämättä lisäkustannuksia. Esimerkiksi talojen energiaremontit tai vaikkapa sähköautoihin siirtymiset ovat kalliita sijoituksia tavalliselle suomalaiselle.

On turha väittää, että esimerkiksi bensan hinta pumpulla olisi vain maailmantilanteesta kiinni. On tietysti päivänselvää, että sillä on vaikutusta, mutta hinnasta edelleen reipas puolet on veroa. Elämisen, asumisen ja liikkumisen hintaa on madallettava verotuksellisin keinoin. Suomi on pitkien välimatkojen maa: matkojen taittamiseen auto on hyvin usein välttämättömyys.

Arvoisa puhemies! Energian hinta on huolestuttavassa nousukiidossa. Kotimaisen turpeen hosuttu, vastuuton alasajopäätös aiheutti sen, että suomalaiset energiayhtiöt alkoivat käyttämään venäläistä haketta. Nyt venäläistä haketta ei enää pakotteiden vuoksi, onneksi, tuoda. On aika palata kotimaisen turpeen ja energiaturpeen käyttöön, kannustettava ja tuettava tuotantoa. Minun mielestäni turve pitäisi julistaa välittömästi uusiutuvaksi luonnonvaraksi ja sellaisena asiaa käsitellä biologisena faktana. Tämä onnistuisi suhteellisen nopeastikin, jos vain tahtotilaa, arvoisa hallitus, on tehdä Suomen parhaaksi päätöksiä.

Turvetuottajille tulisi mielestäni maksaa kattavat korvaukset vastuuttoman politiikan aiheuttamista menetyksistä. Kotimaista energiapuuta tulee myös käyttää entistä enemmän ja vauhdittaa sen korjuuta. Nämä ovat aivan keskeisiä toimenpiteitä huoltovarmuuttamme silmällä pitäen ja lisäksi aikaansaisivat myös positiivista vaikutusta suomalaiseen työllisyyteen.

Arvoisa puhemies! Nyt on tullut aika myöntää tehdyt virheet, kääriä hihat ja alkaa nostamaan Suomea jaloilleen. Mikäli haluamme hyvän tulevaisuuden, meidän täytyy tehdä se. Hallituksen nykyinen, liian kunnianhimoinen ilmastopolitiikka ei hyvää tiedä.

Arvoisa puhemies! Teen vastalauseen 2 mukaisen hylkäysesityksen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ledamot Ollikainen, var vänlig.

16.29 **Mikko Ollikainen r:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva ilmastolaki on kunnianhimoinen ja osoittaa, että hallitus suhtautuu ilmastokysymyksiin vakavasti, varsinkin pitkällä aikavälillä.

Esityksessä parannetaan myös elinkeinoelämän toimintaympäristön ennakoitavuutta. Tämä on tärkeää etenkin suomalaisille yrityksille ja luo samalla kestävän kasvun edellytyksiä. Tämä antaa yrityksille vahvan signaalin siitä, että tässä maassa kannattaa investoida puhtaisiin ratkaisuihin. Tänään muun muassa Vaasasta on tullut positiivisia uutisia, kun norjalainen FREYR on laajentanut patteritehdasalueen 90 hehtaarista 130 hehtaariin. Todella isoista alueista on kyse, elikkä tämä voikin luoda työpaikkoja.

Toki Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on myös voimistanut tarvetta irtisanoutua fossiilisesta polttoaineesta. Kuten valiokunnan mietinnössä korostetaan, on ilmastolaki nyt ohjaamassa kehitystä tähän suuntaan. Ilmastopolitiikka on myös turvallisuuspolitiikkaa, mikä on tullut tämän viikon aikana jo monesti esille tässä salissa.

Ärade talman! Klimatlagen reformeras för att Finlands klimatmål ska nå internationell och EU-nivå. Att regeringen nu gett en klimatlag berättar om att de här frågorna tas på allvar och att man nu vill jobba långsiktigt. Framför allt är det en stark signal för företagen att det lönar sig att investera i rena lösningar i Finland. Det här är en bra sak.

I lagen ställs bland annat målet att Finland minskar utsläppen med 60 procent till 2030. Visst, målen är ambitiösa, men de utredningar som gjorts visar att vi i Finland är på god väg och vi har vidtagit rätt åtgärder i många avseenden. Lagen är ett av de beslut som har störst inverkan på klimatet och garanterar att klimatarbetet fortsätter också över valperioderna.

Att dra upp dylika klimatmål handlar i dagens läge inte endast om klimatkrisen, utan berör på många plan även säkerhetspolitik. Ju snabbare vi blir oberoende av fossila bränslen, desto bättre är det för säkerheten i Finland och hela Europa. Med tanke på situationen i Ukraina borde dessa frågor också ha ett stort intresse.

Avsikten med lagen är även att säkerställa att klimatåtgärderna är rättvisa. Klimatåtgärderna kan väcka oro för till exempel de ekonomiska konsekvenserna, och det är viktigt även att regionala skillnader beaktas i de här åtgärderna. Miljöåtgärderna får inte ha orättvisa följder till exempel i olika regioner ekonomiskt. — Tack.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia, tack. — Edustaja Huru, olkaa hyvä.

16.33 **Petri Huru ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Tänään aikaisemmin käsittelimme terveydenhuoltolain muuttamista, ja sen käsittelyn yhteydessä todettiin, että maailma on muuttunut ja se täytyy ottaa huomioon lainvalmistelussa. No, nyt käsittelyssä oleva ilmastolaki etenee kuitenkin hallituksen ideologisen politiikan mukaan, ja siinä ei olla valmiita ottamaan huomioon muuttunutta maailmaa, kuten edustaja Peltokangas hyvin kuvasi puheenvuorossaan. Maksajaksi joutuu kansa. Kannatankin edustaja Peltokankaan tekemää tämän lakiesityksen hylkäysesitystä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen Jukka, olkaa hyvä.

16.33 **Jukka Mäkynen ps:** Arvoisa herra puhemies! Ilmastonmuutoksen hillintää ja sen toimiin sopeutumista esitetään luonnon monimuotoisuuden turvaamisen rinnalle luonnonsuojelulain tavoitteeksi. Onko tätä nyt perusteltua hajauttaa liikaa? Etenkin ilmastonmuutoksen hillintää ohjataan jo nyt laajasti muilla ohjauskeinoilla, eikä sitä mielestäni tule lisätä luonnonsuojelulain tavoitteeksi. Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen riittää, eikä laki tarvitse enää lisäkseen ilmastonmuutoksen hillintää.

Miksi Suomen pitää ylipäätään toteuttaa maailman kunnianhimoisinta ilmastopolitiikkaa? Mitä hyötyä tästä meille on? [Eduskunnasta: Suomen etu!] Ainut hyöty, mikä mieleeni tulee, on se, että voimme taputtaa itseämme selkään ja moraaliposeerata maailmalle. Entä mitä haittaa tästä meidän kunnianhimosta on, kun haluamme olla hiilineutraaleita 15 vuotta muuta Eurooppaa edellä? Haittalista onkin sitten pitkä kuin nälkävuosi. Esimerkiksi energian, etenkin sähkön ja fossiilisten polttoaineiden, hinnat nousevat korkeammiksi kuin mihin maan kansalaisilla ja teollisuudella on varaa, koska toteutamme vihreää siirtymää aivan liian nopeasti eikä korvaavia järkeviä energiaratkaisuja ole vielä saatavilla.

Arvoisa puhemies! Joidenkin tutkijoiden mielestä Suomi saattaa olla hiilinegatiivinen jo nyt, jos asiaa tarkasteltaisiin tieteellisesti. Kannattaisiko meidän kuunnella muitakin tutkijoita, myös suomalaisia alan asiantuntijoita, eikä pelkästään vihreän ideologian tukemia? Tätä asiaa täytyisi tutkia paljon laajemmin, ja mukaan pitäisi ottaa myös suot, joihin National Trust -järjestön tutkimuksen mukaan sitoutuu enemmän hiiltä kuin metsät pystyvät nielemään. Kuulitte oikein, Suomen suot siis nielevät valtavasti hiiltä, mutta se on päätetty

laskelmissa jättää huomioimatta. Suomi saattaakin siis olla riippuvainen tuontihiilidioksidista.

Itse en ole ilmastotutkija, mutta kehottaisin tutkimaan asiaa laajemmin eikä tekemään hätäisiä toimenpiteitä, joista Suomi kärsii, suomalaiset ja kilpailukykymme. Lisäksi kun Suomi on yksi maailman puhtaimmista maista ja hoitaa ympäristöasiat esimerkillisesti, niin miksi meidän täytyy toteuttaa ilmastotoimia maailman ankarimmin? Missä on logiikka?

Arvoisa puhemies! Jos todistetaan, että Suomi onkin hiilinegatiivinen, niin Euroopan unionin oikeusvaltioperiaatteen mukaan Suomelta ei voi edes vaatia suurempia leikkauksia kuin muilta mailta.

Kannatan edustaja Peltokankaan tekemää vastalausetta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kaleva, olkaa hyvä.

16.37 **Atte Kaleva kok:** Arvoisa puhemies! Viime talvena sähkönhinta oli käsittämättömän korkea, ja hintapiikit olivat vielä sitäkin korkeampia. Kaikki analyysitalot — mukaan lukien Fortumin analyytikot — näkevät, että tällainen ei ole mitenkään poikkeuksellista, vaan ensi talvena voi tulla yhtäläisiä sähkönhintoja ja voidaan nähdä yhtäläisiä hintapiikkiä ja volatiliteetti hinnassa kasvaa.

Eli tämä kysymys on nyt ratkaistava sillä tavoin, että miten me saadaan sitä energiaa kotimaahan, nyt kun venäläistä tuontienergiaa ei enää siinä määrin tule. On ihan täysin selvää se, että tämä Venäjän raakalaismainen hyökkäys Ukrainaan ja siitä Venäjään kohdistuneet pakotteet osaltaan vauhdittavat tätä vihreää siirtymää pois fossiilisista polttoaineista, pois fossiilisesta energiasta, ja sehän on tavallaan hyvä asia. Mutta tämän siirtymäkauden ajaksi meidän on otettava kaikki keinot käyttöön, koko energiapaletti on otettava käyttöön. Nyt mitään keinoja ei voida rankata pois tässä vaiheessa. On tärkeätä, että me saadaan Fennovoimalle uusi laitostoimittaja, ja on tärkeätä, että me tuetaan pienten modulaarien minireaktoreiden luvitusta, mutta me tarvitaan myös kaikki kotimainen energia, mukaan lukien turve, pelletti, hake — kaikki pitää nyt ottaa käyttöön. Ja siellä missä turvetta voidaan nostaa, missä vielä ei ole alasajettu näitä laitoksia ja laitteistoja, sitä pitää ruveta tekemään, ihan kuin Itä-Suomessa on jo tehty. Eli nyt tämän siirtymäkauden ajaksi kaikki keinot pitää ottaa käyttöön, ja on hyvin vahingollista se, että hallitus tässä liian kunnianhimoisessa, liian ideologisessa ilmastopolitiikassaan nyt ei ole hyväksynyt eikä ymmärrä tätä, että nämä kaikki keinot on otettava käyttöön nyt. Meidän huoltovarmuus on erittäin tärkeä asia, ja tästä kokoomus on pitänyt huolta, tästä ovat muutkin puolueet täällä kantaneet huolta. Ei voida lähteä yksisilmäisesti vain katsomaan tietyllä tavalla tätä asiaa, vaan se pitää katsoa kokonaisvaltaisesti.

Arvoisa puhemies! Sen takia teenkin kokoomuksen vastalauseen 1 mukaiset lausumaehdotukset.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

16.39 **Markku Eestilä kok:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kannatan edustaja Kalevan tekemää esitystä.

Arvoisa puhemies! Ainakin itselleni tulee semmoinen tunne, että politiikka alkaa aika paljon tässä salissa irtaantua käytännön realiteeteista ja taloudesta. Me ollaan jo aikanaan

sovittu, että kun näitä EU-muutoksia, joita EU:sta tulee, käsitellään, niin me noudatamme sitä kaavaa, että kaikki pitää tapahtua samanaikaisesti: ekologinen kestävyys, taloudellinen kestävyys ja sosiaalinen kestävyys, joka käsitykseni mukaan sisältää alueellisen kestävyyden. Tämä ilmastolaki on sillä tavalla vähän ongelmallinen, että vaikka se ei suoraan nyt määrää mitään, niin se on puitelaki, joka kuitenkin sitoo ja ohjaa viranhaltijoita eri ministeriöissä, vaikka tämä on valmisteltu ympäristöministeriössä. Ja kun me tiedämme, mitä siellä Ukrainassa on tapahtunut ja mitä siitä seurasi energiamarkkinoille ja tulee seuraamaan, niin kyllähän tämä energian hinnannousu aiheuttaa suuria ongelmia nimenomaan siellä päin Suomea, missä ihmiset asuvat enemmän omakotitaloissa, käyttävät enemmän energiaa ja ovat pakotettuja käyttämään omaa autoa, ja sen takia edustaja Kalevan näkemykset, että meidän pitää energiapolitiikassa ottaa turve täysimääräisesti käyttöön, mitä tarvitaan sitten erityisesti lämmöntuotantoon... Toki meillä on paljon vastapainevoimaloita, joissa sähköä ja lämpöä tuotetaan yhtä aikaa. Siellä hyötysuhde menee yli 90:n. Jotenkin tuntuu, että meillä unohtuvat nämä talouden realiteetit, ja sen takia turve pitää ottaa, mutta meidän täytyy huomioida sekin, että eihän kukaan lähde tekemään pariksi vuodeksi tai kolmeksi vuodeksi turvetta, vaan meidän täytyy sitoutua koko vuosikymmenen ajan ostamaan turvetta niitä tuottavilta. Näin ollen turve onkin nähtävä osaksi vihreää siirtymää.

Kun me puhumme paljon tässäkin salissa ilmastopolitiikasta ja vihreästä siirtymästä, niin unohtuu yksi asia, joka on myös tässä ilmastolaissa aika pitkälle unohtunut: se, että vihreä siirtymä tarvitsee aivan valtavasti maametalleja. Kun me arvioimme tämänhetkisen kulutuksen, 7 miljoonaa tonnia maametallia, niin se tulee parissakymmenessä vuodessa olemaan 30 miljoonaa tonnia. Nämä luvut eivät nyt sinänsä merkitse mitään, mutta se kertoo sen, että jonnekin tässä maapallolla on valtava määrä uusia kaivoksia perustettava ja entisiä, jotka ovat mahdollisesti vähän niin kuin lepäämässä, avattava uudelleen. Jotenkin tulee semmoinen tunne, kun täällä luonnonsuojelulakia aikaisemmin tänä iltana käsiteltiin ja nyt ilmastolakia, että olemmeko me oikeasti sitä mieltä, että meidän takapihalta eli Suomesta ei nyt saa etsiä malmia eikä tänne saa perustaa kaivoksia. Eihän niitä välttämättä kukaan rakasta, mutta kun ne ovat välttämättömiä tämän vihreän siirtymän toteuttamiseksi. [Puhemies koputtaa] Ei voi olla uusiutuvaa energiaa eikä sähköistä liikennettä, jos ei ole valtavan paljon enemmän metallia kuin tänä päivänä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

16.42 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! Tämä ilmastolaki on tosi tärkeä laki, ja on erityisen tärkeää, että meidän hallitusneuvotteluissa sopimamme Suomen hiilineutraaliustavoite saadaan nyt lakiin kirjattua. Se on tapa varmistaa, että tämä ilmastotyö ei jää riippumaan tulevien hallitusten mielenliikkeistä vaan ilmastotoimet jatkuvat vähintään samalla kunnianhimon tasolla kuin mitä tämä hallitus on sopinut. Eli se tarkoittaa, että tämä laki tulee olemaan yksi sellaisista pitkäjänteisistä laeista ja kestämään yli vaalikausien, ja sen takia tämä on merkittävää.

Minä olen pitänyt täällä jo aiemmin useamman puheenvuoron ja kommentoin siksi vain lyhyesti muutamaa asiaa, mistä en ole vielä ehtinyt puhua.

Ensinnäkin nämä kulutusperäiset päästöt, jotka eivät sisälly meidän ilmastolaskentaamme. Minä ajattelen, että se on hieman itsepetoksellista, koska me silloin ulkoistamme osan meidän päästöistämme ja vastuumme niistä päästövähennyksistä meidän vastuumme ulkopuolelle. Minä itse toivon, että tämä tulee toivottavasti muuttumaan, ja haluan tässä nostaa

esimerkiksi Ruotsin, jossa tätä työtä tehdään — käsittääkseni siellä ollaan pidemmällä kuin missään muussa maassa. Siellä on juuri tänä vuonna parlamentaarinen työryhmä ehdottanut, että Ruotsi ottaisi ensimmäisenä maana maailmassa käyttöön tavoitteen kulutusperäisille päästöille ja kehittäisi sitten myös tätä laskentaa, jolla kulutusperäisiä päästöjä voidaan vähentää. Minä itse toivon, että Suomessa nyt seurattaisiin tarkasti tätä työtä, mitä Ruotsissa tehdään, ja toivottavasti mekin saamme tavoitteen oman kulutuksemme päästöjen vähentämiselle sitten pian.

Ja lyhyesti kommentoin opposition puheenvuoroja, koska ollaan nyt täältä kuultu tätä kritiikkiä.

Ensinnäkin perussuomalaiset, te esitätte, että hallitus tekee liikaa ilmastotoimia ja niistä pitäisi nyt luopua, ja te olette tätä vaatineet tietenkin jo aikaisemmin, mutta nyt on valittu syyksi tämä sotatilanne. Itse päinvastoin ajattelen, että tämä geopoliittinen tilannehan on nimenomaan syy entisestään vauhdittaa vihreätä siirtymää ja että on hyvä huomata, että ilman jo tehtyjä ilmastotoimia Suomi olisi vielä vaikeammassa tilanteessa energiapoliittisesti. Eli voidaan nähdä, että ilmastotoimet ovat myös toimia Suomen turvallisuuden edistämiseksi.

En ehtinyt [Puhemies koputtaa] nyt kommentoida kokoomusta, mutta pidän sitä hieman surullisena, että ette ole mukana tässä ilmastolaissa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

16.45 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Ensinnä kannattaa muistaa, että tämä ilmastolaki on puitelaki. Elikkä sillä on ohjausvaikutus, suoraa laillista vaikutusta ei ole. Mutta sitten se asia, joka näissä ilmastoasioissa minua tavattomasti häiritsee, on totuuden puute. Suomi on tällä hetkellä oikein rehellisesti laskettuna lähes hiilineutraali maa. Minkä takia ympäristöministeriö ja yleensä valtion johtava hallinto eivät tottele sitä, mikä meitä kansanedustajia velvoittaa, ehdoton totuuden vaatimus? Se on suoraan perustuslaissa.

Meillä on päästökauppaan laskettu turvepelloille kahdeksan miljoonan tonnin päästö, joka ei pidä paikkaansa. Se on aivan huuhaata. Se ei ole puoltakaan siitä. Ehkä se pari kolme miljoonaa tonnia on, mutta ei enempää. Koskemattomien, neitseellisten, soiden sitoma hiilimäärä on viisi miljoonaa tonnia. Ja sitten metsien koko hiilinielua ei lasketa suomalaisten eduksi, kun hiilinieluja lasketaan. Näistä koostuu lähes, sanotaan, 13—15 miljoonan tonnin päästö, joka on meille laskettu väärin ja suomalaisten vahingoksi.

Äsken katsoin juuri, jotten puhu arvoisille edustajille mitään muuta kuin ehdotonta totta, että päästökaupan mukaan tällä hetkellä hiilidioksiditonnin hinta on 84 euroa. Ja kun lasketaan vaikka 15 miljoonan tonnin mukaan, kun yhden tonnin hinta on 84 euroa, niin se määrä, mikä siellä on, 15 miljoonaa tonnia kerrottuna 84 eurolla — laskekaapa, miten paljon me maksamme turhasta tai nostamme kustannuksia turhasta Euroopan unioniin päin. Löytyykö tästä talosta yhtään kansanedustajaa, jolla kantti kestää sanoa, että maksetaanpa nyt se 1,5 miljardia ihan turhasta?

Me olemme sellaisessa kustannuskriisissä tämän vuoden loppupuolella, että ei ole ennen nähty. Ensimmäinen kvartaali meni vielä jotenkuten, kun oli hyviä kasvuedellytyksiä ja koronan jälkivaiheen takia talous kävi aika hyvin. Mutta nyt me maksamme noin puolitoista miljardia ihan turhasta. Aiheutamme meidän suomalaisille kansalaisille — opiskelijoille, eläkeläisille, pienituloisille, perheille, joilla on paljon lapsia, ja kaikille suomalaisil-

le — turhia kustannuksia valtavat määrät. Tämä laskuri käy, arvoisat Suomen veronmaksajat, teille vahingoksi silloinkin, kun te nukutte.

Katsoin äsken sähkön hintaa sähköpörssistä. Aamupäivällä oli vapaan sähkön niin sanottu vuorokausihinta Nord Poolissa yli 200 euroa, äsken taisi olla vielä 170 euron paikkeilla, megawatilta. Siis maksamme keväällä, lämpimän aikana, sähköstä lähes 200 euroa megawatilta, mikä tarkoittaa sähkölaskussa, aiheuttaa sen — sähkön hinta on sen 20 senttiä, sitten tulee verot päälle ja siirtomaksu ja vaikka mitä — että pahimmillaan sähkön hinta voi olla 50 senttiä kilowattitunnilta. Se käytännössä tarkoittaa sitä, arvoisa puhemies, että tässä maassa kohta kaikki maksaa niin valtavasti, että meillä ei ole siihen varaa. Vuokrat nousevat aivan älyttömästi, kuljetuskustannukset älyttömästi, ruoka kallistuu älyttömästi. Kuka tämän lystin maksaa?

Täällä puhutaan silmät kosteina siitä, varsinkin vihreät, että nyt me ollaan ekologisia. Ja muistakaa, arvoisat Suomen kansan edustajat, että kun kotimaisten kiinteiden polttoaineiden, turpeen ja puun, käyttöä näköjään halutaan rajoittaa — muistakaa, hyvät ystävät — että aina korvaava energiaraaka-aine on fossiiliraaka-aine. Aina. Ja sitten Gasum ilmoitti just eilen, että siellä on suuria vaikeuksia. He käyvät Gazpromin kanssa oikeutta, kun pitäisi maksaa ruplissa nämä kaasulaskut. Sehän ei tule toteutumaan, kuten Euroopan unioni on jo sopinut keskuudessaan. Tämä tarkoittaa, arvoisa puhemies, sitä, että kun kaasu menee kiinni, niin se kustannusryöpsähdys, se kustannusten kiihtyvä nousu, on sellainen, jota ei ole ennen nähty. Olemme sellaisissa vaikeuksissa. En halua, arvoisa puhemies, ketään pelotella, mutta sen verran pitää olla ennustajan lahjoja ja talouden ymmärrystä, että ymmärtää, mihin olemme menossa. Maksamme aivan turhasta Euroopan unionille laskuja, joita ei tarvitsisi maksaa. Yhtäkään ministeriä ei Suomen hallituksesta löydy, joka sanoo, että tämä teidän kannattaa maksaa. Ei varmasti löydy. Ja jos sellainen löytyy, niin pyydän kunnioittamaani peruspalveluministeriä esittelemään sen ministerin allekirjoittaneelle. Minä haluan keskustella hänen kanssaan.

Sitten, arvoisa puhemies, jatkoksi vielä se, että tätä vihreää siirtymää kun ollaan hellimässä, tuntuu, että tämä vihreä siirtymä on maailman uhanalaisin laji kaikista lajeista, sitä pitää tehdä kaikin keinoin. Edustaja Eestilä kuvasi sen ehkä parhaiten, kun hän sanoi, että siinä pitää huomioida kuitenkin myös ekologiset, taloudelliset ja sosiaaliset näkökulmat. Niitä ei ole huomioitu pätkääkään. Me lakkautetaan tästä maasta tehtaita, pistetään työpaikkoja kiinni, kun meillä on vihreä siirtymä. Eihän tämä tällä keinoin voi mennä. Jos me jatkamme tällä keinoin, niin, arvoisa puhemies, tästä maasta lopetetaan metsäteollisuutta enemmän kuin koskaan on nähty. Ja muistakaa: se tehdas, mikä kerran menee kiinni, ei tule ikinä takaisin.

Ja sitten meillä vielä puhutaan siitä, kun kaikki me tiedämme, että turve uusiutuu. Euroopan unioni itsessään vaatii — jokaisesta paperista löytyy se lause — että kaiken pitää perustua tutkittuun tietoon. Tämä on tutkittu. Suomen soiden tilanne silloin jääkauden jälkeen tiedetään tasan tarkkaan, ne miljoonat tonnit, paljonko siellä on turvetta kasvanut. Se on yli 70 miljoonaa tonnia. Jääkaudesta on 10 000 vuotta aikaa. Ei ole vaikea laskutoimitus, kun minäkin sen osaan. Ja nyt sitten, tämä kun on tehty fossiiliseksi, tämä on aiheuttanut sen, arvoisa puhemies, että tällä hetkellä kun puhutaan kauniita sanoja, että me ostamme energiapuuta, energiapuuta tulee tienvarteen, niin hyvin vähän sitä tulee. Energiapuun ostajat — ne voimalaitosten ostomiehet, jotka ostavat raaka-ainetta omien voimalaitostensa polttoaineeksi — ovat samoilla leimikoilla, millä ovat Stora Enso, Metsä Group ja UPM. Aivan samoja tukki- ja kuituleimikoita ostetaan.

Milloin me lopettaisimme, arvoisat edustajakollegat, tämän itsemme huijaamisen? Jos me tällä keinoin jatkamme, niin ihan varmasti tämän ilmastohumpan loppuvalssin tahti mennään sillä tavalla, että metsäteollisuus pistää luukut kiinni. Viime vuonna metsäteollisuuden tuotto, vientitulo tähän maahan, oli 13 miljardia euroa. Suomessa ei ole yhtään kansalaista, joka ei jollakin tavalla suoraan tai välillisesti hyötyisi metsien tuotosta. Ja me leikimme tällä asialla täällä niin kuin jotkut lapset hiekkalaatikolla, että meillä on kivaa. Saa olla kivaa — elämän pitää ollakin kivaa, ettei veritulppa tule liian nuorena — mutta tällä tavalla kun tuhoamme Suomen kansantalouden, niin kaikkea muuta se on kuin kivaa. Ja siinä ministerin äsken esittelemät sosiaali- ja terveydenhuollon puheenvuorot, joita saimme onneksi kuulla, [Puhemies koputtaa] kiitos niistä, ovat tämän murheen pienimpiä murheita. Tämä on megaluokan ongelma niihin verrattuna.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström, olkaa hyvä.

16.52 **Johan Kvarnström sd:** Ärade talman, arvoisa puhemies! Tässä on kyse erittäin tärkeästä laista, joka on yksi tärkeimmistä ilmastopolitiikan saralla tällä kaudella. Ilmastolain uudistaminen on tärkeää, jotta saavutamme hiilineutraaliuden tavoitteen vuonna 2035 ja jotta ilmastotyö voi jatkua sujuvasti vaalikausien yli. Suomeen tarvitaan nykyistä kunnianhimoisempi ilmastolaki, joka toimii vahvana ohjauskeinona ilmastopolitiikalle. Käsiteltävänä oleva esitys on juuri semmoinen.

Samalla on tosiaan niin, että paljon muuttui juuri niinä viikkoina, kun tämä esitys annettiin eduskunnalle maaliskuun alussa. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa voimistaa akuuttia tarvetta fossiilisista polttoaineista irtautumiseen ja vihreän energian murrokseen. Ympäristövaliokunta korostaa mietinnössään, että ilmastolaki ohjaa kehitystä tähän suuntaan mutta ei välttämättä niin lyhyellä perspektiivillä kuin mitä Venäjän energiasta irtautuminen nykyisessä tilanteessa edellyttää. Meidän pitää tietenkin aina varmistaa Suomen huoltovarmuutta ja jatkuvasti nähdä, miten ilmastopolitiikka vaikuttaa tähän.

Arvoisa puhemies! Toisessa vastalauseessa sanotaan, että hallituksen esityksessä on lukuisia ongelmia ja että merkittävä osa niistä kiteytyy suunnitelman liialliseen kunnianhimon tasoon. Minun näkemykseni mukaan tilanne on ihan erilainen. Kuten mietinnössä todetaan, jo toteutettu vahva ilmastopolitiikka ja siirtymä kohti hiilineutraaliutta osaltaan lieventävät kustannussokkia, jonka Venäjän sota Ukrainassa on aiheuttanut. Kunnianhimoinen ilmastopolitiikka on velvoite, josta Suomi hyötyy ehkä jopa enemmän kuin on arvioitu. Ympäristövaliokunta korostaa nimittäin talousvaliokunnan tavoin, että ilmastotoimien talousvaikutusten arvioinneissa ei ole riittävällä tavoin otettu huomioon toimien innovaatio- ja vientipotentiaalia ja dynaamista vaikutusta kilpailukykyyn. Suomalaisen teollisuuden edelläkävijyys puhtaiden ja vähäpäästöisten ratkaisujen alalla voi muodostaa merkittävän kilpailuedun. On selvää, että sähkön tarve tulee merkittävästi kasvamaan samalla, kun myös Venäjän energiasta tulee irtautua.

Toinen tärkeä asia tässä kontekstissa on kuntien rooli. Mietinnössään ympäristövaliokunta korostaa valtionhallinnon ohella kuntien suurta merkitystä Suomen hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamisessa, sillä niiden päätösvalta kattaa monia käytännön ilmastotoimia paikallistasolla.

Ärade talman! Den andra föreliggande reservationen framför att den ambitiösa klimatpolitiska linjen vore till skada och att den skulle missgynna Finland. Egentligen är det precis tvärtom. Som det står i miljöutskottets betänkande: ”Den redan genomförda starka klimatpolitiken och omställningen till klimatneutralitet bidrar till att lindra den kostnadschock som orsakats av kriget i Ukraina.” Om vi hade varit ännu mer ambitiösa tidigare vore vi nu i ett bättre läge. Svårast är situationen för de länder, industrier och strukturer som är mest beroende av fossila bränslen. Det gäller att komma in på hållbar väg, både av klimat- och säkerhetsskäl.

Det är vidare viktigt att miljöutskottet betonar att fastställandet av rättvisan i fråga om både innehåll och metoder behöver stärkas i det klimatpolitiska planeringsarbetet. Hela syftet är ju att lagen ska bidra till att säkerställa rättvisa klimatåtgärder. Då klimatpolitiken är rättvis och inkluderande får den också acceptans och stöd. Vi behöver se det hela som ett gemensamt projekt, på alla nivåer, där vi människor stärker hållbarheten tillsammans. Vi ska inte döma varandra, utan förbättra vår vardag och våra sätt att leva på ett sätt som gynnar oss genom sundare livsstilar och renare luft och på ett sätt som bidrar till att rädda och stärka biodiversiteten.

Vi finländare gillar inte i grund och botten slit-och-släng och kortsiktig vinning på bekostnad av de förutsättningar för gott liv som naturen ger. Vi älskar naturen och att få ner kostnader genom kunnande. Som det står i betänkandet kommer användningen av fossil energi på sikt att bli dyrare samtidigt som ersättande, utsläppssnåla alternativ kommer att bli billigare. De som går i bräschen gynnas särskilt, och det ska vi göra. Den förnyade klimatlagen och de klimatpolitiska planerna kommer att styra utvecklingen i riktning mot ett utsläppssnålt samhälle där det är lättare och mer acceptabelt för hushållen att minska utsläppen. — Kiitos, tack.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, Jukka, olkaa hyvä.

16.57 **Jukka Mäkynen ps:** Arvoisa herra puhemies! Aluksi haluan kiittää edustaja Hoskosta aivan erinomaisesta puheesta. Ja sanon edustaja Kivelälle, joka poistui valitettavasti jo salista, että hallituspuolueiden kannattaisi kuunnella muitakin kuin vihreiden omia asiantuntijoita. Netistä löytyy ihan muutakin asiantuntevuutta kuin vain ne harvat ja valitut.

Arvoisa puhemies! Yhtä asiaa ihmettelen, kun puhutaan luonnonsuojelusta ja metsistä. Miksi Euroopan unionista tulee meille ohjeet, miten metsiä pitää hoitaa? Suomi on maailman paras metsänhoitaja pitkällä kokemuksellaan ja ammattitaidollaan. Tuskin valehtelen, jos väitän, että meidän metsäteollisuutemme on maailman paras. Metsäkoneteollisuutemmekin on maailman paras ja kehittynein, josta muut maat vain ottavat oppia. Miten voi olla mahdollista, että jostakin Euroopan unionista käskytetään meitä tällaisissa asioissa? Ovatko vihreät mepit kertoneet unionissa Suomesta jotain muuta tietoa siihen suuntaan, mitä pitäisi? Meidän kuuluisi olla se taho, joka tässä asiassa kertoo Euroopan unionille, miten asiat tehdään oikein.

Odotan vain sitä hetkeä, kun EU keksii unionille uuden yhteisen pullonpalautusjärjestelmän. No, meillähän se pullonpalautusjärjestelmä on jo olemassa ja toimii loistavasti. Hoidetaanko asia taas niin, että esimerkiksi Italia kehittää toisenlaisen palautusjärjestelmän, joka lobataan EU:lle, ja me joudumme romuttamaan oman järjestelmämme ja vaih-

tamaan uuteen, koska määräys tulee Euroopan unionista? Varmaankin se olisi sellainen palautusautomaatti, joka ei pakkasella edes toimisi.

Arvoisa puhemies! Suomalaisten meppien kannattaisikin olla enemmän Euroopan unionissa äänessä sillä tavoin, että mekin joskus hyötyisimme osaamisestamme. Nythän siellä vain nöyristellään, paitsi kaksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

17.00 **Markku Eestilä kok:** Arvoisa puhemies! Valitettavaa, että edustaja Kivelä lähti täältä pois — oltaisiin voitu vähän vaihtaa näkemyksiä ja keskustella asiasta.

Itse pidän hieman valitettavana, että tämäkin ilmastokeskustelu ja vihreä siirtymä ajautuu semmoiseen tilanteeseen, että joko ihminen on puolesta tai sitten vastaan, mutta ilmeisesti Suomi on yhden totuuden maailmanmestari. Se näkyy tässä Nato-kysymyksessäkin — että ennen oltiin pääsääntöisesti vastaan ja yhtäkkiä oltiin pääsääntöisesti puolesta, mutta jotenkin siltä väliltä ei tuntunut löytyvän sitten näkemyksiä ennen kuin oli pakko.

Tämä on suuri puute, koska totta kai me kaikki haluamme edistää luonnonsuojelua ja parempaa ympäristöä ja parempia vesistöjä tänne ja saada kaikkea hyvää luonnolle aikaan, mutta kun meillä kuitenkin jonkun on pakko tuottaa energiaa ja jonkun on pakko tuottaa ruokaa. Jos me otetaan tässä ilmastokeskustelussa esimerkiksi nämä turvepellot, joita on hyvin vahvasti syytetty, että ne ovat uhka maapallolle, niin silloin pitää samalla kertaa sanoa, että Ukrainan pellot ovat uhka maapallolle, kun ne ovat aivan samanlaisia peltoja, eloperäisiä maita, ja ne päästävät hiilidioksidia ilmaan — mutta niitä on pakko viljellä, että ihmiset saadaan Pohjois-Afrikassa ja muualla maailmassa ruokittua. Miten tämmöinen harha oikeasti voi olla näin kollektiivinen? Minä en moiti ketään kansanedustajia, mutta ehkä pikkuisen pyyhkeitä annan jonkun median edustajille, että ne kerta toisensa jälkeen tätä samaa suurta vedätystä pyörittävät. Totta kai kun ihmiset ovat urbaaneja ja he klikkiotsikoiden perusteella tekevät päätöksiä, niin he luulevat, että oikeasti tämä on ihan katastrofi, kun turvepeltoja on Suomessa. Ne pellothan ovat parhaita: niissä on paljon typpeä, niitä ei tarvitse paljon typpilannoittaa, ja ne kestävät kuivuutta, mikä todennäköisesti on tulossa.

Mutta kaikkein surullisinta on, että kun vihreästä siirtymästä puhutaan joka yhteydessä, niin Suomi ei vain kerta kaikkiaan tuo sitä esille, että tänne tarvitaan lisää kaivoksia. Käytän kohta luonnonsuojelulain kohdalla puheenvuoron, että ei se voi olla niin, että meillä on tämmöinen nimby-ilmiö, että kunhan muualle tulee kaivoksia, niin se on hyvä, koska kaivokset aina aiheuttavat ympäristölle ongelmia — me emme pääse siitä mihinkään — mutta jos me meinaamme sähköistää liikennettä, me meinaamme uusiutuvaa energiaa edustaa, mikä on vihreän siirtymän tavoite, niin silloin me tarvitaan niitä maametalleja, ja minä en ainakaan hyväksy sitä, että Suomessa kielletään kaivoksien malmin etsintä ja vaikeutetaan sitä, koska se on osa vihreätä siirtymää. Se aiheuttaa luonnolle ongelmia, mutta tämä on jotenkin käsittämättömäksi mennyt, että tämä käytäntö karkaa ja politiikkaa pitäisi tehdä vain klikkiotsikoiden perusteella ja kaikki kertovat mukavia kertomuksia, mitä tämä on. Että valitettavasti energiapolitiikka ja ruuantuotanto aiheuttavat ongelmia ympäristölle, mutta todellisuus... — Arvoisa puhemies! Tulen sinne pönttöön. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Kiitoksia, arvoisa puhemies! Käytän tämän puheenvuoron sen takia, että pidän Euroopan unionin keppilinjaa vääränä. Se aiheuttaa juuri sen reaktion, mitä ei pitäisi aiheuttaa. Tänä päivänä johtavat yritykset koko ajan keksivät uusia innovaatioita, koko ajan ne kehit-

tävät teknologiaa, jotta päästäisiin puhtaampaan ympäristöön ja kaikella tavalla otettaisiin paremmin luonto huomioon. Tämä tehdään metsäteollisuudessa. Yritykset ovat valtavasti tehneet käytännössä työtä, ja tämä on se linja, mitä pitäisi tukea. Tuotekehitys ja innovaatiot, ne pitäisi nostaa sinne neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta ja koko ajan pyrkiä paremmin ja puhtaammin tuottamaan, mutta tämä raippa, mitä Euroopan unionin komissio ja varsinkin varapuheenjohtaja Timmermans meille tarjoavat, on koko ajan se, että nostetaan veroja ja nostetaan kulurakennetta, ja totta kai varsinkin Itä-Suomessa ja Pohjois-Suomessa ihmiset ovat takajaloillaan, koska he joutuvat suhteellisesti enemmän maksamaan koko tämän vihreän siirtymän ja näiden ilmaston vastaisten toimien kustannuksista.

Perussuomalaiset tätä asiaa paljon pitävät esillä, kuten myös keskustassa tietyt kansanedustajat ja kokoomuksessa tietyt kansanedustajat, ja näin sen pitää olla, koska itse voin täällä pöntössä todeta, että aika paljon itse kuljen metsässä ja kalastelen, ja haluan, että metsät ovat monimuotoisia, vedet ovat paremmassa kunnossa ja meillä olisi parempi ilmasto, mutta kyllähän se on pakko mainita, että ihan sama, mitä me täällä Suomessa tehdään, niin globaalit mittarit eivät värähdä. Ilmasto on globaali ongelma, niin tuntuuhan se vähän hassulta, jos meidän otsikot kirkuvat, että turvepellot pitää kieltää, mutta samanaikaisesti toisella sivulla lukee, että Intia lisää kivihiilen kulutusta. Että jonkunmoinen realismi pitää olla.

Toivottavasti Euroopan unioni vaihtaa vähän vaihetta ja lähtee siihen, että tuetaan teknologista kehitystä. Sitten meidän pitää ydinenergialaki muuttaa, että se tietyllä tavalla sallii nämä modulaariset pienydinvoimalat. Niitä ei vielä ole myynnissä, mutta nyt pitää laki muuttaa ja lähteä projekteihin mukaan. Kaikki pitää tehdä niin, että me tuotetaan puhtaammin, ja itse olen sitä mieltä, että pitää tähdätä jollakin aikajänteellä, jota en osaa sanoa, että päästään Suomessa pois polttoon perustuvasta energiasta, mutta sinne ei päästä ilman, että se teknologia kehittyy, ja siihen menee aikaa ja välimatkalle tarvitaan turvetta, ja meidän täytyy olla sen verran rehellisiä myös turvetuottajia kohtaan, että koko vuosikymmen on oltava takaisinmaksuaikaa, kun koneisiin investoidaan.

Arvoisa puhemies! Haluan nämä sanat käyttää täällä eduskunnassa niitten kansanedustajien kuullen, jotka ovat kiinnostuneita oikeasti näistä käytännön asioista. Että ei Suomessa kyllä pitkälle pötkitä, jos me vain lähdemme ideologisen syyn ja jonkun klikkiotsikon perusteella puhumaan puolitotuuksia tässä salissa. Pitää mennä sinne koneitten äärelle ja miettiä, mitä nämä asiat käytännössä tarkoittavat, ja lainsäädäntö pitää viedä niin, että tehdään käytäntöä edistäviä toimenpiteitä eikä teoriaa edistäviä toimenpiteitä. [Jukka Mäkynen: Loistava puhe!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.06 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa puhemies! Vielä jatkoksi edelliseen puheenvuorooni.

Tällä hetkellä sähkön hinta sähköpörssissä, Nord Poolin vuorokausihinta, on 193 euroa megawattitunnilta. Kun ensi talvi koittaa ja meillä on sähköntuotanto tämä ja Venäjältä tuonti käytännössä on jo loppunut, niin meillä ensi talvena saatte tuon 193:n eteen pistää ykkösen. Ja se tarkoittaa käytännössä sitä, että esimerkiksi kaikki paperitehtaat Suomessa pysähtyvät. Sillä sähkön hinnalla ei kannata tehdä paperia, ei kannata sahata puuta, ei kannata tehdä mitään. Ruotsissa tämä on jo koettu: kun sähkön hinta nousi älyttömän korkealle, niin muutamat paperitehtaat pistettiin kiinni.

Tämä varsinkin vihreiden keskustelu on aivan vastuutonta. Heillä on kaikilla tämä yksi päämäärä kiiltävänä silmissä — ihaillaan ilmastonmuutoksen pysäyttämistä — vaikka samaan aikaan tässä maailmassa rakennetaan valtava määrä kivihiilellä toimivia voimaloita, kun muuta ei ole.

Saksa muka lopetti ydinvoiman, nyt se on saamassa maakaasun vihreälle listalle. Talousvaliokunnassa oli huippuasiantuntija, joka todisti meille, miten ympäristöystävällistä maakaasu on, kuulemma tulee hiiltä vähemmän. Miten metaani, etaani, propaani ja butaani voivat tuottaa vähemmän hiiltä ilmakehään kuin Suomessa poltettava uusiutuva turve ja puu? Siis fossiilinen saa vihreän leiman kylkeen ja uusiutuvat materiaalit pannaan päästökaupan uhreiksi, elikkä ne ovat ilmaa saastuttavia, hiilidioksidia tuottavaa tuotantoa.

Jos katsotaan vaikka Suomen energiatuotantoa, niin meillä on koko valtakunnassa kiinteistöjen lämmitys lähes poikkeuksetta kaukolämmöllä. Tämä kaukolämpöverkko on rakennettu Suomeen, sanotaan, viimeisen 30—40 vuoden aikana. Sen jälleenrakennusarvo on kymmeniä miljardeja. Ja nyt meillä täällä taivastellaan, että meidän pitää siirtyä polttoon perustumattomiin lämmityskeinoihin. Mikä on se polttoon perustumaton lämmityskeino, jolla tungetaan sinne kaukolämpöverkkoon se lämpö ja siinä samalla tuotetaan noin 3 000 megawatin teholla sähköä, kun on kova talvipakkanen? Siis tämähän on aivan katastrofipolitiikkaa, kun ei nähdä totuuksia. Mennään kuin hurmoksessa eteenpäin ajattelematta, mitä meidän politiikallamme seuraa.

Ja sitten Euroopan unionin politiikasta. Talousvaliokunnassa oli juuri esillä tämä Euroopan ilmastopolitiikka, ja nyt siellä on leviämässä semmoinen kummallinen ajatus, että me annetaan Euroopan unionista tukia, jotta saadaan nämä ilmastotavoitteet toteutettua, siis avustuksia eri maihin. Arvatkaapas, mistä ne tuet sitten kerätään. Euroopan unioni on saanut jo verotusoikeuden. Aikanaan varoitin elvytyspaketin ja siihen liittyvän selonteon yhteydessä, että ei pidä Euroopan unionia päästää suomalaisen työmiehen ja suomalaisen perheenäidin tai yrityksen kukkarolle. No nyt se on sitten tulossa — ja tulee rytinällä. Ja kun se EU-verotus kasvaa, niin suomalainen verotus pienenee, eli valtio saa yhä vähemmän valtion kassaan verotuloja, koskee myös kuntia. Euroopan unioni kasvattaa byrokratiaa ja maksaa tukiaisia sinne, minne me ei niitä edes haluta. Jos joku tässä eduskunnassa tai tätä lähetystä jossakin seuraava ihminen tietää, miten tämä mahdoton yhtälö ratkaistaan, niin toivon, että otatte yhteyttä. Minä haluaisin kuulla sen, jotta en tämän vaikean asian kanssa itsekseni painisi. Tämä ei nimittäin tunnu hyvältä. Tämä jatkuva tukipolitiikka, mitä EU harjoittaa tänä päivänä... On annettu jo selviä sähkön hinnan alennuksia semmoisille valtioille, jotka tekevät fossiilisilla sähköä. Annetaan hinnanalennuksia, ja se maksaa — en tiedä, mistä kassasta rahat tulevat. Ja meillä ei saa edes kotimaista turvetta polttaa. Jo on aikoihin eletty.

Ja sitten kun tuli tämä polttoon perustuva energia, se kaukolämpöputki, niin varsinkin vihreät kansanedustajat tässä salissa puhuivat suureen ääneen, että nyt on tämä geolämpö eli syväkaivoja porataan Helsinkiin ja sillä tehdään kaukolämpöverkkoon lämpö. Oli Fortumin hanke, joka maksoi 60 miljoonaa, ja sitten tämä Mika Anttosen hanke, joka tiettävästi oli vähän halvempi, eli pistettiin lähes 100 miljoonaa euroa niihin reikiin, joita sinne porattiin, taitavat olla Espoon kaupungin alueella. Mitä sieltä tuli? No, kolme tavattoman syvää porakaivoa, joista ei ole mitään hyötyä. Tämän piti korvata sitten fossiililämpö. Jos tällaisilla puheilla ohjataan eduskunnan toimintaa, niin kyllä minä pikkuisen olen vihainen siitä, miksi näin tehdään.

Ja Euroopan unionilla itsellään ei ole mitään mandaattia tulla Suomeen sanomaan, miten me rakennamme tätä maata ja energiatehokkuutta, pitääkö talojen eristyksiä parantaa, korjaammeko kunnantalon tai sairaalan tai koulun joskus, se on täysin maan oma asia. Kukaan ei tunnu Euroopan unionin komissiossa kunnioittavan enää liittymissopimuksia. Varmaan kohta tullaan tarkastamaan kotejakin, että onko teillä uunissa sopivat puut ja lämmitättekö yleensä puulla vai jollakin muulla. Tällainen on näköalatonta, nihilismiksi melkein sanoisin tätä ajatusmaailmaa, jossa on vain yksi totuus, jota kaikkien pitää kumartaa.

Olen yrittänyt tiedotusvälineille markkinoida ajatusta, että eikö voitaisi joskus puhua tottakin, paljonko tämä vaikuttaa ihmisten kotitalouteen, rahankäyttöön, elämään yleensä, suomalaisiin työpaikkoihin, verokertymään. Ketään ei tunnu kiinnostavan, hyvin harva lehti on niistä innostunut. Yleisradioon ei varmasti pääse — se on täysin sellaisen mielipiteen hallussa, että ei kerta kaikkiaan tällaiselle totuudelle enää ole sijaa siinä talossa. Olkoon niin, minulle se vallan hyvin sopii, mutta kukaan ei mahda mitään sille, kun tämä syksyllä kävelee vastaan meitä. Mitä te teette, arvoisat kansanedustajakollegat, sinä päivänä, kun sähkö maksaa 1 000 euroa megawattitunnilta? Silloin ei tehdä mitään. Perheet menevät semmoiseen konkurssiin, jota ei ole ennen nähty. Ja vielä korko nousee — me tiedämme kaikki sen tänä päivänä Euroopan keskuspankin tiedotteista ja Suomen Pankin tiedotteista, joita Olli Rehn ansiokkaasti meille aina määrävälein jakaa, samoin suurten suomalaisten pankkien johtajat näitä pörssitiedotteita ja markkinatiedotteita. Kun korko tulee nousemaan rajusti, niin sitten ollaan semmoisessa liemessä, jota ei ennen... Aikanaan se 90-luvun alun lama oli kauhea paikka. Se on vielä lastenleikkiä sen edessä, mitä nyt on tulossa, jos ei pikkuhiljaa ruveta järkeviä asioita tekemään, ruveta tekemään oikeaa politiikkaa suomalaisten hyväksi ja lopeteta tätä eurohumppaa. Tämä tulee niin valtavan kalliiksi. Meidän pitää tästä huolehtia. Niin kuin Urho Kaleva Kekkonen sanoi, Suomen valtion tehtävänä ja Suomen eduskunnan tehtävänä on suomalaisten asioiden hoitaminen, ei kenenkään muun. Kukaan muu ei sitä meidän puolestamme tee.

Tämä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus, jota kannatan myös, on sekin tärkeä asia, mutta jos meillä ei ole rahaa, niin sitäkään ei pysty tekemään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Laakso, olkaa hyvä.

17.13 **Sheikki Laakso ps:** Arvoisa puhemies! Äsken kuulitte vahvaa kannanottoa, ja oikeasti täytyy kiittää edustaja Hoskosta siitä rohkeudesta, jolla tavalla tuotte oikeasti näitä asioita esiin. Ja pakko on kyllä myös kiittää edustaja Eestilää ja Mäkystäkin omista puheenvuoroistaan.

Ilmastolakiin liittyy aika paljon sanoja ”jos”, ”ehkä”, ”saattaa”, ”oletetaan”, ”haaveillaan”. Kaikki hyvät argumentit alkavat yleensä jollain näistä tai vastaavilla sanoilla: ”meillä on mahdollisuus”, ”meillä on ehkä mahdollisuus”, ”jos saattaa olla vaikka mahdollisuus”. Meistä saattaa tulla vihreän siirtymän voittaja, kun me tehdään kireää ilmastopolitiikkaa, mutta aina joka ikisessä puheessa käytetään näitä sanoja, mitä äsken mainitsin. Mielestäni silloin kun pelataan sanoilla ”jos”, ”ehkä”, ”saattaa”, ”oletetaan”, ”haaveillaan” tai vastaavaa, pelataan venäläistä rulettia. Silloin heitetään oikeasti aivan liian sattuman varaan, mitä meille tulee käymään. Meidän pitäisi oikeasti tietää ja perustaa kaikki päätöksenteko faktaan, ei haaveisiin.

Minulla on henkilökohtaisesti 20 vuoden kokemus kierrätysalasta, eikä todellakaan ole mitään sitä vastaan, että meistä tulisi maailmankaikkeuden hienoin maa kierrätyksessä ja

nämä kaikki ”jos”, ”ehkä”, ”saattaa”, ”haaveillaan” toteutuisivat. Olisin äärettömän iloinen siitä. Mutta se riski — ollaanko me oikeasti valmiita ottamaan se riski, että se ei onnistukaan ja sitten huomataan täällä ensi syksynä, kuinka oikeassa esimerkiksi edustaja Hoskonen puheissaan oli? Tässä on oikeasti kaikki mahdollisuudet juuri niihin skenaarioihin, joita edustaja Hoskonenkin äsken toi esiin.

Tässä on todella haasteellista ymmärtää tällaisen keltanokkakansanedustajan, että me ilmastolakia aloitettiin valmistelemaan ennen Ukrainan sotaa mutta Ukrainan sota ei ole vaikuttanut sen ilmastolain loppuratkaisuun tai siihen päätöksentekoon juuri millään tavalla. On täysin käsittämätön juttu, ettei sitä oteta millään tavalla huomioon tässä asiassa. Kuitenkin joka tapauksessa me jopa ollaan menossa Ukrainan sodan takia Natoon, mutta ilmastolaissa ei edes pilkkua siirretä sen sodan takia. Hämmästyttää tällaista keltanokkaa todella paljon.

Edustaja Mäkynen mainitsi ansiokkaasti nimenomaan, kuinka Suomessa tehdään maailman parasta metsänhoitoa. Suomessa on maailman parhaat puunjalostustehtaat. Suomessa on maailman paras teknologia sen puujalostuksen tekemiseksi. Aika monetkin yritykset ovat olleet todellisia kultakaivoksia Suomen verotuloille ja edistysaskelia monissa asioissa. Näihin asioihin meidän pitäisi oikeasti panostaa edelleen. Niistä me tiedetään, että me niissä pärjätään, ja varmasti tullaan pärjäämään jatkossakin.

Oman puolueeni edustajia leimataan usein ympäristövastaisiksi, mutta niin kuin olen monesti aikaisemmin sanonut, jos katsotaan henkilökohtaista hiilijalanjälkeä, niin väitän, ettei vihreistä löydy yhtään samanlaista hiilijalanjäljen jättäjää kuin henkilökohtaisesti itse olen. Mitään syytä ei ole meillä pilata luontoa tai tehdä ylimääräisiä päästöjä, mutta kun tilanne on se, mikä maailmalla on, ja kivihiilivoimaloita rakennetaan tälläkin hetkellä kymmenittäin, niin ei ole mitään järkeä, että me itse ammumme itseämme päähän — koska ei auta enää edes polveen ampuminen, kun me ammutaan jo itseämme päähän — siinä, että me tiukennetaan näitä juttuja niin paljon, että meidän ruuasta, liikkumisesta ja kaikesta elämästä tehdään törkeän kallista. Kuitenkaan ei saada mitään aikaiseksi siihen globaaliin ilmastotilanteeseen.

Tämä on ihan täysin järjetöntä, ja sen takia henkilökohtaisestikin toisessa valiokunnassa esitin koko ilmastolain hylkäämistä, niin kuin myös tässä toisessakin, johon kuulun. Ei ole muuta vaihtoehtoa kuin laittaa tällainen ilmastolaki oikeasti roskakoriin ja miettiä uudestaan elämän realiteetit huomioon ottaen. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tuloverolain 93 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 37/2022 vp
Lakialoite LA 7/2022 vp
Toimenpidealoite TPA 9/2022 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 9/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 19.5.2022 pidettävään täysistuntoon.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maataloudessa käytettyjen eräiden energiatuotteiden valmisteveron palautuksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 52/2022 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 10/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 19.5.2022 pidettävään täysistuntoon.

9. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 19.5.2022 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.09.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen